

การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP
ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

THE FACTOR ANALYSIS OF RISK MANAGEMENT IN ENGLISH PROGRAM AND
MINI ENGLISH PROGRAM IN THE UPPER NORTHERN SCHOOLS

วรุณ อินผูก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2564

การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP
ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE FACTOR ANALYSIS OF RISK MANAGEMENT IN ENGLISH PROGRAM AND
MINI ENGLISH PROGRAM IN THE UPPER NORTHERN SCHOOLS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Educational Administration)

Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2021

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP
ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

ของ

วรุณ อินผูก

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

(อาจารย์ เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทองบัณฑิตย์)

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โยธิน ศรีโสภา)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สมบุญ บุรศิริรักษ์)

ชื่อเรื่อง	การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน
ผู้วิจัย	วรุฒ อินผุก
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2564
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ เรือเอก ดร. อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและจัดกลุ่มองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารความเสี่ยงของโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และ 3) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการโครงการห้องเรียนพิเศษของแต่ละโรงเรียนที่มีโครงการห้องเรียนพิเศษในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน เป็นจำนวน 506 คน ซึ่งได้มาจากทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบซึ่งต้องมีอย่างน้อย 5-10 เท่าต่อ 1 ตัวบ่งชี้ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของ COSO 2017 ในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยง โดยวัดจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ที่มีค่ามากกว่า 0.30 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามระหว่าง 0.60 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงของโครงการห้องเรียนพิเศษ เท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน สำหรับการศึกษาระดับของการบริหารความเสี่ยงและสภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP มีจำนวน 5 องค์ประกอบ 57 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่ 1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมการบริหารความเสี่ยง มี 10 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง มี 12 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติการความเสี่ยง มี 15 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง มี 11 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง มี 9 ตัวบ่งชี้ 2) ภาพรวมการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนอยู่ในระดับดี โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง 3) ความคิดเห็นของผู้บริหารและคณะกรรมการโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ต่อสภาพการบริหารโครงการห้องเรียน พบว่า คณะกรรมการโครงการมีความเห็นตรงกันในด้านต่างๆ รวมไปถึงมีการนำเสนอให้มีการบริหารความเสี่ยงของโครงการ เพื่อให้โครงการดำเนินไปได้อย่างมั่นคง

คำสำคัญ : การบริหารความเสี่ยง, โครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP, การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

Title	THE FACTOR ANALYSIS OF RISK MANAGEMENT IN ENGLISH PROGRAM AND MINI ENGLISH PROGRAM IN THE UPPER NORTHERN SCHOOLS
Author	WARUTH INPOOK
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2021
Thesis Advisor	Dr. Apitee Songbundit rtn.

The purposes of this research are as follows: (1) to study and group the indicators and components for risk management in EP and MEP in the upper northern schools; (2) to study the level of risk management in EP and MEP in the upper northern schools; and (3) to study the condition of the management in EP and MEP in the upper northern schools. The research methodology was survey research on risk management. The samples were 506 administrators and teachers selected by specific sampling, and employed the theories of factor analysis that needs 5 – 10 times of indicators as samplers. The research instruments were the interview questionnaire for defining and grouping the indicators and the components for risk management in EP and MEP based on COSO 20017, that was defined and grouped by five experts in risk management, and the five-level questionnaire for analyzing the factors of risk management. IOC was valued at 0.60-1.00 and the reliability of the questionnaire was 0.97. The data were analyzed using mean, standard deviation, content analysis and confirmatory factor analysis. For the study of the level of risk management and the condition of the management in EP and MEP, the researcher used a content analysis. The results of the research were as follows: (1) the number of indicators and components for risk management in the EP and MEP Program from five risk management experts was five components with 62 indicators, there were (1) Governance and Culture with 12 indicators, (2) Strategy and Objective-setting with 12 indicators, (3) Performance with 15 indicators, (4) Review and Revision with 12 indicators and (5) Information, Communication and Reporting with 11 indicators. After analyzing each of factor loadings resulted from the questionnaires, it decreased to five components with 57 indicators, including (1) Governance and Culture with 10 indicators, (2) Strategy and Objective-setting with 12 indicators, (3) Performance with 15 indicators, (4) Review and Revision with 11 indicators and (5) Information, Communication and Reporting with 9 indicators and every questionnaire was significant at .01. (2) The overall for risk management in EP and MEP among the upper northern schools was in a good level. (3) The opinions of the administrators and the teachers on the state of EP and MEP management found that they have all the same opinions on each state and also recommend to have a risk management as one of EP and MEP strategies.

Keyword : Risk Management, English Program, Mini English Program, Confirmatory Factor Analysis

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี โดยกระผมนายวรุธ อินผูกได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ เวื่อเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำและให้ คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง มอบความเอาใจใส่และให้กำลังใจแก่ลูกศิษย์คนนี้อย่างตลอดมา ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โยธิน ศรีโสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ กุลนาคดล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศม ภูติอริยวัฒน์ อาจารย์ ดร.สมบุญณ์ บุรศิริรักษ์ และ อาจารย์ เวื่อเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์ คณะกรรมการพิจารณาและสอบเค้าโครงปริญญานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการจัดทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้ ให้ถูกต้องและมีคุณภาพตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต รวมถึง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิไลลักษณ์ ลังกา อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัย การศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศม ภูติอริยวัฒน์ อาจารย์ ดร.สมบุญณ์ บุรศิริรักษ์ นาง วรินพร เจริญแล้ว รองผู้อำนวยการโรงเรียนโยธินบูรณะ และนายณัฐฐเมธร์ ดุลคณิต ศึกษานิเทศก์ ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และ ขอขอบพระคุณผู้บริหารและคณะครูในโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือ ตอนบนที่ให้ความกรุณาในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร ครูและเพื่อนร่วมงาน ณ โรงเรียนบัว จังหวัดน่านทุกท่านที่ให้ความกรุณา ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ในระหว่างที่ผู้วิจัยศึกษาเล่าเรียน ขอขอบคุณมิตรภาพที่ดีมาก ๆ ของเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประการสุดท้าย ขอขอบพระคุณ คุณพ่อบุญฤทธิ์ คุณแม่ยุพา อินผูก และครอบครัวที่ให้ความรัก กำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณคุณวราภรณ์ อัสวแสงสกุล สำหรับการช่วยเหลือและกำลังใจเสมอมา และสุดท้ายขอให้คุณค่าและประโยชน์จากปริญญานิพนธ์เล่มนี้ เป็นดังเครื่องบูชาพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้กับผู้วิจัย

วรุธ อินผูก

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
คำถามงานวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	13
สมมติฐานการวิจัย.....	15
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
1. ข้อมูลโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน	17
1.1 สภาพบริบททั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือตอนบน	17
1.2 ข้อมูลโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน.....	21
2. โครงการห้องเรียนพิเศษ	23

2.1 ลักษณะทั่วไปของโครงการห้องเรียนพิเศษโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	23
2.2 โครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน	34
3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง.....	36
3.1 ความหมาย ปัจจัยและประเภทของความเสี่ยง	36
3.2 องค์ประกอบ กระบวนการและประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง	47
3.3 การบริหารความเสี่ยงกับการควบคุมภายในระบบการศึกษา	63
3.4 ความหมายและแนวทางการบริหารความเสี่ยงในโครงการ EP และ MEP.....	73
4 องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษตามแนวทางของโคโซ	81
4.1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง (Governance and Culture)	82
4.2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง (Strategy and Objective-Setting)	83
4.3 การปฏิบัติการความเสี่ยง (Risk Performance).....	83
4.4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง (Review and Revision)	84
4.5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง (Information, Communication, and Reporting)	84
5 แนวคิดและทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ	84
5.1 ความหมายและแนวคิดการวิเคราะห์องค์ประกอบ	84
5.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)	93
5.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)	95
6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	99
6.1 งานวิจัยในประเทศ.....	99
6.2 งานวิจัยต่างประเทศ.....	104

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	107
การกำหนดกลุ่มประชากรและการเลือกกลุ่มเป้าหมาย	107
วิธีการวิจัย.....	107
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	108
วิธีการสร้างเครื่องมือ.....	110
การเก็บรวบรวมข้อมูล	111
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	111
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	112
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	113
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และการแปลผล.....	113
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	117
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	118
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	166
กลุ่มเป้าหมาย	166
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	166
สรุปผลการวิจัย.....	167
อภิปรายผลการวิจัย	172
ข้อเสนอแนะ	184
บรรณานุกรม	186
ภาคผนวก.....	192
ภาคผนวก ก รายชื่อสถานศึกษาที่ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บเครื่องมือการวิจัย	193
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือ	196
ภาคผนวก ค หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ	198

ภาคผนวก ง การตรวจคุณภาพของแบบวัดการบริหารความเสี่ยงในโครงการ EP และ MEP	202
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	206
ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลงานวิจัย	213
ประวัติผู้เขียน.....	215

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 จำนวนโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	21
ตาราง 2 จำนวนโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา	22
ตาราง 3 รายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขตภาคเหนือตอนบนที่ ดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ EP และ MEP	34
ตาราง 4 รายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนบนที่ ดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ EP และ MEP	35
ตาราง 5 ระดับความเสี่ยง	59
ตาราง 6 หลักเกณฑ์ในการจัดระดับคะแนนความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ .	60
ตาราง 7 ตัวอย่างแบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน.....	109
ตาราง 8 องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ ภาคเหนือตอนบน.....	119
ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตัวแปรตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานในโครงการห้องเรียนพิเศษ และตำแหน่งภายในสถานศึกษา	126
ตาราง 10 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP	128
ตาราง 11 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของ การบริหารความเสี่ยง (CUL)	131
ตาราง 12 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ ของการบริหารความเสี่ยง(STO).....	133
ตาราง 13 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติความเสี่ยง (PER)..	135

ตาราง 14 คำนำน้หนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 4 การทบทวนและสรุปประเด็นการ บริหารความเสี่ยง (REV).....	137
ตาราง 15 คำนำน้หนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและ การรายงานการบริหารความเสี่ยง (ICR)	139
ตาราง 16 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ที่ได้จากการวิจัยกับองค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของโคโซ่	141
ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน	148
ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง	149
ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง ...	151
ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติการความเสี่ยง	153
ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง	155
ตาราง 22 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความ เสี่ยง.....	156

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	14
ภาพประกอบ 2 กรอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กรตามหลักการของโคโซ่ 2017 (Enterprise Risk Management – Integrating with Strategy and Performance)	76
ภาพประกอบ 3 โมเดลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยัน	97
ภาพประกอบ 4 โมเดลเชิงประจักษ์ของค้ประกอบและตัวบ่งชี้จากการวิจัย	129

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 ปี 2545) มาตรา 10 นำเสนอไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ จะต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับเดียวกันในหมวด 4 เรื่อง แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพ นับว่าเป็นหลักสำคัญ ระบบการศึกษาที่จัดโดยคำนึงถึงความแตกต่าง และสามารถตอบสนองของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ (เกวลิน ไชยสวัสดิ์, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ ที่ได้นำเสนอไว้ว่า จะต้องพัฒนาประชากรวัยเรียนทุกคน ทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ผู้เรียนที่มีความต้องการดูแลเป็นพิเศษ ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสม สามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

ปัจจุบันมีสถานศึกษาเปิดห้องเรียนสำหรับนักเรียนที่มีศักยภาพและความสามารถพิเศษเพิ่มมากขึ้น ตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งห้องเรียนพิเศษโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโครงการสำคัญดังนี้ 1) ห้องเรียนพิเศษ English Program และ Mini English Program ตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ 2) ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ตามโครงการเสริมสร้างศักยภาพด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และ 3) ห้องเรียนพิเศษพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education Hub) ตามโครงการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) โครงการห้องเรียนพิเศษเหล่านี้มีการดำเนินการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนทั้งที่มี

ความสามารถพิเศษและความสนใจ ตอบสนองต่อนโยบายด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของมนุษย์ ทำให้เด็กเหล่านี้มีโอกาสนำความสามารถนี้ไปเลี้ยงดูครอบครัว พัฒนาสังคม ประเทศชาติ และสังคมโลกอย่างมีความสุขและอย่างมีคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการได้ออกคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาเป็นภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2544 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2546 เพื่อเป็นแนวทางการเตรียมพร้อมขออนุญาตเปิดโครงการรวมไปถึงการประเมินผลโครงการ ซึ่งต้องครอบคลุมทุกโครงสร้างการดำเนินการของโครงการห้องเรียนพิเศษ ตามรายการประเมินนโยบายจำนวน 6 ด้าน 28 ตัวชี้วัด โดยที่การประเมินความพร้อมทั้ง 6 ด้านที่สถานศึกษาจะต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินนี้ได้แก่ด้านที่ 1 ด้านบุคลากร ด้านที่ 2 ด้านการรับนักเรียน ด้านที่ 3 ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ด้านที่ 4 ด้านแผนการจัดการเรียนการสอน ด้านที่ 5 ด้านอาคารสถานที่ และด้านที่ 6 ด้านการบริหารจัดการ (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ดังนั้นสถานศึกษาที่ขอรับการประเมินเพื่อเปิดโครงการ รวมไปถึงโรงเรียนที่ดำเนินการเปิดโครงการไปแล้ว ต้องมีการเตรียมเพื่อรองรับการประเมินตามหลักเกณฑ์การประเมินดังกล่าว เพื่อรักษาคุณภาพของโครงการ และนำพาโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

แม้ว่าจะมีการเปิดโครงการห้องเรียนพิเศษประเภทต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งไม่เพียงแต่ในเมืองหลวงเท่านั้น แต่ยังกระจายตัวไปยังโรงเรียนในภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษาทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ได้มีการเปิดโครงการเพื่อสนองต่อความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้ปกครอง ที่ต้องการให้บุตรหลานของตนได้พัฒนาศักยภาพได้เต็มกำลังความสามารถ แต่อีกมุมหนึ่งโครงการห้องเรียนพิเศษได้ปิดตัวลงเนื่องด้วยจากปัญหาหลากหลายสาเหตุทั้งด้านการดำเนินงาน ด้านงบประมาณ รวมไปถึงด้านปัจจัยจากตัวผู้เรียนเองเป็นต้น ดังเช่นงานวิจัยด้านการศึกษาศักยภาพและปัญหาการบริหารโครงการห้องเรียนพิเศษ ที่พบว่า โดยปัญหาด้านการปฏิบัติตามแผนโครงการนั้น เป็นปัญหามากกว่าด้านอื่น ๆ ในการดำเนินการปฏิบัติตามแผน พบว่ามีการมอบหมายงานให้ครูและบุคลากรให้ปฏิบัติหน้าที่ของโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อีกทั้งภาระงานของครูที่มีมากและมีความซ้ำซ้อนกับภาระงานอื่น ๆ รวมไปถึงปัญหาจากครูและบุคลากรขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และบางส่วนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของโครงการนี้อีกด้วย (ขวัญชนก จุลนวล และ ชญาพิมพ์ อูสาโห, 2557) จากผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาโครงการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ พบว่าคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนยังไม่ต่างจากผู้เรียนที่เรียนในห้องเรียนธรรมดาที่จัดการเรียน

การสอนในสถานศึกษาอีกด้วย (เกวณิน ไชยสวัสดิ์, 2557) ด้วยปัญหาที่ยกมานี้เป็นส่วนหนึ่งของสาเหตุของการปิดตัวลงของโครงการห้องเรียนพิเศษในสถานศึกษาบางพื้นที่ และจากการปิดตัวลงนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อด้านงบประมาณของสถานศึกษานั้น เนื่องจากการดำเนินการเปิดโครงการห้องเรียนพิเศษจะต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการพัฒนาบุคลากร และอาคารสถานที่ ซึ่งต้องมีการติดอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้มากมาย และเครื่องปรับอากาศ รวมไปถึงด้านการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งต้องมีการเพิ่มหลักสูตรการเรียนรู้ที่มากกว่าห้องเรียนปกติ มีกิจกรรมทัศนศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ต้องมีการจัดอัตราค่าจ้างครูทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาดำเนินการจัดการเรียนรู้เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการตามกฎหมาย และระเบียบและแนวทางปฏิบัติในการเปิดโครงการห้องเรียนพิเศษในสถานศึกษาอีกด้วย

เนื่องด้วยปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษา ทางสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับ “การบริหารความเสี่ยง” ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ในการผลักดันให้ภาครัฐมีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง (High Performance Organization: HPO) และเป็นกระบวนการมุ่งเน้นความสำคัญหรือชี้ให้เห็นความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เป็นการเตรียมองค์กรล่วงหน้าอย่างมีเหตุมีผล มีหลักการ เพื่อวางแผนป้องกัน หลีกเลี่ยง หรือลดความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการองค์กร (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2562) โดยมีนักวิจัยหลายท่านได้ทำการประเมินความเสี่ยงในสถานศึกษา โดยที่ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข และ สุรีย์ลักษณ์ สาระฤทธิ์ (2559) นำเสนอถึงผลของบริหารความเสี่ยงด้านการวิเคราะห์หลักสูตรของครูอยู่ในระดับน้อย แสดงว่าบางโรงเรียนยังมีความเสี่ยงเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตรอยู่บ้าง รวมถึง จตุภูมิ เขตจัตุรัส, ศักดิ์การณ ไชยเจริญ, และ วัลลภา อาริรัตน์ (2559) ทำการวิจัยถึงการบริหารความเสี่ยงด้านทรัพยากรบุคคลในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านที่มีความเสี่ยงอันดับที่ 1 คือ ความเสี่ยงในการจัดการผลการปฏิบัติงานด้านทรัพยากรบุคคล และดวงใจ ช่วยตระกูล (2551) ได้ศึกษา การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพบว่าความเสี่ยงภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ด้านจัดการเรียนการสอน ด้านงบประมาณและการเงิน ด้านความมั่นใจทางการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการความปลอดภัย โดยแนวทางการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าปัจจัยความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการถ่ายโอนความเสี่ยง ปัจจัยความ

เสี่ยงด้านการเงินควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยงด้านความมั่นใจทางการศึกษาควรใช้วิธีการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการมีส่วนร่วมของภาคีคือชุมชน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการ ปัจจัยความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการถ่ายโอนความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยควรใช้วิธีการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งงานวิจัยที่ได้ยกมานี้ เป็นงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำการบริหารความเสี่ยงไปใช้ในสถานศึกษา รวมไปถึงองค์การที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนั้นโครงการห้องเรียนพิเศษก็เป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาและในการบริหารโครงการห้องเรียนพิเศษนั้น ต้องเผชิญกับความเสี่ยงมากมายหลายประเภททั้งความเสี่ยงภายในโครงการและภายนอกโครงการตลอดการดำเนินการบริหารโครงการห้องเรียนพิเศษทุกขั้นตอน ซึ่งความเสี่ยงเหล่านี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการห้องเรียนพิเศษ

จากที่กล่าวมาโดยรวมในข้างต้นจะพบว่า การบริหารความเสี่ยงนั้นมีความสำคัญในการนำพาองค์กร หน่วยงาน หรือโครงการต่าง ๆ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้ และยังเป็นแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นนั้นให้ส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้น้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ ว่าในการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษนั้นจะต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้าง โดยใช้แนวคิดของการบริหารความเสี่ยงของ COSO 2017 ให้สอดคล้องตามสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการผลักดันให้หน่วยงานภายในกระทรวงศึกษาธิการต่าง ๆ รวมไปถึงโรงเรียน ให้ดำเนินการวางแผนการบริหารความเสี่ยง เพื่อที่จะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา เป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อย ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

คำถามงานวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารความเสี่ยงของโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP มีอะไรบ้าง และมีลักษณะเป็นอย่างไร
2. การบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน อยู่ในระดับใด
3. สภาพการบริหารโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาและจัดกลุ่มองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารความเสี่ยงของโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน
3. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ทำให้

1. ทราบถึงสภาพและระดับของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน
2. ทราบถึงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน เพื่อที่จะหาแนวทางการจัดการที่จะทำให้โครงการห้องเรียนพิเศษสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน
3. คณะกรรมการโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนหรือประยุกต์ใช้ในการบริหารโครงการห้องเรียนพิเศษในสถานศึกษา
4. ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อกำหนดนโยบายและนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาในเรื่องการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการโครงการห้องเรียนพิเศษของแต่ละโรงเรียนที่มีโครงการห้องเรียนพิเศษในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน เป็นจำนวน 555 คน ซึ่งได้มาจากทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบซึ่งต้องมีอย่างน้อย 5-10 เท่าต่อ 1 ตัวบ่งชี้ (Hair, 2010) ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรแฝง คือ องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษตามแนวทางของ COSO 2017 จำแนกเป็น 5 องค์ประกอบ คือ F1) การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง F2) กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง F3) การปฏิบัติการความเสี่ยง F4) การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง F5) การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง

2.2 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ จำแนกเป็น 62 ตัวบ่งชี้ ตามองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

องค์ประกอบ F1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง

F1.1 มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อความเสี่ยงของโครงการฯ ที่ชัดเจน

F1.2 มีการสื่อสารกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงให้กรรมการทุกคนได้รับทราบ

F1.3 มีการกำกับดูแลความรับผิดชอบเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

F1.4 มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อแสวงหากลยุทธ์

F1.5 มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

F1.6 มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพื่อเป็นเอกลักษณ์ในการดำเนินงานของโครงการฯ

F1.7 มีการออกแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้งานในโครงการฯดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

F1.8 มีการทำสิ่งต่างๆเพื่อตอบสนองต่อค่านิยมหลักของโครงการฯ

F1.9 มีการมุ่งเน้นทำตามค่านิยมหลักทุกขั้นตอนอย่างละเอียดรอบคอบ

F1.10 มีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเป็นค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม

F1.11 มีแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของโครงการอย่างเป็นรูปธรรม

F1.12 มีแผนรักษาบุคลากรที่มีความสามารถให้อยู่ร่วมกับโครงการ

องค์ประกอบ F2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง

F2.1 มีวิเคราะห้โครงสร้างของโครงการฯจากผลกระทบต่างๆต่อความเสี่ยงโดยรวมของโครงการฯ

F2.2 มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี สารสนเทศ) ที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของโครงการฯ

F2.3 มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (สังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย) ที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของโครงการฯ

F2.4 มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโรงเรียนที่ยอมรับได้

F2.5 มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโครงการฯที่ยอมรับได้

F2.6 มีการดำเนินการที่มีขั้นตอนในการรักษาความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

F2.7 มีการประเมินกลยุทธ์ทางเลือกที่เป็นไปได้โดยตีคุณค่าเทียบกับเกณฑ์

F2.8 มีการตีค่าผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยง

F2.9 มีการขยายความผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับความเสี่ยงในภาพรวม

F2.10 มีการกำหนดเป้าหมายของโครงการฯที่สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์ของโรงเรียน

F2.11 มีการกำหนดความคุ้มค่าของโครงการ

F2.12 มีการพิจารณาความเสี่ยงเพื่อความคงอยู่ของโครงการฯอย่างยั่งยืน

องค์ประกอบ F3 การปฏิบัติการความเสี่ยง

F3.1 มีการระบุความหมายของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อการปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโครงการฯ

F3.2 มีการระบุประเภทของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่คุ้มค่าของโครงการฯ

F3.3 มีการระบุความเสี่ยงที่ชี้ให้เห็นทั้งความเสี่ยงปัจจุบันและความเสี่ยงอุบัติใหม่

F3.4 มีการประเมินผลกระทบของความเสี่ยงที่ถูกระบุไว้

F3.5 มีการใช้ตัวชี้วัดที่สำคัญครบถ้วนในการประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง

F3.6 มีการตีค่าเทียบกับเกณฑ์ของตัวชี้วัดในเรื่องของระดับของความรุนแรงของความเสี่ยง

F3.7 การจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงต้องมีการกำหนดความสำคัญของความเสี่ยงที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติความเสี่ยง

F3.8 มีการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่นำมาใช้แก้ปัญหาตามลำดับของความรุนแรง

F3.9 มีการระบุนาตรการที่เหมาะสมในการปฏิบัติเพื่อตอบสนองกับความเสี่ยง

F3.10 มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการลดความเสี่ยง

F3.11 มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง

F3.12 มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการยอมรับความเสี่ยงที่ยอมรับได้

F3.13 มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหาผู้ร่วมรับผลจากความเสี่ยง

F3.14 มีการจัดทำภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ เพื่อนำไปพัฒนา

F3.15 มีการประเมินภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ

องค์ประกอบ F4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง

F4.1 มีการระบุการเปลี่ยนแปลงภายในโครงการฯที่สำคัญ

F4.2 มีการระบุการเปลี่ยนแปลงภายนอกโครงการฯที่สำคัญ

F4.3 มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ของโครงการฯ

F4.4 มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่ค้ำประกันของโครงการฯ

F4.5 มีการทบทวนการปฏิบัติการความเสี่ยงในประเด็นการปฏิบัติการที่สำคัญของความเสี่ยงโครงการฯ

F4.6 มีการทบทวนองค์ประกอบการดำเนินงานความเสี่ยงของโครงการฯ

F4.7 มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงที่สามารถนำไปพัฒนาได้

F4.8 มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงตามหลักการพื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

F4.9 มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาสิ่งที่สามารถนำไปปรับปรุงได้ในลำดับต้นๆ

F4.10 มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาการจัดองค์การให้เหมาะสม

F4.11 มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง

F4.12 มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงจากการพิจารณาในสิ่งที่ทำแล้วเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย

องค์ประกอบ F5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง

F5.1 มีการพัฒนาความรู้พื้นฐานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายในตน

F5.2 มีการเผยแพร่ความรู้ภายในตนให้กับผู้อื่นได้รับทราบ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายนอก

F5.3 มีการจัดกระทำให้อุปกรณ์สารสนเทศดีขึ้น

F5.4 มีการจัดกระทำให้นวัตกรรม เทคโนโลยีของโครงการดีขึ้น

F5.5 มีการพัฒนาความรู้ผู้ส่งสารในเรื่องสารสนเทศของการบริหารความเสี่ยงของโครงการ

F5.6 มีการพัฒนาความรู้ที่ใช้ในการสื่อสารสารสนเทศด้านการบริหารความเสี่ยงตามสถานการณ์

F5.7 มีการใช้ช่องทางการสื่อสารการบริหารความเสี่ยงของโครงการ ที่หลากหลาย

F5.8 มีการทำความเข้าใจสารที่ส่งมาให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน

F5.9 มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ข้อมูลจริง

F5.10 มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงที่ผู้ทำงานในโครงการรับรู้อย่างทั่วถึง

F5.11 มีการนำเสนอการบริหารความเสี่ยงของโครงการที่ตระหนักถึงวัฒนธรรมองค์กร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การวิเคราะห์องค์ประกอบ** หมายถึง เทคนิคที่วิธีการทางสถิติที่จะจับกลุ่มหรือรวมกลุ่ม หรือรวมตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ ตัวบ่งชี้ภายในองค์ประกอบเดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันสูง ส่วนตัวบ่งชี้ที่ต่างองค์ประกอบจะสัมพันธ์กันน้อยหรือไม่มี สามารถใช้ได้ทั้งการพัฒนาทฤษฎีใหม่ หรือการทดสอบหรือยืนยันทฤษฎีเดิม โดยในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ซึ่งใช้ในกรณีที่ผู้วิจัยทราบถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือคาตไว้ว่าโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรจะออกมาในลักษณะใด จึงใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมาตรวจสอบว่าเป็นไปตามที่ได้คาดการณ์ไว้หรือไม่

2. **การบริหารความเสี่ยงของโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ตามแนวทางของ COSO 2017** หมายถึง การดำเนินการที่ทุกคนในโครงการร่วมกันวางแผนและจัดการให้อุปสรรคหรือปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อบรรลุเป้าหมายของการบริหารความเสี่ยงของโครงการให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ ตรวจสอบได้ ประเมินได้ และควบคุมได้ โดยคำนึงถึงการบรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการเป็นหลัก รวมไปถึงได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการพิจารณาความเสี่ยงทั้งในกระบวนการกำหนดกลยุทธ์และในการขับเคลื่อนการดำเนินการ โดยในงานวิจัยครั้งนี้ได้นำ

กระบวนการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร - การบูรณาการกับกลยุทธ์และการปฏิบัติการ (Enterprise Risk Management – Integrating with Strategy and Performance) ของ COSO ฉบับปรับปรุงปี 2017 (The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission ,COSO) ที่เป็นองค์กรที่สร้างกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพมาเป็นแนวทางในการวิจัย ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้

2.1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง (Governance and Culture) หมายถึง การดำเนินการที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลเป็นตัวกำหนดลักษณะของโครงการฯ รวมทั้งมุ่งเน้นความสำคัญและสร้างความรับผิดชอบในการกำกับดูแลการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ ส่วนวัฒนธรรมการบริหารความเสี่ยงนั้นเกี่ยวข้องกับค่านิยมทางจริยธรรม พฤติกรรมที่พึงประสงค์และความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงในโครงการฯ ประกอบด้วย 5 หลักการ ที่เป็นการดำเนินการของคณะกรรมการโครงการฯ ได้แก่ 1.1) การดำเนินการกำกับดูแลความเสี่ยง หมายถึง การกำกับดูแลกลยุทธ์และดำเนินการตามความรับผิดชอบด้านการกำกับดูแลของ คณะกรรมการบริหาร เพื่อสนับสนุนฝ่ายบริหารในการบรรลุกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ของโครงการฯ 1.2) การดำเนินการเพื่อสร้างโครงสร้างการดำเนินงาน หมายถึง กำหนดโครงสร้างการดำเนินงาน เพื่อแสวงหากลยุทธ์และวัตถุประสงค์ของโครงการฯ 1.3) การกำหนดวัฒนธรรมการดำเนินงานที่ พึงประสงค์ หมายถึง การดำเนินการเพื่อกำหนดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาให้เป็นวัฒนธรรมการ ดำเนินงาน 1.4) การดำเนินการที่แสดงให้เห็นถึงการมุ่งเน้นต่อค่านิยมหลัก หมายถึง การกระทำที่ แสดงให้เห็นถึงการมุ่งเน้นในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นไปตามค่านิยมหลักโครงการฯ 1.5) การ ดำเนินการเพื่อจูงใจ พัฒนาและรักษาบุคลากรที่มีความสามารถ หมายถึง การมุ่งเน้นในการ กระทำที่เป็นการจูงใจบุคลากรมาร่วมปฏิบัติงานและทำการพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้นและรักษาไว้ ให้อยู่ร่วมกับโครงการฯซึ่งเป็นไปตามกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

2.2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง (Strategy and Objective-Setting) หมายถึง การดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงของโครงการฯ โดยกลยุทธ์ และการกำหนดวัตถุประสงค์มีความเกี่ยวข้องกันในกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีการกำหนด ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และสอดคล้องกับกลยุทธ์ด้านวัตถุประสงค์ของโครงการฯ มีการนำกลยุทธ์ ไปสู่การปฏิบัติโดยใช้เป็นพื้นฐานในการระบุความเสี่ยง ประเมินและตอบสนองต่อความเสี่ยง ประกอบด้วย 4 หลักการที่เป็นการดำเนินการของคณะกรรมการโครงการฯ ได้แก่ 2.1) การ วิเคราะห์โครงสร้างการดำเนินงานของโครงการฯ หมายถึง การพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จากบริบทในการดำเนินงานโครงการฯ โดยพิจารณาจากปัจจัยภายในและภายนอกของโครงการ ต่อการเกิดความเสี่ยงในภาพรวม 2.2) การกำหนดความเสี่ยงที่ยอมรับได้ หมายถึง การระบุความ

เสี่ยงในระดับที่ยอมรับได้ในบริบทของการสร้าง การรักษาและการตระหนักถึงคุณค่า 2.3) การประเมินกลยุทธ์ทางเลือกที่เป็นไปได้ หมายถึง การตีคุณค่าเทียบกับเกณฑ์ของกลยุทธ์ทางเลือก และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อขอบเขตความเสี่ยงในภาพรวม 2.4) กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการที่คุ้มทุน หมายถึง การพิจารณาความเสี่ยงเพื่อความคงอยู่ของโครงการและดำเนินการต่อไปได้อย่างยั่งยืน ซึ่งตอบสนองต่อวัตถุประสงค์เพื่อความคงอยู่ในระดับต่าง ๆ ที่สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์การดำเนินการโครงการ

2.3 การปฏิบัติการความเสี่ยง (Risk Performance) หมายถึง การดำเนินการระบุและประเมินความเสี่ยง โดยความเสี่ยงจะถูกจัดลำดับความสำคัญตามความรุนแรง ในบริบทของความเสี่ยงที่ยอมรับได้ โดยคณะกรรมการโครงการจะเลือกการตอบสนองต่อความเสี่ยงและดูภาพรวมของจำนวนความเสี่ยงที่อาจจะต้องเผชิญ โดยการปฏิบัติการความเสี่ยงนี้จะถูกนำไปรายงานต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก ประกอบด้วย 5 หลักการที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการโครงการ ได้แก่ 3.1) การระบุความเสี่ยง หมายถึง การชี้ให้เห็นถึงความหมายและประเภทของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อการปฏิบัติตามกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ที่คุ้มทุนของโครงการ ทั้งความเสี่ยงในปัจจุบัน และความเสี่ยงอุบัติใหม่ 3.2) การประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง หมายถึง การตีคุณค่าเทียบกับเกณฑ์ในเรื่องของระดับของความรุนแรงของความเสี่ยง 3.3) การจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง หมายถึง การกำหนดความสำคัญของความเสี่ยงที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติการความเสี่ยงโดยจะต้องนำมาแก้ปัญหาตามระดับของความรุนแรง 3.4) การปฏิบัติเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยง หมายถึง การระบุและเลือกวิธีดำเนินการลด หลีกเลี่ยง ยอมรับและหาผู้ร่วมรับผลจากความเสี่ยง 3.5) การพัฒนามุมมองความเสี่ยงในภาพรวม หมายถึง การพัฒนามุมมองเชิงระบบของความเสี่ยงเพื่อพัฒนาและประเมินการปฏิบัติการความเสี่ยง

2.4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง (Review and Revision) หมายถึง การดำเนินการในการพิจารณาประเด็นการบริหารความเสี่ยงของโครงการ เพื่อทบทวนองค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงในโครงการฯ โดยการพิจารณาว่าองค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ ทำงานได้ดีเพียงใดเมื่อเวลาผ่านไป และเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ รวมถึงต้องมีการดำเนินการบริหารความเสี่ยงด้านใดที่จะต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนา ประกอบด้วย 3 หลักการซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการโครงการ ได้แก่ 4.1) การประเมินการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ หมายถึง การระบุการจัดองค์การของโครงการฯ และประเมินการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ที่คุ้มทุนของโครงการฯ 4.2) การทบทวนการปฏิบัติการความเสี่ยง หมายถึง การดำเนินการในการพิจารณาประเด็นการปฏิบัติการ

ความเสี่ยงของโครงการฯ เพื่อทบทวนองค์ประกอบการทำงานความเสี่ยงในโครงการฯ 4.3) การปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงของโครงการอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การปรับปรุงและจัดองค์การอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์การ

2.5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง (Information, Communication, and Reporting) หมายถึง การดำเนินการจัดการความเสี่ยงของโครงการฯ ต้องการการทำตามกระบวนการที่ต่อเนื่องในการรับและแบ่งปันสารสนเทศที่จำเป็นจากแหล่งข้อมูลทั้งภายในและภายนอกซึ่งส่งผ่านอย่างต่อเนื่องทั้งโครงการฯ ประกอบด้วย 3 หลักการที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการโครงการฯ ได้แก่ 5.1) การยกระดับระบบสารสนเทศ หมายถึง การทำให้ระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีของโครงการฯ ดีขึ้น ใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น เพื่อสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ 5.2) การสื่อสารสารสนเทศด้านความเสี่ยง หมายถึง การใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ 5.3) การรายงานความเสี่ยง วัฒนธรรมและการปฏิบัติการ หมายถึง การนำเสนอความเสี่ยง วัฒนธรรมและการปฏิบัติการความเสี่ยงทุกระดับและทั่วถึงทั้งโครงการฯ

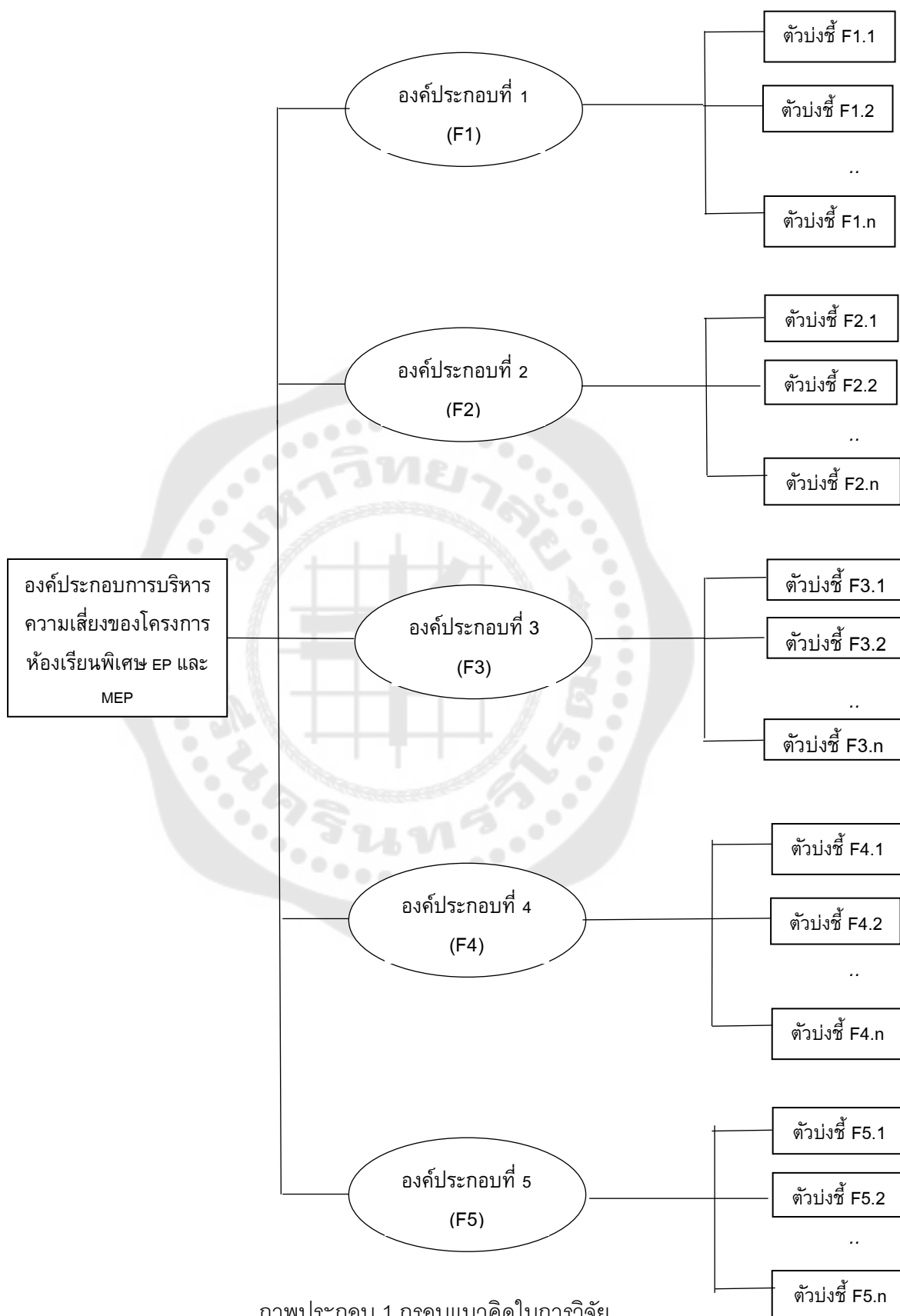
3. โครงการห้องเรียนพิเศษ หมายถึง การดำเนินการเพื่อจัดให้มีห้องเรียนพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีศักยภาพและความสามารถพิเศษเพิ่มมากขึ้น โดยผู้วิจัยทำการศึกษาในโครงการห้องเรียนพิเศษ English Program และ Mini English Program ตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ

4. คณะกรรมการโครงการห้องเรียนพิเศษ หมายถึง กลุ่มของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำเนินการโครงการห้องเรียนพิเศษภายในสถานศึกษา ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการห้องเรียนพิเศษ รวมถึงจัดหลักสูตรการเรียนการสอน หรือกิจกรรมให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการของโครงการห้องเรียนพิเศษ

5. โรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ของจังหวัดในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนซึ่งประกอบด้วย เชียงใหม่ เชียงราย น่าน แพร่ พะเยา ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน

กรอบแนวคิดงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องของการบริหารความเสี่ยงจาก โคโซ (The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission, 2017) (กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ, 2557; เจริญ เจษฎาวัลย์, 2550; ดวงใจ ช่วยตระกูล, 2551); มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2556); สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2562)) โดยงานวิจัยนี้จะนำองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงของ COSO มาใช้เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงของโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ในสถานศึกษาเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดย COSO 2017 ได้จำแนกเป็น 5 องค์ประกอบ คือ F1) การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง F2) กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง F3) การปฏิบัติการความเสี่ยง F4) การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง F5) การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน หรือ Confirmatory Factor Analysis ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ตัวบ่งชี้ภายในองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน มีความสัมพันธ์กันภายในองค์ประกอบ ทุกองค์ประกอบ
2. องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน สอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารความเสี่ยงของ COSO 2017

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อมูลโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

1.1 สภาพบริบททั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือตอนบน

1.2 ข้อมูลโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

2. โครงการห้องเรียนพิเศษ

2.1 ลักษณะทั่วไปของโครงการห้องเรียนพิเศษโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 โครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง

3.1 ความหมาย ปัจจัยและประเภทของความเสี่ยง

3.2 องค์ประกอบ กระบวนการและประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง

3.3 การบริหารความเสี่ยงกับการควบคุมภายในระบบการศึกษา

3.4 ความหมายและแนวทางการบริหารความเสี่ยงในโครงการ EP และ MEP

4. องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษตามแนวทางของโคโซ

4.1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง

4.2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง

4.3 การปฏิบัติการความเสี่ยง

4.4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง

4.5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง

5. แนวคิดและทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ

5.1 ความหมายและแนวคิดของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

5.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

5.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ข้อมูลโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

1.1 สภาพบริบททั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือตอนบน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานทางราชการที่นำนโยบายจากส่วนกลางมาขยายผลต่อไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตพื้นที่นั้น ซึ่งประกอบด้วยอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การแบ่งส่วนราชการภายใน และแนวนโยบายการศึกษาประจำปี พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางของการศึกษาไทยและเป็นสิ่งที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องนำไปขยายผลต่อไปให้แก่โรงเรียน เพื่อกำหนดแนวทางและกลยุทธ์ของโรงเรียนต่อไป

โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่กำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553b)

โดยพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยประกอบด้วย 17 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพะเยา จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดตาก จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดพิจิตร โดยแต่ละจังหวัดมีสถานศึกษาในทุกเขตพื้นที่ทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 6,109 โรงเรียน (กลุ่มสารสนเทศสำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

เมื่อแบ่งเป็นจังหวัดในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนจะประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพะเยา จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ จังหวัดลำปาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดลำพูน จะมีสถานศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนจำนวน 3,048 โรงเรียน (สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด, 2551)

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 29 พฤศจิกายน 2560

กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

1) จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น

2) การวิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณ เงินอุดหนุนโรงเรียนทั่วไปและหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานดังกล่าวรับทราบ

3) ร่วมมือ สนับสนุน และปรับปรุงหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4) ติดตาม กำกับดูแล และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา

5) วิเคราะห์ วิจัย รวบรวม และศึกษาข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

6) บริหารจัดการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

7) จัดการระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

8) ส่งเสริม ประสาน ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

9) ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

10) ส่งเสริม การดำเนินการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

11) ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไประหว่างองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

12) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

การแบ่งส่วนราชการภายใน ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 ดังนี้

1) กลุ่มอำนวยการ

- 2) กลุ่มนโยบายและแผน
- 3) กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 4) กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์
- 5) กลุ่มบริหารงานบุคคล
- 6) กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 7) กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
- 8) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
- 9) หน่วยตรวจสอบภายใน

ทิศทางการพัฒนาการศึกษาปี 2553

ปรัชญา : การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

ปณิธาน : ยึดประโยชน์ของนักเรียนและสถานศึกษาเป็นสำคัญ

ค่านิยมองค์กร : CSTQs

สร้างสรรค์ผลงาน : Creativity

บริการจับใจ : Service Mind

เน้นความโปร่งใส : Transparency

ใส่ใจคุณภาพ : Quality attentive

วัฒนธรรมองค์กร : องค์กรแห่งคุณภาพที่มีชีวิต (Quality Organization of Life)

วิสัยทัศน์ : ภายในปี 2565 พัฒนาผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มี

คุณภาพตามทักษะในศตวรรษที่ 21

พันธกิจ:

- 1) ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ
- 2) พัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- 3) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะตามหลักสูตรและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21
- 4) สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
- 5) ส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ

อาชีพ

6) ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7) พัฒนาการบริหารการจัดการศึกษาด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและหลัก
ธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์:

1) ผู้เรียนมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อประเทศชาติ มีหลักคิด
ที่ถูกต้อง และเป็นพลเมืองดีของประเทศ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิต
สาธารณะ มีค่านิยมที่พึงประสงค์ ซื่อสัตย์ สุจริต มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษา
ศีลธรรม

2) ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์
ศิลปะ ดนตรี กีฬา และอื่น ๆ ได้รับการพัฒนา อย่างเต็มตามศักยภาพ

3) ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ริเริ่มนวัตกรรม มีทักษะ ความรู้
ความสามารถ ตามหลักสูตรและตามลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีสุขภาพดีตามวัย มี
ความสามารถในการพึ่งตนเองได้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเป็นพลเมือง
พลโลกที่ดี (Global Citizen) พร้อมก้าวสู่สากล นำไปสู่การแข่งขันของประเทศ

4) ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (ผู้พิการ) กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่ม
ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทุกชั้นควร ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และมี
คุณภาพ

5) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้
และจรรยาบรรณ ตามมาตรฐานวิชาชีพ

6) สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน
(Sustainable Development Goals: SDGs) และสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 และสถานศึกษาใน
สังกัดบริหารจัดการเชิงบูรณาการ มีการก ากับ ติดตาม ประเมินผล มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มี
ประสิทธิภาพ และการรายงานผลอย่างเป็นระบบ ใช้งานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการ
ขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา

กลยุทธ์:

กลยุทธ์ที่ 1 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของผู้เรียนและของชาติ

กลยุทธ์ที่ 2 จัดการศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 5 จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 34, 2563)

1.2 ข้อมูลโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในพระราชกฤษฎีกา ลงวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2553 ได้กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 183 เขต และกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจำนวน 42 เขต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553a)

โดยพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยประกอบด้วย 17 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพะเยา จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดตาก จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดพิจิตร โดยแต่ละจังหวัดมีสถานศึกษาในทุกเขตพื้นที่ทั้งประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 6,109 โรงเรียน (กลุ่มสารสนเทศสำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

โดยเมื่อแบ่งโรงเรียนตามกลุ่มจังหวัดในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ทั้ง 8 จังหวัดแล้ว จะมีจำนวนโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา ดังตาราง 1 จำนวนโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และตาราง 2 จำนวนโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ตาราง 1 จำนวนโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1	104
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2	147
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3	141
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4	135

ตาราง 1 (ต่อ)

เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1	87
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2	141
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3	156
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 4	93
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 5	100
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 6	100
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 1	83
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 2	133
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1	191
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2	147
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน เขต 1	134
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน เขต 2	176
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1	118
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1	127
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1	114
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 2	135
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 3	94
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำพูน เขต 1	114
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำพูน เขต 2	135
จำนวนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา	2905

ตาราง 2 จำนวนโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 (เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน)	42
สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 35	45

ตาราง 2 (ต่อ)

เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนโรงเรียน
(ลำพูน-ลำปาง)	
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36	59
(พะเยา-เชียงราย)	
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37	46
(แพร่-น่าน)	
จำนวนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา	187

เมื่อนำจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั้ง 23 เขต มา รวมกับจำนวนโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทั้ง 4 เขต ทำให้จำนวนของโรงเรียน ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนมีจำนวน 3,092 โรงเรียน

2. โครงการห้องเรียนพิเศษ

2.1 ลักษณะทั่วไปของโครงการห้องเรียนพิเศษโดยสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้ให้ความหมายของห้องเรียน พิเศษโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าเป็นห้องเรียนที่สถานศึกษามุ่งเน้นการ จัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมศักยภาพโดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ โดยการ ดำเนินการตามโครงการห้องเรียนพิเศษของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น ห้องเรียนพิเศษ EP ห้องเรียนพิเศษ MEP ตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และ สิ่งแวดล้อม ห้องเรียนพิเศษพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education Hub) ตามโครงการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education Hub)

2.1.1 EP and MEP

2.1.1.1 แผนการดำเนินงาน

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่หลายประเทศใช้สื่อสารกันทั่วโลก โดยเฉพาะใน ยุคปัจจุบัน ซึ่งถูกมองว่าเป็นสังคมเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาเครือข่ายการสื่อสารและการ ขนส่ง กระจายข้อมูลอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม ฯลฯ

เชื่อมต่อกันเหมือนเป็นเครือข่าย และส่วนใหญ่มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ดังนั้นจึงเห็นถึงความสำคัญของความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้าถึงข้อมูลทางเทคโนโลยีได้ดี

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน โดยจัดให้มีการเรียนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับประถมศึกษาไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆ กำหนดชั้นเรียนเป็นภาษาที่สองหรือสามหากจำเป็นและเหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศในบริบทของสังคมโลก กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำโครงการจัดการศึกษาตามหลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการ (English Program) ซึ่งเป็นหนึ่งนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่จะเร่งรัดพัฒนาคนไทยให้มีทักษะทางภาษาอังกฤษ จึงได้มีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 1065 / 2544 ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2544 เรื่อง ให้ใช้นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ และคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สพฐ. 43 / 2546 ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2546 เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ

ดังนั้น เพื่อให้การเปิดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ English Program (EP) และ Mini English Program (MEP) เป็นไปอย่างเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการเปิดห้องเรียนพิเศษ EP และห้องเรียนพิเศษ MEP ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักเกณฑ์และแนวทางการเปิดห้องเรียนพิเศษ EP และห้องเรียนพิเศษ MEP ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อให้การเปิดห้องเรียนพิเศษ EP และห้องเรียนพิเศษ MEP เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล

นิยาม

ห้องเรียนพิเศษ EP (English Program) หมายถึง ห้องเรียนพิเศษในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โดยได้รับการอนุมัติให้

ดำเนินโครงการจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการก่อนเปิดดำเนินการ ซึ่งจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ดังนี้

ระดับก่อนประถมศึกษา จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษไม่เกินร้อยละ 50 ของเวลาที่จัดกิจกรรม

ระดับประถมศึกษา การสอนภาษาอังกฤษ วิชาเฉพาะสำหรับการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (อังกฤษ) คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และพลศึกษา โดยคำนึงถึงความรู้ความเข้าใจในวิชาควบคู่กับภาษาอังกฤษอย่างน้อย 18 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ระดับมัธยมศึกษา จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ยกเว้นภาษาไทย และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย กฎหมายไทย ไม่น้อยกว่า 18 คาบต่อสัปดาห์

ห้องเรียนพิเศษ MEP (Mini English Program) หมายถึง ห้องเรียนพิเศษในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โดยได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการจากเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนเปิดดำเนินการ ซึ่งจัดการเรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน ดังนี้

ระดับก่อนประถมศึกษา จัดการเรียนการสอนไม่เกินร้อยละ 40 ของเวลาจัดกิจกรรม

ระดับประถมศึกษา จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ เฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา โดยคำนึงถึงความรู้ความเข้าใจในสาระของศาสตร์นั้นควบคู่กับภาษาอังกฤษ ไม่น้อยกว่า 12 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ระดับมัธยมศึกษา จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ยกเว้นภาษาไทยและสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย กฎหมายไทย ไม่น้อยกว่า 12 คาบต่อสัปดาห์

2.1.1.2 ข้อกำหนดในโครงการห้องเรียนพิเศษ

สถานศึกษาต้องมีความพร้อม สามารถจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ ซึ่งจัดได้ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยเสนอโครงการและเอกสารประกอบการขอเปิดห้องเรียนพิเศษล่วงหน้า

1 ปีการศึกษา พร้อมกับการวางแผนการจัดชั้นเรียน ขั้นตอนการดำเนินงานการเปิดห้องเรียนพิเศษ EP และห้องเรียนพิเศษ MEP ดังนี้

การบริหารจัดการ

1. สถานศึกษาที่มีความพร้อม สามารถจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาใดประสงค์จะจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษจะต้องเสนอโครงการให้หน่วยงานต้นสังกัดพิจารณาตามลำดับชั้น ล่วงหน้า 1 ปีการศึกษา

2. การขออนุมัติโครงการการเปิดห้องเรียนพิเศษ EP / MEP

2.1 สถานศึกษาเสนอโครงการเป็นเอกสารตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษเสนอสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา / สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา / สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อประเมินความพร้อมเบื้องต้นของสถานศึกษา

2.3 กรณีผ่านการประเมินและเอกสารสมบูรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา / สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เอกสารไม่สมบูรณ์แจ้งสถานศึกษาแก้ไข)

2.4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันภาษาอังกฤษแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินความพร้อม ตรวจสอบเอกสาร ประเมินโรงเรียน และประชุมพิจารณาสรุปผลการประเมินเพื่อเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติ

2.5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาอนุมัติ กรณีการเปิดห้องเรียนพิเศษ MEP

2.6 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการพิจารณาอนุมัติ กรณีการเปิดห้องเรียนพิเศษ EP

2.7 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแจ้งผลการพิจารณาให้สถานศึกษาทราบ

3. สถานศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการแล้ว ให้ดำเนินการภายใน 2 ปี ถ้าไม่ดำเนินการภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าโครงการนั้นสิ้นสุดและจะต้องดำเนินการรับนักเรียนตามกำหนดเวลาการรับนักเรียนห้องเรียนพิเศษตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

4. สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษแล้วมีความประสงค์จะเลิกดำเนินการต้องแจ้งหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ปกครองนักเรียนล่วงหน้าอย่างน้อย 2 ปี ทั้งนี้จะต้องคำนึงการจบตัวประโยชน์ของนักเรียนในช่วงชั้นสุดท้ายที่รับเข้าเรียนด้วย

5. สถานศึกษาที่จัดการสอนสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่จัดเป็นภาษาไทย และกลุ่มที่จัดเป็นภาษาอังกฤษ ต้องกำหนดให้มีกิจกรรมการพัฒนาภาษาอังกฤษสำหรับครูผู้สอนกลุ่มที่จัดเป็นภาษาไทยไว้ในโครงการอย่างต่อเนื่อง จนสามารถสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการสื่อสารได้เหมือนเจ้าของภาษา

6. สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องจัดให้มีคณะกรรมการของสถานศึกษา ดำเนินการตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานของสถานศึกษา ทั้งระบบโดยมุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนทั้งคุณลักษณะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา แล้วจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

7. เวลาและวิชาที่เปิดสอน

7.1 ระดับก่อนประถมศึกษา จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษไม่เกินร้อยละ 50 ของเวลาที่ใช้กิจกรรม

7.2 ระดับประถมศึกษา จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา และพลศึกษา โดยคำนึงถึงความรู้ความเข้าใจในสาระของศาสตร์นั้นควบคู่กับภาษาอังกฤษ

7.3 ระดับมัธยมศึกษา จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษาเป็นหลัก และสามารถเปิดสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ซึ่งยกเว้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความ เป็นไทย กฎหมายไทย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย

8. ครูผู้สอน

8.1 ครูผู้สอนที่เป็นชาวต่างชาติ สามารถใช้ภาษาที่เปิดสอนได้ถูกต้องตามหลักภาษา ต้องมีคุณสมบัติตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และใช้ภาษาไทยในการสื่อสารง่าย ๆ ได้ หรือจัดให้มีครูไทยที่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศที่เปิดสอนในห้องเรียนพิเศษในการสื่อสารเข้าไปมีส่วนร่วม

8.2 ครูผู้สอนทำสัญญาจ้างงานอย่างน้อยหนึ่งปีการศึกษา และมีบทลงโทษที่เข้มงวดสำหรับการละเมิดสัญญาจ้าง

8.3 ครูผู้สอนทุกคนต้องจบปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย และต้องมีหลักฐานการศึกษาในสาขาวิชาที่จะสอนหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง

8.4 ครูผู้สอนทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจเด็ก และวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยมีหลักฐานการศึกษาด้านการสอน ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต

8.5 สถานศึกษาต้องจัดให้ครูผู้สอนทุกคน ได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนซึ่งกันและกันเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

8.6 ครูผู้สอนทุกคนต้องมีโอกาสได้รับการพัฒนา โดยได้รับการฝึกอบรมศึกษาดูงานในประเทศหรือต่างประเทศอย่างน้อย 3 ครั้งต่อปี

9. การตั้งกองทุน

สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องจัดสรรงบประมาณจำนวนหนึ่งให้นักเรียนที่สามารถผ่านเกณฑ์ได้เข้าเรียน โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายจำนวนร้อยละ 3 ของจำนวนนักเรียนในโครงการแต่ละปี ตามนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 1065 / 2544 และคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ สพฐ. 43 / 2546

10. การจัดการทรัพยากรและกิจกรรมของสถานศึกษา

10.1 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จะต้องบริหารจัดการให้มีเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการ สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ให้ครูและนักเรียนทุกคนใช้ร่วมกันอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาของรัฐที่ใช้งบประมาณแผ่นดินต้องระวังให้เกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง

10.2 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสองกลุ่มต้องจัดให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมของโรงเรียน / ชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นไทย ส่งเสริมคุณภาพ จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การจัดการเรียนการสอน

1. สถานศึกษาต้องจัดให้มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

2. การจัดการเรียนการสอน ควรจัดในบริบทของความเป็นไทยผสมผสานความเป็นสากล โดยมุ่งเน้นความรักท้องถิ่น ประเทศชาติ และความเป็นไทย

3. สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนทุกวิชา โดยสอดคล้องคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงามสร้างความมั่นใจ และส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าใช้ภาษาในการสื่อสาร

4. การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษในระดับก่อนประถมศึกษา ต้องคำนึงถึงการส่งเสริมพัฒนาการ 4 ด้านตามหลักสูตรปฐมวัย และความสามารถพื้นฐานในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียน ความพร้อม ความสนใจที่จะเรียนรู้ภาษาอังกฤษควรจัดกิจกรรมง่าย ๆ ที่ทำให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนาน สร้างความกระตือรือร้นและประสบความสำเร็จ เช่น การร้องเพลง การฟังนิทานประกอบภาพ การเล่นเกมทบทวนบทเรียน การเล่นเกมการศึกษา เป็นต้น

สื่อการเรียนการสอน

1. สถาบันการศึกษาต้องเปิดสอนหลักสูตรจากกระทรวงศึกษาธิการ เวอร์ชันภาษาไทยและภาษาอังกฤษระดับเปิดเพื่อให้ครูทุกคนได้เรียน

2. สถานศึกษาต้องจัดหาหนังสือเรียนที่เป็นภาษาไทยครบถ้วน ตามหลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด อย่างน้อย 10 ชุดไว้ในห้องสมุด

3. กรณีที่สถานศึกษาจัดทำตำราเอง จะต้องผ่านการพิจารณาทบทวน ความเกี่ยวข้องของหลักสูตรของโรงเรียนและคณะกรรมการวิชาการและให้ความเห็นชอบจากสภา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. สถานศึกษาต้องจัดหาเอกสารประกอบการเรียนการสอน หนังสือ แบบฝึกหัดหรือหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เป็นภาษาอังกฤษครบทุกวิชาในจำนวนที่เหมาะสมและ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระตามหลักสูตร โดยระบุรายการจำนวนหนังสือทั้งภาษาไทยและ ภาษาต่างประเทศ

5. สถานศึกษาต้องจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบ ต่าง ๆ ที่ทันสมัย ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่เรียนอย่างครบถ้วนและเพียงพอ และจัดบริการใช้ สื่อดังกล่าวให้ผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

ห้องปฏิบัติการและอาคารสถานที่

สถานศึกษาต้องจัดให้มีห้องเรียน ห้องประกอบ ห้องปฏิบัติการ สำหรับ นักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเพียงพอ

การวัดและการประเมินผลการเรียน

1. การวัดผลและการประเมินการเรียนรู้ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินการเรียนรู้ตามข้อกำหนดของโปรแกรม/หลักสูตร โดย ประเมินนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วย

แบบทดสอบมาตรฐานจากสถาบันที่ได้รับการยอมรับระดับนานาชาติ ทดสอบทักษะทางภาษาอังกฤษของนักเรียน เทียบเคียงกับกรอบ CEFR (The Common European Framework of Reference for Languages) ตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดดังนี้

1.1 ระดับประถมศึกษา นักเรียนที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต้องมีระดับความสามารถไม่ต่ำกว่าระดับ A1

1.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต้องมีระดับความสามารถไม่ต่ำกว่าระดับ B1

1.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องมีระดับความสามารถไม่ต่ำกว่าระดับ B2

2. สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการประเมินผลด้านคุณธรรม จริยธรรมและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดระยะเวลาของการเรียนการสอน มีการประเมินเพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เรียนได้พัฒนาครบทุกด้านเต็มตามศักยภาพและจัดทำผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน

การกำกับ ติดตาม และประเมินโครงการ

สถานศึกษา

แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามการดำเนินงานห้องเรียนพิเศษ จำนวน 3-5 คน ทำหน้าที่ดำเนินการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานห้องเรียนพิเศษสถานศึกษาทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนทั้งคุณลักษณะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1. แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามการดำเนินงานห้องเรียนพิเศษ จำนวนอย่างน้อย 5-7 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือรอง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทนกลุ่มนโยบายและแผน ผู้แทนกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ผู้แทนกลุ่มบริหารงานบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้แทนที่มีประสบการณ์ด้านการ เปิดห้องเรียน EP / MEP ศึกษาพิเศษที่ผู้รับผิดชอบโครงการห้องเรียนพิเศษเป็นกรรมการและ เลขานุการ

2. รายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่เปิดห้องเรียนพิเศษ ต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสิ้นปีการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ให้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ทั้งในด้านความพร้อม ในด้านการเตรียมการของสถานศึกษา การบริหารจัดการการดำเนินงานของสถานศึกษา และคุณภาพของผู้เรียน

2. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การลดค่าใช้จ่าย คุณภาพของครูผู้สอน และวิธีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

3. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัย เพื่อแก้ปัญหามาตรการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.1.1.3 หลักเกณฑ์ในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และห้องเรียนพิเศษ MEP

1. คุณสมบัติของนักเรียน

1.1 ชั้นอนุบาลปีที่ 1

1) อายุ 4 ปีบริบูรณ์ นับถึงวันที่ 16 พฤษภาคม ของปีการศึกษาจะสมัครเข้าเรียน

2) มีความพร้อมที่จะเข้าเรียน

1.2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1) มีอายุย่างเข้าปีที่ 7 หรือจบการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

2) มีความสนใจและมีความรู้พื้นฐานในการใช้ภาษาอังกฤษ

1.3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1) สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือเทียบเท่า หรือกำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของปีการศึกษา ก่อนที่จะสมัครเข้าเรียน

2) มีผลการเรียนเฉลี่ยรวมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ไม่ต่ำกว่า 2.50 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ไม่ต่ำกว่า 3.00

3) มีความประพฤติเรียบร้อย มีระเบียบวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

4) สุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรง

5) ผู้ปกครองมีความพร้อมที่จะให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายขณะที่ศึกษาอยู่

1.4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

1) สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือเทียบเท่า หรือกำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของปีการศึกษา ก่อนที่สมัครเข้าเรียน

2) มีผลการเรียนเฉลี่ยรวมในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ไม่ต่ำกว่า 3.00 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ไม่ต่ำกว่า 3.00

3) มีความประพฤติเรียบร้อย มีระเบียบวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

4) สุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรง

5) ผู้ปกครองมีความพร้อมที่จะให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายขณะที่ศึกษาอยู่

2. จำนวนห้องเรียนและจำนวนนักเรียนต่อห้อง

ให้สถานศึกษาดำเนินการเปิดห้องเรียนพิเศษ EP และ MEPตามจำนวนห้องเรียนและจำนวนนักเรียนต่อห้องตามนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียน ดังนี้

2.1 จำนวนห้องเรียน

1) กรณีโรงเรียนที่เปิดห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP เป็นปีแรกมีสัดส่วนจำนวนห้องเรียนปกติ : ห้องเรียนพิเศษ เท่ากับ 80 : 20

2) กรณีโรงเรียนที่เปิดห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP มาแล้วและดำเนินการได้ตามเกณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกำหนดสัดส่วน ห้องเรียนปกติ : ห้องเรียนพิเศษ เท่ากับ 60 : 40 โดยขออนุมัติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรายการดี พร้อมส่งหลักฐานประกอบการพิจารณา เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข้อมูลย้อนหลังการสมัครสอบคัดเลือก และความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง เป็นต้น

2.2 จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP

1) ระดับก่อนประถมศึกษา ห้องละไม่เกิน 25 คน

2) ระดับประถมศึกษา ห้องละไม่เกิน 30 คน

3) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายห้องละไม่เกิน 30 คน

3. การรับนักเรียน

ให้สถานศึกษาดำเนินการรับนักเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละปีการศึกษา

- 1) ระดับก่อนประถมศึกษาและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รับนักเรียน โดยการประเมินความพร้อมตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 2) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้วิธีการคัดเลือกจากการสอบ โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถทางวิชาการและด้านอื่น ๆ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 3) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใช้วิธีการคัดเลือกจากการสอบ โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถทางวิชาการและด้านอื่น ๆ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 4) โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาเป็นภาษาอังกฤษ EP และ MEP ไม่จำกัดเขตพื้นที่บริการ เนื่องจากเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในทุกเขตที่มีความสามารถพิเศษทางภาษาอังกฤษได้พัฒนาเต็มศักยภาพ รับทั้งนักเรียนไทยและนักเรียนต่างชาติ ทั้งนี้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4. ระยะเวลาการรับนักเรียน

กำหนดให้สถานศึกษารับนักศึกษาตามนโยบายและแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการรับนักศึกษาเข้าศึกษา ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกปีการศึกษา

5. การเก็บค่าใช้จ่าย

ให้สถานศึกษาเก็บค่าใช้จ่ายสนับสนุนบำรุงการศึกษาจากนักเรียนเพิ่มขึ้นจากเงินอุดหนุนการศึกษาที่ภาครัฐจัดให้ได้ แต่เมื่อรวมกันไม่เกินจำนวน ดังต่อไปนี้

1) ห้องเรียนพิเศษ EP

1.1) ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่เกินคนละ 35,000 บาท / ภาคเรียน

1.2) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่เกินคนละ 40,000 บาท / ภาคเรียน

2) ห้องเรียนพิเศษ MEP

2.1) ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่เกินคนละ 17,500 บาท / ภาคเรียน

2.2) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่เกินคนละ ๒๐,๐๐๐ บาท /

ภาคเรียน

2.2 โครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

โดยงานวิจัยนี้ได้กำหนดกลุ่มการเก็บข้อมูลเฉพาะสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ EP และ MEP ในเขตภาคเหนือตอนบน จะมีจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 37 โรงเรียน ดังตารางที่ 3 และ ตารางที่ 4

ตาราง 3 รายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขตภาคเหนือตอนบนที่ดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ EP และ MEP

โรงเรียน	สังกัด
1 บ้านสันโค้ง (เชียงรายเจริญราษฎร์)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1
2 อนุบาลเชียงราย	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1
3 อนุบาลเมืองเชียงราย (สันทรายราษฎร์ดรุณานุเคราะห์)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1
4 บ้านแม่จัน (เชียงแสนประชานุสาสน์)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3
5 อนุบาลแม่สาย (สายศิลป์ศาสตร์)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3
6 อนุบาลเชียงของ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4
7 อนุบาลเชียงใหม่	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1
8 บ้างเชิงดอย (ดอยสะเก็ดศึกษา)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1
9 บ้านสันกำแพง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1
10 พุทธิโสภณ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1
11 ชุมชนบ้านบวกรกน้อย	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1
12 วัดเวฬุวัน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 4

ตาราง 3 (ต่อ)

โรงเรียน	สังกัด
13 สันป่าตอง (สุวรรณราษฎร์ วิทยาคาร)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 4
14 อนุบาลพะเยา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 1
15 บ้านดอน (ศรีเสริมกสิกร)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1
16 บ้านปรางค์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2
17 บ้านสบกอน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2
18 บ้านนาราบ (จุลเกษตรศึกษา คาร)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1
19 ราชานุบาล	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1
20 วัดเมธังกราวาส (เทศรัฐ ราษฎร์นุกูล)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แพร่ เขต 1
21 อนุบาลแพร่	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แพร่ เขต 1
22 บ้านปงสนุก	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1
23 อนุบาลลำปาง (เขลางค์รัตน์ อนุสรณ์)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1

ตาราง 4 รายชื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือตอนบนที่
ดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ EP และ MEP

โรงเรียน	สังกัด
1 ยูพราขวิทยาลย์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34
2 จอมทอง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34
3 วัดโนทัยพายัพ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34
4 เวียงเจดีย์วิทยา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35
5 ส่วนบุญอุปถัมภ์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35
6 บุญวาทย์วิทยาลัย	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35
7 ลำปางกัลยาณี	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35

ตาราง 4 (ต่อ)

โรงเรียน	สังกัด
8 เณลินพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
9 ดำรงราษฎร์สงเคราะห์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
10 เทิงวิทยาคม	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
11 สามัคคีวิทยาคม	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
12 นาริรัตน์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37
13 ศรีสวัสดิ์วิทยาคาร	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37
14 บัว	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37

จากการศึกษาสภาพบริบททั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและข้อมูลสถานศึกษาที่เปิดโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน แสดงให้เห็นว่า เป็นการกำหนดโครงสร้างภายในส่วนราชการเพื่อบริหารจัดการภารกิจต่างๆของสถานศึกษา รวมถึงมุ่งเน้นส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเช่นกัน

3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของโครงการห้องเรียนพิเศษ” นี้ ผู้วิจัยได้ทำค้นคว้าศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับในเรื่องของการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในการบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความหมาย ปัจจัยและประเภทของความเสี่ยง

3.1.1 ความหมายของความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยงนับเป็นส่วนสำคัญของการบริหารจัดการองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีองค์กรระดับโลก หน่วยงานระดับภาครัฐและเอกชนที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนประเทศ รวมไปถึงนักวิชาการ และนักวิจัยหลายท่านได้ให้ความหมายของ “ความเสี่ยง” (Risk) ไว้ดังนี้

เจริญ เจษฎาวัลย์ (2550) ได้ให้ความหมายของ “ความเสี่ยง” ว่า โอกาสที่องค์กรจะประสบกับการขาดทุน หรือไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามแผนงาน หรือวัตถุประสงค์ที่วางเอาไว้

นฤมล สอาดใจม (2550) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความไม่แน่นอนที่สามารถนำไปสู่ความสูญเสีย

ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551) ได้สรุปความหมายของ “ความเสี่ยง” ว่า ภาวะ หรือสถานการณ์ที่มีอุปสรรคหรือการสูญเสียโอกาส ซึ่งจะส่งผลทำให้องค์กรไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2556) ได้ให้ความหมายว่าเป็น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง หรือความไม่แน่นอน มีโอกาสที่จะประสบกับความสูญเสีย หรือสิ่งไม่พึงประสงค์ อาทิเช่น ภัยธรรมชาติ การทุจริต การลักขโมย ความเสียหายของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย การบาดเจ็บ เหตุร้าย การสูญเสียทรัพย์สิน ภาวะพลัดถิ่น หรือการสูญเสียเงินต้องมีการชดเชยค่าเสียหาย

จิรพร สุเมธีประสิทธิ์ (2556) ได้นิยามความหมายว่าเป็นเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งมีผลกระทบเชิงลบต่อวัตถุประสงค์หรือภารกิจขององค์กร

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2557) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความเป็นไปได้ของเหตุการณ์หนึ่ง ที่อาจเกิดขึ้น และทำให้องค์กรไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์

ชนิษฐา ชัยรัตนาวรรณ (2557) ความเสี่ยง อาจหมายถึง เหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อบุคคลหรือองค์กรของหน่วยงาน

ไพโรจน์ วิริยจारी (2558) ให้นิยาม “ความเสี่ยง” ว่าเป็น เหตุการณ์ โอกาส หรือความน่าจะเป็น หรือการกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ทำให้เกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเสียเปล่า หรือเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตและมีผลกระทบซึ่งอาจทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิสัยทัศน์ ทั้งในด้านกลยุทธ์ การปฏิบัติงาน การเงิน ความปลอดภัย และกฎหมาย

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง (2562) ได้นิยามความหมายของ “ความเสี่ยง” ดังนี้ เหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ในอนาคต หรือการกระทำใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และอาจส่งผลกระทบหรือสร้างความเสียหาย (ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน) หรือก่อให้เกิดความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กร

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2562) ได้กล่าวถึงความหมายของ “ความเสี่ยง” ว่าเป็นเหตุการณ์หรือการกระทำ ที่เกิดภายในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และมีผลกระทบหรือสร้างความเสียหาย หรือแม้กระทั่งก่อให้เกิดความล้มเหลวหรือลดโอกาสการบรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งเอาไว้

The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (2017) ได้ให้ความหมายของ “ความเสี่ยง” คือ ความเป็นไปได้ที่จะมีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้น และส่งผลกระทบต่อการบริหารวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

Wolke (2017) ให้ความหมายว่า ความเสี่ยง คือ การสูญเสียทรัพย์สินสุทธิ หรือ ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้โดยไม่คำนึงถึงรายได้หรือผลกำไร

Jarot S. Suroso และ Muhammad A. Fakhrozi (2018) ให้ความหมายของ ความเสี่ยง คือ ความเป็นไปได้ของการสูญเสียและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำ

Duaa Abaoud (2018) กล่าวว่า สภาวะของความไม่สมดุลหรือความสอดคล้อง ระหว่างสิ่งที่ทำและสิ่งที่ควรทำ

จากที่ได้มีองค์กร หน่วยงานทั้งสังกัดรัฐบาลและเอกชน รวมไปถึงนักวิชาการได้ ให้ความหมายของ “ความเสี่ยง” ซึ่งอาจสรุปได้ว่า “ความเสี่ยง” คือ เหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนซึ่งอาจ เกิดขึ้นได้ และส่งผลกระทบต่อการบริหารวัตถุประสงค์ขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น

3.1.2 ความหมายของการบริหารความเสี่ยง

หลายองค์กรและหน่วยงาน รวมไปถึงนักวิชาการด้านการบริหารความเสี่ยง ได้ ให้ความหมายของการบริหารความเสี่ยงไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของหน่วยงาน นั้น ๆ ดังนี้

ดวงใจ ช้วยตระกูล (2551) ได้ให้ความหมายของการบริหารความเสี่ยงดังนี้ การ บริหารจัดการการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ผ่านการวางแผน วิเคราะห์ กำกับดูแล และพัฒนาทางเลือกในการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อที่จะสามารถ ติดตามและควบคุมให้ดำเนินไปในทิศทางเดียวกับวัตถุประสงค์ขององค์กร

เปรมยุดา ท้าวบุตร, อัครเดช จวีร์รักษ์, และ สลักจิต นิลผาย (2552) ได้ให้ ความหมายของ การบริหารความเสี่ยง ไว้ว่าเป็น กระบวนการบริหารจัดการเพื่อลดโอกาสหรือ โอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อการปฏิบัติงาน

จิรพร สุเมธีประสิทธิ์ (2556) กล่าวว่า การบริหารปัจจัยเสี่ยง โดยควบคุมกิจกรรม หรือการดำเนินการเพื่อลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่จะทำให้องค์กรเสียหายลงมาสู่ในระดับที่ องค์กรรับได้ ประเมิน ตรวจสอบและควบคุมได้ โดยยึดการบริหารวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นหลัก

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2557) ได้นิยามความหมายของ การบริหารความ เสี่ยง ไว้ว่า กระบวนการที่ปฏิบัติโดยผู้บริหาร และบุคลากรในองค์กร เพื่อช่วยในการกำหนดกล

ยุทธ์และดำเนินงานกับเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ขององค์กร และสามารถจัดการให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

ชนิษฐา ชัยรัตนาวรรณ (2557) ได้ให้ความหมายของ การบริหารความเสี่ยง ว่า การบริหารและจัดการปัจจัยเสี่ยงต่างๆ เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดขึ้น และ/หรือผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่หน่วยงานนั้นๆยอมรับได้

กชพรรณ ลักโนปกรณ์, วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์, และ จันทนา แสนสุข (2561) ได้ให้ความหมายของ การจัดการความเสี่ยงว่า เป็นกลวิธีที่เป็นเหตุเป็นผลที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ ประเมิน ซึ่งเฉพาะ บริหารจัดการ ติดตาม และสื่อสารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของหน่วยงานหรือกระบวนการดำเนินงานขององค์กร เพื่อช่วยลดความสูญเสียให้เหลือน้อยที่สุด และในทางกลับกันยังเพิ่มโอกาสให้แก่องค์กรหรือหน่วยงานอีกด้วย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2562) ได้ให้ความหมายว่าเป็น กระบวนการที่ใช้ในการจัดการซึ่งจะทำให้โอกาสในการเกิดความเสี่ยงลดลง หรือผลกระทบความเสียหายลดลงจนถึงระดับที่สามารถยอมรับได้

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง (2562) ได้ให้ความหมายว่าเป็น กระบวนการที่ใช้ในการบริหารจัดการปัจจัยเสี่ยงต่างๆ เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง หรือผลกระทบที่จะเกิดจากความเสี่ยงลดลงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (2017) ได้นิยามการบริหารความเสี่ยงว่า แนวทางที่องค์กรใช้ในการประเมินจัดลำดับความสำคัญ และการเพิ่มประสิทธิภาพตัวเลือกเชิงกลยุทธ์

Jarot S. Suroso และ Muhammad A. Fakhrozi (2018) ได้ให้ความหมายของ “การบริหารความเสี่ยง” ไว้ว่าเป็น แนวทางที่มีโครงสร้างในการจัดการกับความไม่แน่นอนที่อาจเกี่ยวข้องกับภัยคุกคามต่าง หรือกิจกรรมของมนุษย์เอง

Duaa Abaoud (2018) กล่าวถึงการบริหารความเสี่ยงว่าเป็นกระบวนการในการวัดและประเมินความเสี่ยงและพัฒนากลยุทธ์เพื่อจัดการกับความเสี่ยงซึ่งรวมถึงการถ่ายโอนความเสี่ยงภายนอกองค์กรหรือการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงหรือลดผลกระทบเชิงลบ

จากทัศนะของนักวิชาการ นักวิจัย และองค์กรที่ทำการศึกษเกี่ยวกับเรื่องของการบริหารความเสี่ยง จึงสรุปความหมายของการบริหารความเสี่ยงได้ว่าเป็น กระบวนการบริหารจัดการกับปัจจัยความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ขององค์กรให้หมดไปหรือลดน้อยลงจนอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

3.1.3 ความสำคัญของความเสี่ยง

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2562) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความเสี่ยงว่า เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหาร เพื่อผลักดันให้ภาครัฐมีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง (High Performance Organization: HPO) และเป็นการดำเนินการที่มุ่งเน้นความสำคัญหรือทำให้เห็นความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ขององค์กรหรือหน่วยงาน และยังเป็นการวางแผนล่วงหน้าอย่างมีเหตุผลและหลักการ เพื่อวางแผนบริหารจัดการกับความเสี่ยงนั้น ๆ

3.1.4 ประเภทของความเสี่ยง

ธ สุนทรายุทธ (2553) ได้กล่าวถึงประเภทของความเสี่ยงไว้ 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

1) ความเสี่ยงโดยทั่วไป (General Categories of Risk) เป็นการมองภาพรวมของความเสี่ยงนั้นๆ โดยมีด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.1) ความเสี่ยงที่เกิดจากขนาดขององค์กรซึ่งเป็นตัวชี้วัดของโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง เช่น หากองค์กรหรือโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียนมาก ระบบการบริหารจัดการมักจะเกิดความยุ่งยากมากยิ่งขึ้นไปอีก อาจรวมไปถึงด้านงบประมาณ บุคลากร และการจัดการย่อมแปรผันไปตามขนาดของโรงเรียน แต่อย่างไรก็ตามด้านความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการก็เป็นสิ่งสำคัญ จากการสำรวจงานวิจัยที่ศึกษาตัวแปรขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ว่ามีผลต่อปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างไรนั้นส่วนมากไม่ว่าจะพบขนาดจะมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการมากนัก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าขนาดขององค์กรจะสัมพันธ์กับผู้บริหาร เพราะ ผู้บริหารที่มีฝีมือมักจะดำรงตำแหน่งอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่

1.2) ความเสี่ยงที่เกิดจากความซับซ้อนของการจัดการ โดยที่ความละเอียดยุ่งยากนั้นย่อมเกิดความเสี่ยงได้มากกว่าปกติ นักบริหารจัดการทราบกันดีว่าการทำให้การบังคับบัญชาที่ไม่เป็นซับซ้อน ต้องกล้าเผชิญความจริง ซึ่งนักวิชาการด้านนี้มักจะต่อต้านระบบราชการที่มีองค์กรแบบทางการมากเกินไปจนลืมนึกถึงความสำเร็จของงาน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าองค์กรระบบราชการเป็นองค์กรขนาดใหญ่ซับซ้อนจนอาจดูเหมือนไม่มีความเสี่ยงเกิดขึ้น เพราะมีกฎระเบียบเป็นตัวกำหนด แต่กลับกลายเป็นองค์กรที่มีความเสี่ยงสูงมาก

1.2.1) ระบบการควบคุมองค์กรขนาดใหญ่จะต้องมีระบบควบคุมที่ดี ก็อาจลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นไปได้ การคำนึงถึงรายจ่ายและผลที่ได้รับ โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงก็จะมากขึ้น

1.2.2) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรขนาดใหญ่หากปล่อยให้มีความซับซ้อนก็อาจส่งผลให้เกิดความเสี่ยงได้มากยิ่งขึ้นเช่นกัน

ทั้งนี้ระบบการควบคุมภายในและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีความยุ่งยากก็จะเป็นการเพิ่มโอกาสความเสี่ยงให้มากยิ่งขึ้นไปอีก ส่งผลให้เกิดโอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดให้มากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของค่าใช้จ่าย

1.3) ความเสี่ยงที่เกิดจากคุณภาพของระบบควบคุมในองค์กรที่บริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) จะต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของภาครัฐ ซึ่งจะต้องจัดให้มีระบบการตรวจสอบภายใน โดยคณะกรรมการผู้ตรวจสอบ แต่ยังมีระเบียบกฎเกณฑ์มากขึ้นเพียงใด ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นนั้นกลับเพิ่มตามกัน เพราะการออกแบบการควบคุมภายในและผลการปฏิบัติตามระบบควบคุมภายในที่กำหนดไว้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลการประเมินที่จะออกมา โดยผลการที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบการควบคุมภายใน ย่อมเป็นความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรได้

1.4) ความเสี่ยงที่เกิดจากอัตราการเจริญเติบโตขององค์กร หากการเจริญเติบโตรุนแรงเกินไปอย่างรวดเร็วหรือก้าวกระโดดย่อมส่งผลถึงการบริหารจัดการซึ่งอาจต้องทำแบบเร่งด่วนขาดการวางแผนที่ดี เพื่อที่จะได้ดำเนินการแข่งขันกับเวลา ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความผิดพลาดได้เช่นกัน

1.5) ความเสี่ยงที่เกิดจากความสามารถของฝ่ายบริหารความสำเร็จของการดำเนินการขององค์กรจะสัมฤทธิ์ผลได้อาจขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารทางการศึกษา แต่การวัดความสามารถนั้นค่อนข้างท้าทาย เพราะความสำเร็จมักจะเกิดขึ้นจากหลายองค์ประกอบรวมกัน

1.6) ความเสี่ยงที่เกิดจากสภาพแวดล้อมการควบคุมเปลี่ยนแปลงหากสภาพแวดล้อม การควบคุมภายในเปลี่ยนแปลงไปย่อมส่งผลกระทบให้เกิดความเสี่ยงต่อองค์กรได้ ยกตัวอย่างเช่น

1.6.1) ระบบเปลี่ยน อาจสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ หรือแนวทางนโยบายหรือการเปลี่ยนระบบนั้นเกิดขึ้นในขอบเขตซึ่งมีความเสี่ยงสูง (High-Risk Areas) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อองค์กรได้

1.6.2) การเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่สำคัญ หากเกิดความผิดพลาดเกิดขึ้นอาจนำมาซึ่งความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานอีกด้วย

1.7) ความเสี่ยงที่เกิดจากบุคลากรที่มีคุณภาพ ความสำเร็จของงานขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของงาน ยิ่งบุคลากรมีคุณภาพมากขึ้นความเสี่ยงต่างๆที่จะเกิดขึ้นต่อองค์กรก็ย่อมลดลงไปด้วย

1.8) ความเสี่ยงที่เกิดจากผลการดำเนินงานที่ขาดประสิทธิภาพ ซึ่งเกิดจากการเพิกเฉย ละเลยของผู้บริหารก็ส่งผลเสียต่อประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร และความสูญเสียเปล่าของงบประมาณ

1.9) ความเสี่ยงที่เกิดจากภาครัฐ องค์กรอาจถูกอิทธิพลจากภายนอกที่เกิดจากการดำเนินงานของภาครัฐซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อภารกิจขององค์กรนั้นๆ

1.9.1) ความไม่แน่นอนในนโยบายของภาครัฐ

1.9.2) การออกกฎระเบียบควบคุมอาจส่งผลกระทบต่อองค์กรนั้นๆได้

2) ความเสี่ยงโดยเฉพาะพื้นที่ (Specific Risk Areas) เป็นการจำแนกความเสี่ยงได้อีกประเภทหนึ่ง คือ การพิจารณาลักษณะความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่จำกัด ซึ่งขึ้นอยู่กับประเภทขององค์กร ลักษณะโครงสร้างขององค์กร แล้วแบ่งความเสี่ยงตามประเภท และพื้นที่หรือขอบข่ายขององค์กรนั้น ๆ

2.1) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) ในบรรดาทรัพยากรทั้งหลายต้องถือว่าทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญสูงสุดและถือว่ามีความเสี่ยงระดับสูง โดยในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจะพบปริมาณและคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา ส่วนระดับอุดมศึกษาจะเป็นเรื่องของคุณภาพของผู้สอน การพัฒนาและการฝึกอบรม การให้รางวัลและการลงโทษ

2.2) การบริหารการเงิน (Financial Management) การดำเนินกิจกรรมมีปัจจัยหลักร่วมกัน คือ งบประมาณ ซึ่งเกิดขึ้นได้ทุกระดับของภาคการศึกษา

2.3) การบริหารสินทรัพย์ (Asset Management)

2.3.1) การจัดซื้อจัดหา มักจะมีปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ความเสี่ยงที่ตามมาหลายด้าน โดยอาจเป็นความเสี่ยงด้านคุณภาพ คุณลักษณะ ราคา ผู้ขาย และการทุจริต

2.3.2) การบริหารงานพัสดุและครุภัณฑ์ อาจเกิดความเสี่ยงในเรื่องของการติดสินบนหรือคอร์รัปชัน สินค้าหรือพัสดุมิได้ดำนาน หรือค่าใช้จ่ายมีมากเกินไปจนเกินความเป็นจริง

2.4) การบริหารนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการ การบริหารและจัดการนับว่ามีส่วนหนึ่งที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ นวัตกรรมที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษา การรวมอำนาจ การกระจายอำนาจ รวมถึงการบริหารโรงเรียน

เป็นฐานและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการนับว่าเป็นความสำคัญ ความเสี่ยงที่สำคัญในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ คือ ความถูกต้องเหมาะสมกับการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมนั้นมาใช้ ความถูกต้องของข้อมูล การเปลี่ยนระบบความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศ ข้อบกพร่องและความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เป็นต้น

จิพร สุเมธีประสิทธิ์ (2556) ได้แบ่งประเภทของความเสี่ยงเอาไว้ 9 ด้าน ในการบริหารความเสี่ยงแบบมืออาชีพ ดังนี้

1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: S) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ กระบวนการดำเนินงาน และการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องและสอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม สถานการณ์โลก ภาวะผู้นำ กลไกการตลาด รายได้ กำไร เป็นต้น ในความเสี่ยงที่จะเกิดในด้านกลยุทธ์อาจเกิดจากการลงทุนมหาศาล แต่ผลกำไรไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง

2) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน หรือ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk: O) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามแผน หรือ วัตถุประสงค์ที่ได้วางแผนเอาไว้ ซึ่งอาจเกิดจากการบริหาร ระบบขององค์กร การขาดการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ ความไม่โปร่งใสในการดำเนินงาน กระบวนการทำงาน เทคโนโลยี บุคลากร ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: F) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเงินและงบประมาณ เช่น อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา งบประมาณ สภาพคล่อง ความสามารถในการชำระหนี้ ความน่าเชื่อถือทางการเงิน รายงานทางการเงิน เป็นต้น

4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย (Compliance Risk: C) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบ เช่น ระเบียบ แนวปฏิบัติ กฎหมาย พระราชกฤษฎีกา ข้อบังคับ ข้อกำหนดของทางราชการ นโยบายรัฐ มติคณะรัฐมนตรี ข้อกำหนดของภูมิภาคของโลก เช่น WHO หรือ Harmonization ที่จะส่งผลกระทบต่อการผลิต แรงงาน ภาษี เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงอีกหนึ่งประเภท เช่น Hazard Risk หรือความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ความเสี่ยงด้านการตลาด ความเสี่ยงด้านสารสนเทศ ความเสี่ยงทางเครดิต ดังนี้

5) ความเสี่ยงด้านการตลาด (Market Risk) เป็นความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงของสินค้า ราคาสินค้า อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน ความผันผวนของหุ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจ

ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งองค์กรต้องคอยติดตามสถานการณ์เหล่านี้อย่างใกล้ชิด เพื่อจะได้ก้าวตามทันความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อองค์กร

6) ความเสี่ยงด้านเครดิต (Credit Risk) เป็นความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของสินเชื่อและคุณภาพของทรัพย์สินที่ใช้ค้ำประกันสินเชื่อ เช่น คุณภาพหรือมูลค่าของสินเชื่อและสินทรัพย์ ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานของผู้ให้สินเชื่อด้วย

7) ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Liquidity Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากความสามารถในการระดมเงิน เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของเงินในการชำระเงินหรือหนี้สิน

8) ความเสี่ยงด้านธุรกิจ (Business Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจ เช่น การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์หรืออุปทานในกลไกการตลาด

9) ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง (Reputation Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากความไม่โปร่งใสในการดำเนินงาน เช่น การแต่งบัญชี การฉ้อโกงที่มีผลต่อการถือหุ้น และผู้เกี่ยวข้องในองค์กร

วิชาชีพฯ ชัยรัตนาวรรณ (2557) ได้แบ่งประเภทของความเสี่ยงเอาไว้ 5 ด้าน ตามที่ระบุไว้ในคู่มือประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้

1) ความเสี่ยงด้านทรัพยากร (Resources Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินงบประมาณ ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยี ที่ถูกเตรียมไว้สำหรับการดำเนินการ

2) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดหรือการดำเนินการตามนโยบาย วิสัยทัศน์และพันธกิจ โดยพิจารณาในเรื่องของความเหมาะสมชัดเจน และสอดคล้องกัน

3) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ (Compliance Risk) คือ ความเสี่ยงที่จะเกี่ยวข้องกับการดำเนินการซึ่งต้องมีความสอดคล้องกับตัวบทกฎหมาย รวมถึงระเบียบและข้อบังคับในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ขององค์กรหรือหน่วยงาน

4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ที่จะเกิดระหว่างดำเนินการขององค์กรหรือหน่วยงาน

5) ความเสี่ยงด้านเหตุการณ์ภายนอก (External Environment Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดจากความเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายนอกซึ่งองค์กรหรือหน่วยงานไม่สามารถควบคุมได้

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2557) กล่าวว่า ในการระบุถึงความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น ผู้บริหารจะต้องทำการระบุถึงความเสี่ยงต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้น และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจาก

ความเสี่ยง ซึ่งความเสียหายเหล่านี้น่าจะส่งผลต่อความคลาดเคลื่อนของวัตถุประสงค์ขององค์กร การจำแนกประเภทของความเสี่ยงนั้นจะช่วยให้องค์กรระบุถึงความเสี่ยงนั้นได้ ซึ่งความเสี่ยงอาจจำแนกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานจนนำไปปฏิบัติโดยไม่เหมาะสมหรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

2) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการดำเนินการขององค์กรซึ่งหากปล่อยไว้อาจทำให้ผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้ ซึ่งความเสี่ยงด้านการดำเนินงานนี้ถูกแบ่งไว้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

2.1 ความเสี่ยงในกระบวนการปฏิบัติ เกิดจากกระบวนการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามที่ได้วางแผนเอาไว้ ผลของการดำเนินการจึงออกมาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.2 ความเสี่ยงในการถูกดำเนินคดีทางกฎหมาย เป็นความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการไม่รับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมและสังคม หรืออาจผลการดำเนินการไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จึงอาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดีได้

2.3 ความเสี่ยงจากบุคลากร อาจเกิดจากความไม่ชำนาญงาน ความไม่เข้าใจกระบวนการหรือความเข้าใจที่ผิดพลาดในขั้นตอนของการดำเนินการ ซึ่งทำให้ผลของการดำเนินการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้วางแผนเอาไว้

3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) เป็นความเสี่ยงที่สำคัญต่อองค์กร ประกอบด้วย

3.1 ความเสี่ยงในการบริหารเงิน เป็นความเสี่ยงที่จะต้องเผชิญไม่ว่าจะเป็นการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ย

3.2 ความเสี่ยงด้านเครดิต เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากธุรกรรมต่างๆ และส่งผลต่อระบบสินเชื่อขององค์กร

3.3 ความเสี่ยงในการซื้อขายตราสารการเงิน เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของราคาต้นทุน

4) ความเสี่ยงด้านสารสนเทศ (Information Risk) เป็นความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในด้านของการรายงานทางการเงินหรือบัญชีต่างๆ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2562) ได้ระบุถึงประเภทของความเสี่ยงไว้ทั้งหมด 4 ประเภท ได้แก่

1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: S) เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และพันธกิจ โดยความเสี่ยงอาจเกิดขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ และเหตุการณ์ภายนอก ที่อาจส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์/ วิสัยทัศน์ หรือการกำหนดกลยุทธ์ที่ขาดการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้ขาดการยอมรับ และโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือเป็น ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากความผิดพลาด หรือการตัดสินใจผิดพลาด

2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk: O) เกี่ยวกับประสิทธิภาพ และประสิทธิผล หรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ภายใน องค์กร ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินการ

3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: F) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการ บริหารงบประมาณและการเงิน ส่งผลให้ขาดประสิทธิภาพ ยกตัวอย่างเช่น การประมาณ การงบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับการดำเนินการ อาจเนื่องมาจากการขาดการจัดหา ข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงาน เพื่อนำมาใช้ในการบริหาร งบประมาณและการเงิน

4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ (Compliance Risk: C) คือ การดำเนินการตามกฎหมายหรือระเบียบ โดยความเสี่ยงนั้นเกิดจากความเข้าใจที่ผิดพลาด ไม่ ชัดเจน ไม่ครอบคลุมตามตัวบทกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ รวมถึงการทำนิติกรรมที่ไม่ ครอบคลุมการดำเนินงานขององค์กร

จากทฤษฎีจากเกี่ยวกับประเภทของความเสีย สรุปได้ว่า ประเภทความเสียมี 4 ประเภท คือ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) 2) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk) 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) และ 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติ ตามกฎหมายหรือกฎระเบียบ (Compliance Risk)

3.1.5 ปัจจัยของความเสีย

จิรพร สุเมธีประสิทธิ์ (2556) กล่าวว่า เป็นต้นเหตุของความเสียที่จะทำให้องค์กรไม่ บรรลุวัตถุประสงค์ โดยการระบุว่าเหตุการณ์นั้นเกิดอย่างไร เมื่อไร และสาเหตุที่แท้จริงของความ เสีย เพื่อที่จะได้วิเคราะห์และกำหนดมาตรการลดความเสียได้ถูกต้อง

ชนิษฐา ชัยรัตนาวรรณ (2557) ให้ความหมายของปัจจัยเสี่ยงว่า เป็นสาเหตุหรือที่มา ของความเสีย ที่จะทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2562) ให้นิยามว่าเป็น ต้นเหตุหรือสาเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหายซึ่งจะทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ได้ตั้งเอาไว้ โดยต้องระบุให้ได้ว่า เหตุการณ์ที่จะเกิดความเสียหายนั้นจะเกิดที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร โดยแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย ได้แก่

1) ปัจจัยภายนอก คือ ความเสี่ยงที่องค์กรหรือหน่วยงานไม่สามารถควบคุมได้ เช่น สภาพเศรษฐกิจและสังคม การเมือง ภัยธรรมชาติ กฎหมาย เป็นต้น

2) ปัจจัยภายใน คือ ความเสี่ยงที่องค์กรสามารถควบคุมได้ เช่น ภาวะเปราะบางและข้อบกพร่องภายในองค์กร วัฒนธรรมองค์กร นโยบายบริหารจัดการ ความรู้ความสามารถของบุคลากร เครื่องมือ เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง (2562) หมายถึง ต้นเหตุ/สาเหตุที่มาจากความเสี่ยง ที่จะทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายขององค์กรที่ได้กำหนดไว้ โดยต้องระบุที่มาและสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงทั้งหลาย เพื่อที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์และหามาตรการจัดการกับความเสี่ยงเหล่านั้น

สรุปได้ว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสียหาย แบ่งได้ออกเป็น 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยภายนอก คือ ปัจจัยความเสี่ยงที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร และ 2) ปัจจัยภายใน คือ ปัจจัยความเสี่ยงที่เกิดจากการดำเนินการ ภาวะเปราะบาง และวัฒนธรรมขององค์กร เป็นต้น

3.2 องค์ประกอบ กระบวนการและประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง

3.2.1 องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยง

The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (2017) ได้ระบุองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร หรือ Enterprise Risk Management โดยองค์ประกอบเหล่านี้ครอบคลุมทั่วทั้งการจัดการทั่วทั้งองค์กร ตั้งแต่การบริหารจัดการไปจนถึงการตรวจสอบ ซึ่งมีขนาดที่สามารถจัดการได้และอธิบายถึงแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ในรูปแบบต่างๆ สำหรับองค์กรต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงขนาดประเภทหรือภาคส่วน การปฏิบัติตามหลักการเหล่านี้สามารถทำให้ฝ่ายบริหารและคณะกรรมการคาดหวังอย่างสมเหตุสมผลว่าองค์กรเข้าใจและพยายามจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

1) การกำกับดูแลและวัฒนธรรม: การกำกับดูแลเป็นตัวกำหนดโทนสีขององค์กร ตอกย้ำความสำคัญและสร้างความรับผิดชอบในการกำกับดูแลการบริหารความเสี่ยงขององค์กร

วัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับค่านิยมทางจริยธรรมพฤติกรรมที่ต้องการและความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงในกิจการ

2) กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์: การจัดการความเสี่ยงขององค์กรกลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ถูกจัดไว้ร่วมกันในกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีการกำหนดความเสี่ยงและสอดคล้องกับกลยุทธ์ วัตถุประสงค์ทางธุรกิจนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติในขณะที่ใช้เป็นพื้นฐานในการระบุประเมินและตอบสนองต่อความเสี่ยง

3) การปฏิบัติการ: ความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจจำเป็นต้องระบุและประเมิน โดยความเสี่ยงถูกจัดลำดับความสำคัญตามความรุนแรงในบริบทของความอยากเสี่ยง จากนั้นองค์กรจะเลือกการตอบสนองต่อความเสี่ยงและจำนวนความเสี่ยงที่ได้รับ โดยผลลัพธ์ของกระบวนการนี้จะรายงานต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ

4) การทบทวนและการแก้ไข: โดยการตรวจสอบประสิทธิภาพขององค์กรสามารถพิจารณาได้ว่าองค์กรประกอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กรทำงานได้ดีเพียงใดเมื่อเวลาผ่านไป และมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและต้องมีการแก้ไขอะไรบ้าง

5) ข้อมูลการสื่อสารและการรายงาน: การจัดการความเสี่ยงขององค์กรต้องการกระบวนการที่ต่อเนื่องในการรับและแบ่งปันข้อมูลที่สำคัญจากแหล่งข้อมูลทั้งภายในและภายนอก ซึ่งไหลขึ้นลงและทั่วทั้งองค์กร

จิรพร สุเมธีประสิทธิ์ (2556) กล่าวถึงกระบวนการบริหารความเสี่ยง โดยเริ่มจาก

1) ภาพรวมของกระบวนการบริหารความเสี่ยง

กระบวนการบริหารความเสี่ยงเป็นกิจกรรมต่อเนื่อง มีงานที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาวัตถุประสงค์ การระบุความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยง การประเมินโอกาสและผลกระทบ เพื่อได้ทำการพิจารณาถึงระดับของความเสี่ยง และนำมาพิจารณาแนวทางจัดการความเสี่ยง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดระดับความเสี่ยงให้ลดลงมาในระดับที่ยอมรับได้ จากนั้นเป็นกระบวนการรายงานและติดตามผล เพื่อนำรายงานการจัดการความเสี่ยงนั้นไปทำแผนจัดการความเสี่ยงครั้งต่อไป

2) ขั้นตอนของกระบวนการบริหารความเสี่ยง

การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงขอบเขตและระดับของการดำเนินงานและสามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้อย่างครบถ้วน การกำหนดวัตถุประสงค์จำเป็นต้องสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

1) การกำหนดวัตถุประสงค์การบริหารความเสี่ยง

1.1) ระดับของวัตถุประสงค์ การกำหนดระดับของวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงนับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เนื่องจากเป็นขอบเขตของการระบุความเสี่ยงซึ่งประกอบด้วยทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก วิเคราะห์ความเสี่ยง และจัดทำแผน โดยระดับของวัตถุประสงค์ อาจมีหลายระดับตามขนาดขององค์กร โดยจะกล่าวถึง 2 ระดับ คือ

1.1.1) วัตถุประสงค์ในระดับองค์กร (Entity-Level Objectives) เป็นวัตถุประสงค์ในด้านการดำเนินงานโดยรวมขององค์กร ซึ่งอาจจะบ่งไว้ในแผนกลยุทธ์และแผนการปฏิบัติงานประจำปีขององค์กร เช่นเดียวกับการกิจ และกลยุทธ์ขององค์กร

1.1.2) วัตถุประสงค์ในระดับกิจกรรม (Activity-Level Objectives) เป็นวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่เฉพาะกิจกรรมที่องค์กรกำหนด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยที่แต่ละวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรมจะต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกับวัตถุประสงค์ขององค์กร

1.2) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.2.1) กำหนดภารกิจหลักและภารกิจรองขององค์กร
1.2.2) กำหนดวัตถุประสงค์ในระดับองค์กรให้สอดคล้องกับภารกิจ

1.2.3) กำหนดกิจกรรมที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในระดับองค์กร
1.2.4) กำหนดวัตถุประสงค์ในระดับกิจกรรม

1.3) หลักการของการกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นขั้นตอนสำคัญในกระบวนการบริหารความเสี่ยง ดังนี้

1.3.1) กำหนดวัตถุประสงค์เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน เช่น จำนวน เวลา มูลค่า ปริมาณ

1.3.2) มีความสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และความเสี่ยงที่หน่วยงานยอมรับได้

1.3.3) มีการสื่อสารแก่ทุกฝ่าย เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจและการยอมรับร่วมกัน

1.4) การกำหนดวัตถุประสงค์แบบ SMART

Specific มีความเป็นเฉพาะเจาะจง

Measurable	สามารถวัดได้ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ
Attainable	สามารถปฏิบัติให้บรรลุผลได้
Relevant	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร
Timely	มีระยะเวลาดำเนินการที่แน่นอน

2) การระบุความเสี่ยง

2.1) ความสำคัญการระบุความเสี่ยง มีสาเหตุจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรหรือผลการปฏิบัติทั้งในระดับองค์กรและระดับกิจกรรม โดยในการระบุความเสี่ยงนั้น บุคลากรทุกระดับในองค์กรต้องตั้งคำถามถึงสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงนั้น รวมไปถึงการประเมินว่ามีทรัพยากรใดที่จำเป็นต้องดูแลรักษา ดังนั้นก่อนที่จะระบุความเสี่ยง ผู้เกี่ยวข้องควรทำความเข้าใจก่อนว่า เป็นโครงการระดับองค์กร หรือระดับฝ่ายงาน เพื่อพิจารณากรอบของการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังต้องระบุประเภทและลักษณะของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นด้วย

2.2) ปัจจัยเสี่ยง หมายถึง ต้นเหตุและสาเหตุที่มาของความเสี่ยงซึ่งหากเกิดขึ้นแล้วจะกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยอาจต้องระบุสาเหตุของปัจจัยเสี่ยงที่แท้จริงนั้น เพื่อวิเคราะห์และกำหนดมาตรการการลดความเสี่ยงได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2.3) ประเภทของความเสี่ยง ทั้ง 4 ประเภท S-O-F-C ดังนี้

2.3.1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: S) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ กระบวนการดำเนินงาน และการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องและสอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม สถานการณ์โลก ภาวะผู้นำ กลไกการตลาด รายได้ กำไร เป็นต้น ในความเสี่ยงที่จะเกิดในด้านกลยุทธ์อาจเกิดจากการลงทุนมหาศาล แต่ผลกำไรไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง

2.3.2) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน หรือ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk: O) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามแผนหรือวัตถุประสงค์ที่ได้วางแผนเอาไว้ ซึ่งอาจเกิดจากการบริหาร ระบบขององค์กร การขาดการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ ความไม่โปร่งใสในการดำเนินงาน กระบวนการทำงาน เทคโนโลยี บุคลากร ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

2.3.3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: F) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเงินและงบประมาณ เช่น อัตราดอกเบี้ย อัตรา

แลกเปลี่ยนเงินตรา งบประมาณ สภาพคล่อง ความสามารถในการชำระหนี้ ความน่าเชื่อถือทางการเงิน รายงานทางการเงิน เป็นต้น

2.3.4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย (Compliance Risk: C) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบ เช่น ระเบียบ แนวปฏิบัติ กฎหมาย พระราชกฤษฎีกา ข้อบังคับ ข้อกำหนดของทางราชการ นโยบายรัฐ มติ คณะรัฐมนตรี ข้อกำหนดของภูมิภาคของโลก เช่น WHO หรือ Harmonization ที่จะส่งผลกระทบต่อการผลิต แรงงาน ภาษี เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงอีกหนึ่งประเภท เช่น Hazard Risk หรือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ความเสี่ยงด้านการตลาด ความเสี่ยงด้านสารสนเทศ ความเสี่ยงทางเครดิต ดังนี้

2.3.5) ความเสี่ยงด้านการตลาด (Market Risk) เป็นความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงของสินค้า ราคาสินค้า อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน ความผันผวนของหุ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ซึ่งองค์กรต้องคอยติดตามสถานการณ์เหล่านี้อย่างใกล้ชิด เพื่อจะได้ก้าวตามทันความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อองค์กร

2.3.6) ความเสี่ยงด้านเครดิต (Credit Risk) เป็นความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของสินเชื่อและคุณภาพของทรัพย์สินที่ใช้ค้ำประกันสินเชื่อ เช่น คุณภาพหรือมูลค่าของสินเชื่อและสินทรัพย์ ซึ่งส่งผลการดำเนินงานของผู้ให้สินเชื่อด้วย

2.3.7) ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Liquidity Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากความสามารถในการระดมเงิน เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของเงินในการชำระหนี้หรือหนี้สิน

2.3.8) ความเสี่ยงด้านธุรกิจ (Business Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจ เช่น การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์หรืออุปทานในกลไกการตลาด

2.3.9) ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง (Reputation Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากความไม่โปร่งใสในการดำเนินงาน เช่น การแต่งบัญชี การฉ้อโกงที่มีผลต่อการถือหุ้น และผู้เกี่ยวข้องในองค์กร

2.4) เป้าหมายของความเสี่ยง S-O-F-C โดยพบว่าองค์กรให้ความสำคัญกับประสิทธิผลของการบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) และความเสี่ยงด้านการกำกับปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ (Compliance Risk) มากกว่าความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) และความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational Risk) การพยายามกำกับและ

ควบคุมความเสี่ยงทั้ง 2 ประเภทที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนทางการเงินและระบบควบคุมภายใน เป็นการสะท้อนว่า การบริหารความเสี่ยงยังไม่ได้บูรณาการครอบคลุมทั่วทั้งองค์กร โดยองค์กรที่มีแนวคิดเชิงรุก (Aggressive Policy) จะให้ความสำคัญกับการระบุความเสี่ยงเกิดใหม่ (Emerging Risk)

2.5) ประเด็นหรือสาระความเสี่ยง คือ การวิเคราะห์ถึงสาเหตุและผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กร โดยมีลักษณะเป็นประโยคที่อ้างความเสี่ยงอย่างชัดเจนว่า กำลังพิจารณาถึงความเสี่ยงด้านใด

3) การประเมินความเสี่ยง

3.1) ความสำคัญของการประเมินความเสี่ยง

โดยความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย ความรู้ไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต และมีผลกระทบ หรือทำให้การดำเนินการไม่สำเร็จไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งใน ด้านยุทธศาสตร์ การปฏิบัติงาน การเงิน และการบริหาร ซึ่งอาจเป็นผลกระทบทางบวก โดยวัดจากผลกระทบ (Impact) ที่ได้รับ และโอกาสที่จะเกิดขึ้น (Likelihood) ของเหตุการณ์

หลังจากที่ระบุปัจจัยของความเสี่ยง จากนั้นเป็นขั้นของการวิเคราะห์ผลกระทบหลังความเสี่ยง หรือประเมินความเสี่ยง เพื่อพิจารณาระดับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น โดยประเมินกันใน 2 ด้าน คือ ด้านโอกาสและด้านผลกระทบ

3.2) ขั้นตอนย่อยของการประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

3.2.1) การกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน

3.2.2) การประเมินโอกาสและผลกระทบจากความเสี่ยง

3.2.3) การวิเคราะห์ความเสี่ยง

3.2.4) การจัดลำดับความเสี่ยง

3.3) ความหมายของคำนิยามในขั้นตอนของการประเมินความเสี่ยง

โอกาสที่จะเกิด (Likelihood หรือ Frequency) คือ ความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง

ผลกระทบ (Impact) คือ ผลความรุนแรงที่จะเกิดขึ้น จากความเสี่ยง

ระดับของความเสีย (Degree of Risk) คือ สถานะของความเสียที่ได้รับการประเมินโอกาสและผลกระทบของปัจจัยเสี่ยง ตั้งแต่ระดับ สูงมากไปจนถึงน้อยมาก

3.4) การประเมินความเสี่ยงขององค์กร

การประเมินความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยการวิเคราะห์ ประเมิน และจัดระดับความเสี่ยง ที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของกระบวนการทำงานขององค์กร โดยประเมินจากการนำระดับของโอกาสที่จะเกิดความเสียคูณกับระดับของผลกระทบจากความเสีย ก็จะได้ออกมาเป็นระดับความเสี่ยง

$$\text{ระดับของโอกาสที่จะเกิดความเสีย} \times \text{ระดับของผลกระทบจากความเสีย} = \text{ระดับของความเสีย}$$

3.5) การจัดระดับความเสี่ยง

คือ การนำผลการประเมินความเสี่ยงตามความเสี่ยงจาก 2 ด้านตามที่ให้คะแนนไว้ข้างต้น มาประมวลเข้าด้วยกัน ซึ่งสามารถจัดลำดับได้ 2 วิธี คือ

พิจารณาจากระดับของความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสีย และผลกระทบของความเสี่ยง ที่ประเมินได้ตามตารางวิเคราะห์ความเสี่ยง ซึ่งจัดเรียงจากระดับสูงมาก สูง ปานกลาง น้อย และน้อยมาก และเลือกนำความเสี่ยงที่มีผลการประเมินในระดับสูงมาก และหรือสูง มาจัดทำแผนบริหาร/จัดการความเสี่ยงในขั้นต่อไป

4) การจัดการความเสี่ยง

4.1) การระบุทางเลือกในการจัดการความเสี่ยง

การจัดการความเสี่ยงแต่ละวิธีอาจมีความเหมาะสมกันในแต่ละสถานการณ์ และแนวทางการจัดการความเสี่ยงอาจจะมีได้มากกว่า 1 แนวทางอีกด้วย โดยแบ่งออกได้เป็น 2 แนวทางหลัก ได้แก่

4.1.1) การลดโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสียหาย (Reduce Likelihood) เป็นมาตรการควบคุมความเสี่ยง (Risk Control) โดยมุ่งลดโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสียหาย ซึ่งเหมาะกับลักษณะของงานที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นประจำ

4.1.2) การลดขนาดของความเสียหาย (Reduce Impact) เป็นมาตรการมุ่งเน้นการลดขนาดความเสียหายที่เหมาะสมกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกที่ควบคุมได้ยาก โดยอาจนำมาตรการกระจายความเสี่ยงมาใช้ และหากพบว่าความเสี่ยงดังกล่าวไม่สามารถลดได้ อาจใช้แนวทางอื่นๆ เพื่อลดผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าว

4.2) กลยุทธ์ 4T's Strategies เพื่อจัดการความเสี่ยง

4.2.1) Take - การยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance) คือ การยอมรับความเสี่ยง หากความเสี่ยงดังกล่าวอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยที่องค์กรอาจไม่ต้องทำ แผนงานจัดการความเสี่ยง

4.2.2) Treat - การลด/ควบคุมความเสี่ยง (Risk Reduction/ Risk Control) คือ ลดความเสี่ยง โดยหากิจกรรมควบคุมมาลดความเสี่ยง การออกแบบระบบ ควบคุมภายใน การแก้ไขปรับปรุงการทำงาน เพื่อป้องกันหรือจำกัดผลกระทบ 4 ประการ คือ ป้องกัน ตรวจพบ แก้ไข ชี้แนะ

4.2.3) Terminate – การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) คือ หลีกเลี่ยงความเสี่ยง หยุดหรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมควบคุมความเสี่ยง เช่น งดกิจกรรมที่ไม่ จำเป็น การตัดสินใจไม่เข้าร่วมในเหตุการณ์ที่นำไปสู่ความเสี่ยง

4.2.4) Transfer - การกระจาย/ ถ่ายโอนความเสี่ยง (Risk Sharing/ Risk Transfer) คือ การถ่ายโอนความเสี่ยงไปให้กับหน่วยงานอื่นๆ เป็นผู้รับมือหรือ จัดการแทน เช่น การทำประกันภัย

4.3) มาตรการควบคุมความเสี่ยง (Risk Reduction/ Risk Control) โดยผู้บริหารหรืออาจรวมไปถึงผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะเป็นผู้กำหนดมาตรการควบคุมความเสี่ยง ซึ่ง จะขึ้นอยู่กับรูปแบบความเสียหาย รูปแบบการดำเนินงาน และคุณลักษณะหรือประเภทขององค์กร ซึ่งอาจแบ่งเป็น 4 มาตรการ ดังนี้

4.3.1) การควบคุมเพื่อป้องกัน (Preventive Control) เป็น มาตรการควบคุมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงและข้อผิดพลาด

4.3.2) การควบคุมเพื่อให้ตรวจพบ (Detective Control) เป็น มาตรการควบคุมที่กำหนดขึ้น เพื่อค้นพบข้อผิดพลาดในการทำงาน

4.3.3) การควบคุมโดยการชี้แนะ (Directive Control) เป็น มาตรการควบคุมส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดผลสำเร็จของงานตามวัตถุประสงค์

4.3.4) การควบคุมเพื่อการแก้ไข (Corrective Control) เป็น มาตรการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น หรือเพื่อหาวิธีไม่ให้เกิดข้อผิดพลาด นั้นซ้ำอีก

5) การติดตามประเมินผลและรายงาน

การทำให้การบริหารความเสี่ยงมีประสิทธิภาพและมีความมั่นคง ยั่งยืน องค์กรจะต้องดำเนินการติดตาม (Monitoring) เพื่อให้มั่นใจได้ว่าจัดการความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ได้ทุกองค์กร มีการรายงานความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรแก่บุคลากร หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนได้รับรู้และเข้าใจ

3.2.2 กระบวนการบริหารความเสี่ยง

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2557) ได้อ้างอิงกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวทางของ The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission, 2004 (COSO) ถึงขั้นตอนในการบริหารจัดการกับความเสี่ยงขององค์กรในรูปแบบของ Enterprise Risk Management (ERM) จะประกอบด้วย 8 กระบวนการหลัก ได้แก่

1) สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment) เป็นการแสดงถึงวัฒนธรรมขององค์กรที่มีต่อการบริหารความเสี่ยงช่วยให้เกิดแนวทางการปฏิบัติและโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงขององค์กรซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการกำหนดกลยุทธ์ วัตถุประสงค์ และวิธีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินการ นอกจากนี้ยังจะช่วยสะท้อนถึงปรัชญาในการบริหารความเสี่ยงขององค์กรที่ทำให้เห็นถึงคุณค่า วัฒนธรรม และรูปแบบการดำเนินการขององค์กร หากบุคลากรภายในมีความเข้าใจในปรัชญาหรือระเบียบปฏิบัติของการบริหารความเสี่ยงที่ดี ก็จะทำให้องค์กรอยู่ในสถานะที่พร้อมในการรับมือกับความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ คือ จำนวนของความเสี่ยงในระดับกว้าง ซึ่งองค์กรเต็มใจที่จะยอมรับในการแสวงหาคุณค่าขององค์กรระดับความเสี่ยงนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงปรัชญาในการบริหารความเสี่ยง พร้อมทั้งวัฒนธรรมและรูปแบบการดำเนินการด้วย โดยการวัดระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ สามารถวัดได้ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ สภาพแวดล้อมภายในไม่มีประสิทธิภาพอาจมีผลกระทบจนทำให้เกิดความเสียหายถึงวัตถุประสงค์ขององค์กร

2) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting) เป็นเงื่อนไขเบื้องต้นของการระบุเหตุการณ์ การประเมินความเสี่ยง และการตอบสนองความเสี่ยงโดยวัตถุประสงค์จะถูกกำหนดก่อนที่จะระบุและประเมินความเสี่ยง โดยวัตถุประสงค์สามารถแบ่งออกเป็นด้านต่างๆดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์ด้านกลยุทธ์ เป็นเป้าหมายที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์วิสัยทัศน์ และพันธกิจขององค์กร ทำให้เห็นกระบวนการและแนวทางการดำเนินการเพื่อสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.2 วัตถุประสงค์ด้านการปฏิบัติการ เป็นวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินการขององค์กร

2.3 วัตถุประสงค์ด้านการรายงาน เป็นวัตถุประสงค์ที่สัมพันธ์กับความน่าเชื่อถือของรายงานทั้งที่เป็นเรื่องการเงิน และการดำเนินการโดยองค์กร เพื่อนำเสนอต่อผู้มีส่วนได้เสียเสียซึ่งคาดหวังถึงรายงานที่ถูกต้องและครบถ้วนเหมาะสม

2.4 วัตถุประสงค์ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ เป็นวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติหรือการดำเนินการขององค์กรที่สอดคล้องกับนโยบาย กฎหมายและกฎระเบียบ

3) การระบุเหตุการณ์ (Event Identification) เป็นการระบุสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นที่ส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบไม่ว่าจะเกิดจากภายนอกหรือภายในองค์กร ซึ่งจะมีผลต่อการดำเนินการตามกลยุทธ์ หรือการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ในการบริหารความเสี่ยงนั้นผู้บริหารจะต้องพิจารณาจากเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบรวมไปถึงเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบเพียงเล็กน้อยไปจนถึงรุนแรงมาก โดยพิจารณาจากการประเมินโอกาส (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) ของเหตุการณ์นั้นๆ การระบุเหตุการณ์สามารถทำได้จากการมองปัจจัยที่มีอิทธิพล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยภายนอก หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่ภายนอกองค์กร เช่น ความผันผวนทางเศรษฐกิจ สภาพปัญหาทางสังคม ภัยธรรมชาติ และอุบัติเหตุต่างๆ 2) ปัจจัยภายใน หมายถึง เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการวางกลยุทธ์ การดำเนินการ รวมไปถึงบุคลากรภายในขององค์กรเอง โดย Business Risk Model Framework ตามแนวทางของ COSO ได้แบ่งการพิจารณาความเสี่ยงออกเป็น 4 ด้าน คือ

3.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk)

3.2 ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational Risk)

3.3 ความเสี่ยงด้านการรายงานทางการเงิน (Financial Risk)

3.4 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ (Compliance Risk)

4) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 ความเสี่ยงที่มีอยู่ตามธรรมชาติ (Inherent Risk) คือ ความเสี่ยงขององค์กร โดยที่ฝ่ายบริหารยังไม่ได้กระทำการใดๆ เพื่อจะเปลี่ยนแปลงโอกาสที่จะเกิด หรือผลกระทบของความเสี่ยงนั้นๆ และความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) คือ ความเสี่ยงที่ยังคงเหลือหลังจากที่ฝ่ายบริหารได้ดำเนินการตอบสนองต่อความเสี่ยงนั้นแล้ว

4.2 ความเสี่ยงทั้งหมดขององค์กร (Entity's Risk Profile) ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกซึ่งมีอิทธิพลต่อขนาดและประเภทของเหตุการณ์โดยขึ้นอยู่กับขนาดของ

องค์กร ความยากง่ายของการปฏิบัติงาน รวมไปถึงกฎหมายและกฎระเบียบ สิ่งเหล่านี้ทำให้การบริหารความเสี่ยงของแต่ละองค์กรแตกต่างกัน

การประเมินความเสี่ยงขององค์กร เริ่มต้นด้วยการประเมินจากความเสี่ยงที่มีโดยธรรมชาติที่ได้รับการตอบสนองความเสี่ยงแล้ว ฝ่ายบริหารจึงจะพิจารณาจากความเสี่ยงที่เหลืออยู่ โดยการนำโอกาสที่จะเกิดขึ้น (Likelihood) มาวิเคราะห์ร่วมกับผลกระทบจากความเสี่ยงนั้น (Impact) โดยการพิจารณาถึงโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงนั้นอาจมีการใช้หลักการทางสถิติ เช่น ความน่าจะเป็น (Probability) หรือดุลยพินิจ (Judgmental Scales) และผลกระทบ (Impact) โดยผู้บริหารจะต้องกำหนดกรอบของความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (Risk Appetite)

5) การตอบสนองต่อความเสี่ยง (Risk Response) เป็นกลยุทธ์ที่จะใช้ในการรับมือกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในองค์กร ตามกระบวนการตอบสนองต่อความเสี่ยงของ COSO มี 5 ประเภท ดังนี้

5.1 การหลีกเลี่ยง (Avoidance) คือ การยกเลิกกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงนั้นๆ

5.2 การลดความเสี่ยง (Reduction) คือ การกระทำเพื่อลดโอกาสการเกิดความเสี่ยงและผลกระทบของความเสี่ยง

5.3 การหาผู้ร่วมรับความเสี่ยง (Sharing) คือ การลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงหรือผลกระทบของความเสี่ยงโดยการหาบุคคลหรือองค์กรภายนอกมาแบ่งปันความเสี่ยงไปบางส่วน

5.4 การยอมรับความเสี่ยง (Acceptance) คือ การปล่อยให้โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและผลกระทบของความเสี่ยงเกิดขึ้น

6) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities) เป็นแนวนโยบายและวิธีในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความมั่นใจและแน่ใจว่าได้ดำเนินการตามแนวทางการตอบสนองต่อความเสี่ยง

7) สารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication) ในการดำเนินการขององค์กรต้องการการสื่อสารและสารสนเทศ เพื่อระบุ ประเมิน และตอบสนองต่อความเสี่ยงหรือการดำเนินกิจกรรมและบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมสารสนเทศที่ใช้ในการปฏิบัติงานมาจากภายนอกและภายในทั้งที่เป็นเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

8) การประเมินติดตามผล (Monitoring) เป็นกระบวนการติดตามผลและตรวจสอบการประเมินประสิทธิผลของการบริหารความเสี่ยงขององค์กร โดยอาจเกิดจากการ

ประชุมสรุปงาน รับฟังแนวทางพัฒนาหรือปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการบริหารความเสี่ยงที่ปฏิบัติมา เพื่อที่จะนำไปปรับใช้ในการบริหารความเสี่ยงในครั้งถัดไป

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2562) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารความเสี่ยงว่าจะต้องมีการวิเคราะห์และบริหารความเสี่ยงตามประเด็นยุทธศาสตร์ในทุกๆ ด้าน ซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ประเมิน และจัดการความเสี่ยง โดยอิงกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) 7 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดเป้าหมายการบริหารความเสี่ยง (Objective Setting)

เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลให้การบรรลุวัตถุประสงค์ของงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า มีประสิทธิผลในการป้องกัน หรือลดความเสี่ยงจากการผิดพลาด ความเสียหายไม่ว่าลักษณะใด เช่น ความสิ้นเปลือง ความสูญเปล่าของการใช้ทรัพยากร หรือการทุจริต เมื่อมีการกำหนดเป้าหมายการบริหารความเสี่ยงย่อมหมายถึง ส่วนราชการมีการกำกับกระบวนการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ก็คือ มีการกำกับดูแลรักษาทรัพยากร ป้องกันหรือลดความผิดพลาด เสียหาย สิ้นเปลือง หรือทุจริตที่อาจเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นก็ตาม

2. การระบุความเสี่ยงต่างๆ (Event Identification)

เป็นการนำกิจกรรมหรือขั้นตอนการดำเนินงาน มาระบุความเสี่ยงตามองค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาล (Good Governance) 10 ประการ คือ 1) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลการปฏิบัติที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางแผนเอาไว้ ตามที่ได้รับงบประมาณ 2) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การบริหารราชการตามแนวทางที่ได้วางแผนเอาไว้ ทำให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่นั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม 3) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง กระบวนการที่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสได้รับทราบข้อมูล และร่วมเสนอแนวทางข้อเสนอแนะเพื่อทำให้เกิดการพัฒนา 4) หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมาและสามารถชี้แจงได้หากเกิดข้อสงสัยใดๆ รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนสามารถรับรู้ได้ นอกจากนี้ยังสามารถถูกตรวจสอบถึงการดำเนินการต่างๆ ได้ทุกขั้นตอน 5) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ในเวลาที่กำหนด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจ รวมถึงสนองต่อความคาดหวังและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 6) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินการต่อ

วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่ตอบสนองความคาดหวังและความสำนึกรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ 7) หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การใช้อำนาจของกฎหมายและกฎระเบียบ ข้อบังคับด้วยความเป็นธรรมและคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 8) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การกระจายอำนาจการตัดสินใจทรัพยากร และภารกิจ ไปยังหน่วยงานอื่นๆ ที่รองลงไป โดยให้อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติ วางแผน และตัดสินใจในระดับที่เหมาะสม เพื่อมุ่งเน้นสร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 9) หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง การได้รับการปฏิบัติหรือบริการอย่างเท่าเทียมกัน 10) หลักการมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หมายถึง การปฏิบัติงานที่มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเพื่อหาข้อตกลง

3. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

เป็นกระบวนการประเมินระดับโอกาสที่จะเกิดผลกระทบจากความเสียหาย ระดับความเสี่ยงในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงาน เพื่อที่จะดำเนินการเลือกกลยุทธ์ที่จะใช้ในการจัดการกับความเสี่ยง โดยการกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงเกิดจากการนำระดับของการประเมินโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) ที่มีตั้งแต่ระดับที่ 1 หมายถึง น้อยมาก ไปจนถึงระดับที่ 5 หมายถึง สูงมาก นำระดับดังกล่าวมาคูณกับระดับของผลกระทบที่เกิดจากความเสียหายนั้น (Impact) ที่มีตั้งแต่ระดับที่ 1 หมายถึง น้อยมาก ไปจนถึงระดับที่ 5 หมายถึง สูงมาก ผลลัพธ์ที่ได้ก็จะหมายถึงระดับความเสี่ยงซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังตาราง 5 และ ตาราง 6

ตาราง 5 ระดับความเสี่ยง

ผลกระทบ (Impact)						
สูงมาก (5)	5	10	15	20	25	
สูง (4)	4	8	12	16	20	
ปานกลาง (3)	3	6	9	12	15	
น้อย (2)	2	4	6	8	10	
น้อยมาก (1)	1	2	3	4	5	
	น้อย มาก (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	สูง (4)	สูงมาก (5)	โอกาสที่จะเกิด (Likelihood)

ตาราง 6 หลักเกณฑ์ในการจัดระดับคะแนนความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ระดับความเสี่ยง	คะแนนความเสี่ยง	การจัดการความเสี่ยง
1. ความเสี่ยงต่ำ (Low)	1-3	ยอมรับความเสี่ยง: ไม่ต้องดำเนินการบริหารความเสี่ยง
2. ความเสี่ยงปานกลาง (Medium)	4-9	ยอมรับความเสี่ยง: เฝ้าระวังความเสี่ยง
3. ความเสี่ยงสูง (High)	10-15	ลดความเสี่ยง: จัดกิจกรรมบริหารความเสี่ยง
4. ความเสี่ยงสูงมาก (Extreme)	16-25	ลดความเสี่ยง/ ประเมินซ้ำ/ การถ่ายโอนความเสี่ยง/ ยกเลิก

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้ระดับความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงและสูงมาก (ตั้งแต่ระดับ 10-25)ให้นำมาจัดแผนบริหารความเสี่ยง

4. กลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการกับความเสี่ยง (Risk Response)

เป็นการระบุกลยุทธ์พร้อมด้วยแนวทางที่จะใช้จัดการความเสี่ยง ดังนี้

1) การรับความเสี่ยงไว้เอง (Take) หากทำการวิเคราะห์แล้วเห็นว่าไม่มีวิธีการจัดการความเสี่ยงใดที่เหมาะสม เนื่องจากต้นทุนการจัดการความเสี่ยงสูงกว่าการสิ่งที่จะได้กลับมา ซึ่งองค์กรอาจต้องยอมรับความเสี่ยงนั้น แต่ควรมีมาตรการติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อรองรับผลที่อาจเกิดขึ้น

2) การควบคุมความสูญเสีย (Treat) การพยายามลดความเสี่ยงโดยการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงขั้นตอนบางส่วนที่อาจนำไปสู่ความเสี่ยงนั้น รวมถึงลดความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่จะเกิดความเสี่ยงนั้น

3) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Terminate) เป็นการปฏิเสธและหลีกเลี่ยงโอกาสของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลง หยุด หรือยกเลิกการดำเนินการกิจกรรมหรือโครงการที่อาจส่งผลให้เกิดความเสี่ยง

4) การถ่ายโอนความเสี่ยง (Transfer) เป็นการให้บุคคลหรือองค์กรภายนอกมาช่วยแบ่งรับความเสียหายที่เกิดจากความเสี่ยงนั้นๆ

5. กิจกรรมการบริหารความเสี่ยง (Control Activities)

หลังจากได้ทำการประเมินความเสี่ยงและกำหนดกลยุทธ์ในการรับมือกับความเสี่ยงแล้ว จึงดำเนินการกำหนดกิจกรรมหรือมาตรการในการจัดการความเสี่ยงให้หมดไป หรือลดลงไปในระดับที่ยอมรับได้ โดยกิจกรรมที่กำหนดต้องเป็นกิจกรรมที่องค์กรหรือหน่วยงานยังไม่เคยปฏิบัติหรือเป็นกิจกรรมเพิ่มเติมจากที่มีการดำเนินการอยู่แล้ว แต่ไม่สามารถควบคุมความเสี่ยงได้ นอกจากนี้ยังต้องกำหนดระยะเวลาที่จะใช้ในการดำเนินการของแต่ละกิจกรรม ตลอดจนมีการกำหนดผู้รับผิดชอบ และงบประมาณที่ใช้ในการบริหารความเสี่ยง

6. ข้อมูลและการสื่อสารด้านการบริหารความเสี่ยง (Information and Communication)

เป็นการเผยแพร่ข้อมูลและการสื่อสารแผนบริหารความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ด้วยการกำหนดช่องทางการสื่อสารหรือส่งข้อมูลไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบถึงแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กร นอกจากนี้จะได้ร่วมคิดหาแนวทางการดำเนินการร่วมกัน และผู้ที่รับผิดชอบจะได้นำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงและดำเนินการตามแผนต่อไป

7. การติดตามผลและการเฝ้าระวังความเสี่ยงต่างๆ (Monitoring)

เป็นขั้นตอนการติดตามผลการดำเนินการตามแผนการบริหารความเสี่ยง โดยคณะทำงานด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงจะต้องรายงานความคืบหน้าเสนอแก่ผู้บริหารเพื่อทราบ 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไข (ถ้ามี) จำนวน 2 ครั้ง อย่างน้อย 2 ไตรมาส

ส่วนที่ 2 สรุปบทเรียนและข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแผนบริหารความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เสนอต่อหัวหน้าส่วนราชการเพื่อทราบและเห็นชอบ และใช้เป็นฐานข้อมูลในการนำไปปรับใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพองค์กรในอนาคต

สรุปกระบวนการบริหารความเสี่ยงจาก COSO 2004 ซึ่งเป็นองค์กรที่มีชื่อเสียงและเป็นองค์กรต้นแบบของกระบวนการบริหารความเสี่ยง โดยมีกระบวนการบริหารความเสี่ยง 8 กระบวนการ ดังต่อไปนี้ 1) การศึกษาสภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment) 2) การกำหนดเป้าหมายการบริหารความเสี่ยง (Objective Setting) 3) การระบุความเสี่ยงต่าง ๆ (Event Identification) 4) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) 5) กลยุทธ์ที่ใช้ในการ

จัดการกับแต่ละความเสี่ยง (Risk Response) 6) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities) 7) สารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Community) 8) การติดตามผลและเฝ้าระวังความเสี่ยงต่าง ๆ (Monitoring)

3.2.3 ประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง

The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (2017) ได้แสดงให้เห็นถึงข้อดีของการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพไว้ ซึ่งทุกองค์กรจำเป็นต้องกำหนดกลยุทธ์และปรับเปลี่ยนเป็นระยะโดยตระหนักถึงโอกาสที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในการสร้างคุณค่าและความท้าทายที่จะเกิดขึ้นเพื่อแสวงหาคุณค่านั้น ในการทำเช่นนั้นพวกเขาต้องการกรอบการทำงานที่ดีที่สุดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกลยุทธ์และประสิทธิภาพ นั่นคือจุดที่การบริหารความเสี่ยงขององค์กรเข้ามามีบทบาท องค์กรที่รวมการบริหารความเสี่ยงขององค์กรไว้ทั่วทั้งองค์กรจะได้รับประโยชน์มากมาย ยกตัวอย่างเช่น

1) การเพิ่มของโอกาส: โดยพิจารณาความเป็นไปได้ทั้งหมดทั้งด้านบวกและด้านลบของความเสี่ยงผู้บริหารสามารถระบุโอกาสใหม่ ๆ และความท้าทายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับโอกาสปัจจุบัน

2) การระบุและจัดการความเสี่ยงทั้งองค์กร: ทุกหน่วยงานต้องเผชิญกับความเสี่ยงมากมายที่อาจส่งผลกระทบต่อหลายส่วนขององค์กร บางครั้งความเสี่ยงอาจเกิดจากส่วนหนึ่งของกิจการ แต่ส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ด้วยเหตุนี้ฝ่ายบริหารจึงระบุและจัดการความเสี่ยงทั้งองค์กรเพื่อรักษาและปรับปรุงผลการดำเนินงาน

3) การเพิ่มผลลัพธ์และความได้เปรียบในเชิงบวกในขณะที่ลดเหตุการณ์ไม่คาดคิดในเชิงลบ: การบริหารความเสี่ยงขององค์กรช่วยให้องค์กรสามารถปรับปรุงความสามารถในการระบุความเสี่ยงและสร้างการตอบสนองที่เหมาะสมลดเหตุการณ์ไม่คาดคิดในเชิงลบและต้นทุนหรือความสูญเสียที่เกี่ยวข้องในขณะที่กำลังทำกำไรจากการพัฒนาที่ได้เปรียบ

4) การลดความแปรปรวนของประสิทธิภาพ: สำหรับบางคนความท้าทายนั้นน้อยกว่าด้วยความประหลาดใจและการสูญเสียและอื่น ๆ ด้วยความแปรปรวนของประสิทธิภาพ การดำเนินการก่อนกำหนดหรือเกินความคาดหมายอาจก่อให้เกิดความกังวลมากพอ ๆ กับการดำเนินการไม่ทันกำหนดเวลาและความคาดหวัง การบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรช่วยให้องค์กรสามารถคาดการณ์ความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและช่วยให้สามารถดำเนินการที่จำเป็นเพื่อลดการหยุดชะงักและเพิ่มโอกาสสูงสุด

5) การปรับปรุงการปรับใช้ทรัพยากร: ทุกความเสี่ยงถือได้ว่าเป็นการร้องขอทรัพยากร การได้รับข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับความเสี่ยงช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถประเมินความต้องการทรัพยากรโดยรวมจัดลำดับความสำคัญของการปรับใช้ทรัพยากรและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรทรัพยากร

6) การเพิ่มความยืดหยุ่นขององค์กร: ความสามารถในการคาดการณ์และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงไม่เพียงแต่เพื่อความอยู่รอดเท่านั้น แต่ยังต้องพัฒนาและเติบโตด้วย นี่คือบางส่วนเปิดใช้งานโดยการบริหารความเสี่ยงขององค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อการเปลี่ยนแปลงเร่งตัวขึ้นและความซับซ้อนทางธุรกิจเพิ่มขึ้น

ข้อดีเหล่านี้เน้นให้เห็นถึงความจริงที่ว่าไม่ควรมองความเสี่ยงเป็นเพียงข้อจำกัด หรือความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นในการกำหนดและดำเนินกลยุทธ์ แต่การเปลี่ยนแปลงที่อยู่ภายใต้ความเสี่ยงและการตอบสนองขององค์กรต่อความเสี่ยงทำให้เกิดโอกาสเชิงกลยุทธ์และความสามารถในการสร้างความแตกต่าง

3.3 การบริหารความเสี่ยงกับการควบคุมภายในระบบการศึกษา

3.3.1 การควบคุมภายในระบบการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้อธิบายความหมายของการควบคุมภายในไว้ว่า เป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่ผู้กำกับดูแล หัวหน้าหน่วยงานรัฐ ฝ่ายบริหาร และบุคลากรของหน่วยงานของรัฐ กำหนดขึ้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่า การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐจะบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการดำเนินงาน ด้านการรายงาน และด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับได้

โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีการควบคุมภายในเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการดำเนินงาน ด้านการรายงานและด้านการปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับโดยให้ใช้มาตรฐานการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำระบบการควบคุมภายในให้เหมาะสมกับลักษณะขนาดและความซับซ้อนของงานในความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐมีการติดตามประเมินผลและปรับปรุงการควบคุมภายในให้เพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานของรัฐมีหน่วยงานในสังกัดประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 183 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 42 เขต ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัด 77 ศูนย์ และสถานศึกษาในสังกัดกว่า 3 หมื่นโรง มีภาระหน้าที่หลักตามกฎหมายการศึกษาในการ อำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน จึงต้องมีหน้าที่ดำเนินการควบคุมภายในของหน่วยงานให้เป็นไปตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ ปฏิบัติการควบคุมภายในที่กระทรวงการคลังกำหนดไว้ด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดแนวทางการ ปฏิบัติงานควบคุมภายในและการรายงานการประเมินผลที่เหมาะสม เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัด ได้นำไปดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ ภารกิจในการปฏิบัติงานของหน่วยงานในแต่ละระดับ โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์และองค์ประกอบ ของการควบคุมภายใน ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน

1) วัตถุประสงค์ด้านการดำเนินงาน (Operations Objectives) เป็น วัตถุประสงค์ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน รวมทั้งบรรลุวัตถุประสงค์ใน การดำเนินงาน การเงิน และการใช้ทรัพยากร การรักษาทรัพย์สิน การป้องกันหรือลดข้อผิดพลาด จากหน่วยงานของรัฐ ตลอดจนความเสียหาย การรั่วไหล ของเสีย หรือการทุจริตในหน่วยงานของ รัฐ

2) วัตถุประสงค์ด้านการรายงาน (Reporting Objectives) เป็นเพื่อ วัตถุประสงค์ในการรายงานทางการเงินและไม่ใช้ทางการเงินที่ใช้ภายในและภายนอกหน่วยงาน ของรัฐ รวมถึงการรายงานที่น่าเชื่อถือ ทันเวลา และโปร่งใส ตามข้อกำหนดอื่นๆ ของรัฐบาล

3) วัตถุประสงค์ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ (Compliance Objectives) เป็นวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน รวมทั้งข้อกำหนดอื่นๆของทางราชการ

องค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายใน

หน่วยงานของรัฐได้กำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละหน่วยงาน การควบคุมภายในจะเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้หน่วยงานรัฐ สามารถขับเคลื่อนการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการควบคุมภายใน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 17 หลักการ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมการควบคุม

หมายถึง สภาพแวดล้อมการควบคุมเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานที่ส่งผลให้มีการนำการควบคุมภายในมาปฏิบัติทั่วทั้งหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ผู้กำกับดูแลและฝ่ายบริหารจะต้องสร้างบรรยากาศให้ทุกระดับตระหนักถึงความสำคัญของการควบคุมภายใน รวมทั้งการดำเนินงานที่คาดหวังของผู้กำกับดูแลและฝ่ายบริหาร ทั้งนี้ สภาพแวดล้อมการควบคุมดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบของการควบคุมภายในอื่นๆ

สภาพแวดล้อมการควบคุมประกอบด้วย 5 หลักการ ดังนี้

- 1) หน่วยงานของรัฐแสดงให้เห็นถึงการยึดมั่นในคุณค่าของความซื่อตรงและจริยธรรม
- 2) ผู้กำกับดูแลของหน่วยงานรัฐ แสดงให้เห็นถึงความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารและมีหน้าที่กำกับดูแลให้มีการพัฒนาหรือปรับปรุงการควบคุมภายใน รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมภายใน
- 3) หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจัดให้มีโครงสร้างองค์กร สายการบังคับบัญชา อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่เหมาะสมในการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของภาครัฐภายใต้การกำกับดูแลของผู้กำกับดูแล
- 4) หน่วยงานของรัฐแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการสร้างแรงจูงใจพัฒนาและรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยงานรัฐ
- 5) หน่วยงานของรัฐกำหนดให้บุคลากรมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานตามระบบการควบคุมภายใน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานรัฐ

องค์ประกอบที่ 2 การประเมินความเสี่ยง

หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานราชการ รวมทั้งกำหนดวิธีจัดการความเสี่ยงนั้น โดยฝ่ายบริหารต้องตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอกและงานภายในที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐ

การประเมินความเสี่ยงประกอบด้วย 4 หลักการ ดังนี้

- 6) หน่วยงานของรัฐระบุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กรไว้อย่างชัดเจนและเพียงพอที่จะสามารถระบุและประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์

7) หน่วยงานของรัฐระบุความเสี่ยงที่มีผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ การควบคุมภายในอย่างครอบคลุมทั้งหน่วยงานของรัฐ และวิเคราะห์ความเสี่ยงเพื่อกำหนดวิธีการจัดการความเสี่ยงนั้น

8) หน่วยงานของรัฐพิจารณาโอกาสที่อาจเกิดการทุจริต เพื่อประกอบการประเมินความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์

9) หน่วยงานของรัฐระบุและประเมินการเปลี่ยนแปลงที่อาจมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อระบบการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมควบคุม

หมายถึง แนวทางปฏิบัติที่กำหนดไว้ในนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตรวจสอบให้แน่ใจว่าการปฏิบัติตามคำสั่งของฝ่ายบริหารนั้นช่วยลดหรือควบคุมความเสี่ยง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ กิจกรรมการ โดยที่ควบคุมจะต้องดำเนินการในทุกระดับของ หน่วยงานของรัฐ ในกระบวนการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการปฏิบัติงานต่างๆ รวมถึงการใช้เทคโนโลยี ในการปฏิบัติงาน

กิจกรรมควบคุมประกอบด้วย 3 หลักการ ดังนี้

10) หน่วยงานของรัฐระบุและพัฒนากิจกรรมการควบคุม เพื่อลด ความเสี่ยงในการบรรลุวัตถุประสงค์ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

11) หน่วยงานของรัฐระบุและพัฒนากิจกรรมการควบคุมทั่วไปด้าน เทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการบรรลุวัตถุประสงค์

12) หน่วยงานของรัฐจัดให้มีกิจกรรมการควบคุม โดยกำหนดไว้ใน นโยบาย ประกอบด้วยผลสำเร็จที่คาดหวังและขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อนำนโยบายไปสู่การ ปฏิบัติจริง

องค์ประกอบที่ 4 สารสนเทศและการสื่อสาร

สารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหน่วยงานของรัฐที่จะช่วยให้มีการ ดำเนินการตามการควบคุมภายในที่กำหนด เพื่อสนับสนุนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานรัฐ การสื่อสารเกิดขึ้นได้ทั้งจากภายในและภายนอก และเป็นช่องทางเพื่อให้ทราบถึงสารสนเทศที่ สำคัญในการควบคุมการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐ การสื่อสารจะช่วยให้บุคลากรในหน่วยงานมี ความเข้าใจถึงความรับผิดชอบและความสำคัญของการควบคุมภายในที่มีต่อการบรรลุ วัตถุประสงค์

สารสนเทศและการสื่อสารประกอบด้วย 3 หลักการ ดังนี้

13) หน่วยงานของรัฐจัดทำหรือจัดหาและใช้สารสนเทศที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ เพื่อสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามการควบคุมภายในที่กำหนด

14) หน่วยงานของรัฐมีการสื่อสารภายในเกี่ยวกับสารสนเทศ รวมถึงวัตถุประสงค์และความรับผิดชอบที่มีต่อการควบคุมภายในซึ่งมีความจำเป็นในการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามการควบคุมภายในที่กำหนด

15) หน่วยงานของรัฐมีการสื่อสารกับบุคคลภายนอกเกี่ยวกับเรื่องที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติตามการควบคุมภายในที่กำหนด

องค์ประกอบที่ 5 กิจกรรมติดตามผล

หมายถึง การประเมินผลระหว่างการทำงาน การประเมินผลเป็นรายครั้ง หรือเป็นการประเมินผลทั้งสองวิธีร่วมกัน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าได้มีการปฏิบัติตามหลักการในแต่ละองค์ประกอบของการควบคุมภายในทั้ง 5 องค์ประกอบ กรณีที่ผลการประเมินการควบคุมภายในจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงานรัฐ ให้รายงานต่อฝ่ายบริหาร และผู้กำกับดูแล อย่างทันเวลา

กิจกรรมการติดตามผลประกอบด้วย 2 หลักการ ดังนี้

16) หน่วยงานของรัฐระบุ พัฒนา และดำเนินการประเมินผลระหว่างการทำงาน และหรือประเมินผลเป็นรายครั้งตามที่กำหนด เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าได้มีการปฏิบัติตามองค์ประกอบของการควบคุมภายใน

17) หน่วยงานของรัฐประเมินผลการสื่อสารข้อบกพร่อง หรือจุดอ่อนของการควบคุมภายในอย่างทันเวลาต่อฝ่ายบริหารและผู้กำกับดูแล เพื่อให้ผู้รับผิดชอบสามารถสั่งการแก้ไขได้อย่างเหมาะสม

3.3.1.1 ตัวอย่างหน่วยงานหรือโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่นำการควบคุมภายในไปใช้

โรงเรียนบดินทรเดชา (2562) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ได้รายงานผลการควบคุมภายในประจำปีงบประมาณ 2562 โดยได้ประเมินองค์ประกอบของการควบคุมภายในทั้ง 5 องค์ประกอบ สรุปโดยภาพรวมว่า เป็นไปตามมาตรฐานการควบคุมภายในที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกำหนด มีระบบการควบคุมที่เพียงพอ เหมาะสม และมีประสิทธิภาพจุดอ่อนที่พบอย่างมีนัยสำคัญ คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกส่วนต้องทำการประเมินตนเองอย่างจริงจัง และต้องนำผลการดำเนินการไปแก้ไขอย่างเป็นระบบ จึงสรุปได้ว่าระบบการควบคุมภายในที่วางไว้มีความเพียงพอเหมาะสม แต่ควรเพิ่มมาตรการประเมินด้วย

ตนเองและนำผลจากรายงานไปแก้ไขโดยกำหนดในแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งต้องมีการควบคุมต่อไป

โรงเรียนบ้านห้วยเสียด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 ได้รายงานผลการควบคุมภายในประจำปีงบประมาณ 2562 ครอบคลุมครบทั้ง 5 องค์ประกอบ มีการปฏิบัติงานและเพียงพอที่จะทำให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตาม ยังมีบางกิจกรรมที่ต้องปรับปรุงกระบวนการควบคุม เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดวิธีการและแผนการปรับปรุงการควบคุมภายในที่เหมาะสมไว้แล้ว ในเรื่องสำคัญโดยใกล้ชิด และติดตามการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือวิธีการควบคุม โดยเคร่งครัด

3.3.2 การบริหารความเสี่ยงในระบบการศึกษา

ปัจจุบันการบริหารจัดการภาครัฐนั้นได้ให้ความสำคัญกับการ “บริหารความเสี่ยง” เป็นดั่งเครื่องมือสำคัญต่อการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ในการผลักดันให้องค์กรภาครัฐเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง (High Performance Organization: HPO) และเป็นกระบวนการที่ให้เห็นถึงผลกระทบของความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งทำให้ต้องมีการเตรียมองค์กรไว้เพื่อวางแผนป้องกัน หลีกเลี่ยง หรือลดความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ขององค์กร

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2562) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง จึงกำหนดเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ หมวดที่ 2 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ ไว้ว่า “ส่วนราชการต้องมีการวิเคราะห์และจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการ/ โครงการที่สำคัญ ซึ่งต้องครอบคลุมความเสี่ยงด้านธรรมาภิบาล” เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดหรือลดโอกาสที่จะทำให้เกิดองค์กรเกิดความเสียหายหรือล้มเหลว โดยให้ระดับความเสี่ยงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และมีการติดตามผลการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพตามแนวทางการบริหารเชิงยุทธศาสตร์

ข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับปรับปรุงตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร) มีดังนี้

วิสัยทัศน์

ผู้เรียนได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเสมอภาค รวมถึงมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

พันธกิจ

1. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
2. พัฒนาศักยภาพและระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
3. พัฒนาการบริหารจัดการของหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคให้มีประสิทธิภาพ เชื่อมต่อการพัฒนาคุณภาพบุคลากร การปฏิบัติงานและเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน
4. ส่งเสริม สนับสนุนการบูรณาการการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานศึกษาธิการภาคและสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดให้บรรลุผลตามบทบาทและภารกิจที่กำหนด

ค่านิยม TEAMWINS

T= Teamwork การทำงานเป็นทีม

E= Equality of Work ความเสมอภาคในการทำงาน

A= Accountability ความรับผิดชอบ

M= Morality and Integrity การมีศีลธรรมและมีความซื่อสัตย์

W= Willful ความมุ่งมั่นตั้งใจทำงานอย่างเต็มศักยภาพ

I= Improvement การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

N= Network and Communication การเป็นเครือข่ายที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี

ต่อกัน

S= Service Mind การมีจิตมุ่งบริการ

ประเด็นยุทธศาสตร์

1. พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง
2. พัฒนากำลังคน การวิจัย เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
3. พัฒนาศักยภาพคนให้มีคุณภาพ
4. สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา

5. ส่งเสริมและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

6. พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์ตามประเด็นยุทธศาสตร์

1. ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพที่สอดคล้องเหมาะสมกับการเสริมสร้างความมั่นคง

2. ผู้เรียนมีสมรรถนะและความสามารถในการแข่งขันที่สนองความต้องการของตลาดงานและประเทศ

3. ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

4. ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และเสมอภาค

5. ผู้เรียนมีคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

6. หน่วยงานทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กลยุทธ์ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

1.1 พัฒนาการจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกกลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.2 ยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3 ยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในพื้นที่พิเศษ (พื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดน และพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล ทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว)

1.4 ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และภัยคุกคามในรูปแบบใหม่

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนากำลังคน การวิจัย เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

2.1 เสริมสร้างทักษะกำลังแรงงานที่มีศักยภาพตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่และภูมิภาค

2.2 เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนเพื่อยกระดับทักษะการใช้
ภาษาต่างประเทศของผู้เรียน

2.3 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาศักยภาพคนให้มีคุณภาพ

3.1 พัฒนาหลักสูตร เนื้อหาสาระ สื่อการเรียนการสอน กระบวนการ
จัดการเรียน การสอน การนิเทศ การวัดประเมินผลให้ทันกับความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลง
ทางวิทยาการและสังคมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
บริบทพื้นที่ ภูมิภาค ยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาประเทศ

3.2 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการองค์ความรู้แบบสห
วิทยาการ

3.3 ส่งเสริมและบูรณาการการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ให้
ผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมือง

3.4 พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยรูปแบบที่
หลากหลาย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา

4.1 เพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และ
การศึกษา ตามอัธยาศัยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงโอกาสทางการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย
ครอบคลุมทุกพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมาย

4.2 พัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียน
การสอนและ การเรียนรู้ตลอดชีวิต

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพ
ชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5.1 ส่งเสริม สนับสนุน และจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างจิตสำนึก
รักษาสีเขียวและนามาแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

5.2 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการเสริมสร้าง
คุณภาพชีวิต ในพื้นที่และภูมิภาค

5.3 พัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัยด้านการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ

6.1 พัฒนากลไกการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

6.2 พัฒนาระบบฐานข้อมูลของจังหวัด ภาค และฐานข้อมูลกลาง ด้านการศึกษา ให้เป็นเอกภาพ เชื่อมโยงกัน เป็นปัจจุบันและทันต่อการใช้งาน

6.3 เร่งรัด ปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

6.4 ปรับปรุงโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานให้เหมาะสม เอื้อต่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

6.5 ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาที่บูรณาการการปฏิบัติงาน ระหว่างส่วนกลาง ภาค และจังหวัด

6.6 เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับพื้นที่และภูมิภาค ให้สามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่รับผิดชอบให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนา

6.7 ป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน

6.8 พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการและผู้วิจัยหลายท่านได้อธิบายถึงการบริหารความเสี่ยงในระบบการศึกษาไว้หลายท่าน ดังนี้

กิตติภักดิ์ รัตนสุพรรณ (2561) ได้กล่าวถึงการศึกษาการบริหารความเสี่ยง พบว่าสถานศึกษาหลายแห่งยังมีปัญหาในการบริหารความเสี่ยง เช่น ขาดการดำเนินการบริหารความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยงที่ไม่สมบูรณ์ และการบริหารความเสี่ยงไม่ทั่วทั้งองค์กร

กรรณิการ์ พงศ์กิตติธัช (2553) กล่าวว่า จากการปฏิรูปการศึกษา ส่งผลให้การดำเนินการของผู้บริหารต้องประสบพบเจอกับความเสี่ยงในการบริหาร และเพื่อเป็นการป้องกันการไม่บรรลุวัตถุประสงค์หรือความผิดพลาดในการจัดการศึกษา บุคลากรในโรงเรียนจึงต้องเล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยทั้ง 4 ด้าน คือ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านการเงิน และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

สุนนา เสือเอก (2552) ได้กล่าวว่า การบริหารงานของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน อาจเกิดความเสี่ยงในการบริหารงานได้ แต่เป็นความเสี่ยงที่สามารถป้องกันได้ และเพื่อให้การบริหารงานประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงทักษะและ

ประสบการณ์ ดังนั้นการบริหารความเสี่ยงจึงมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน

ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551) ได้กล่าวถึงความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษาว่า ในการบริหารจัดการระบบการศึกษาจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรมากมาย เช่น เป้าหมายการจัดการ โครงสร้างเนื้อหา รวมไปถึงเทคโนโลยี ผ่านทางกระบวนการศึกษาที่มีการเรียนการสอนและ กิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ หากพิจารณาทั้งระบบจะพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพนั้นมีหลายประการ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงหรือความล้มเหลว หรือการลดโอกาสที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ดังนั้นความเสี่ยงด้านการศึกษาจึงนับว่าเป็น ความเสี่ยงที่สำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งมักถูกละเลยเนื่องจากผู้บริหารมักเห็นว่าการ ดำเนินการตามกฎหมายของทางราชการแล้วก็ไม่น่าจะเกิดปัญหาหรืออุปสรรคใดๆ แต่ในความเป็นจริงแล้วการดำเนินการตามกฎหมายนั้นเป็นการมุ่งทำตามระเบียบและข้อบังคับ ปราศจากการคำนึงถึงคุณภาพด้านการศึกษา ดังนั้นการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะต้อง พิจารณาความเสี่ยงด้านคุณภาพด้วยเช่นกัน

Duaa Abaoud (2018) ได้กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงในระดับอุดมศึกษาว่า องค์การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานทางสังคมและการบริหารที่มีการจัดระเบียบ ที่ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์ที่มั่นคงต่อกันและโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนและมีการ ประสานงาน ซึ่งทุกคนพยายามที่จะบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับ สภาพแวดล้อมโดยรอบ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในลักษณะทางวิชาการมีความสัมพันธ์กับสถาบัน ทางสังคมอื่น ๆ ดังนั้นจึงพยายามรักษาคุณค่าทางสังคมที่แพร่หลาย ลักษณะทางสังคมของ มหาวิทยาลัยนี้ส่งผลให้เกิดชุดค่านิยมและพฤติกรรมที่สามารถนำไปสู่การเกิดความเสี่ยงที่ซับซ้อน เช่น ความขัดแย้งและการแข่งขันความรุนแรงของนักเรียน การเสื่อมสภาพของการวิจัยทาง วิทยาศาสตร์ ความเสี่ยงด้านเงินทุนและอื่น ๆ อีกมากมาย

3.4 ความหมายและแนวทางการบริหารความเสี่ยงในโครงการ EP และ MEP

3.4.1 นิยามและความหมายของ COSO

โคโซ (COSO) ก่อตั้งขึ้นในปี 2528 เพื่อสนับสนุนสำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติว่า ด้วยการรายงานทางการเงินที่ข้อใจซึ่งเป็นโครงการริเริ่มของภาคเอกชนอิสระที่ศึกษาปัจจัยเชิง สาเหตุที่อาจนำไปสู่การรายงานทางการเงินที่เป็นการฉ้อโกง นอกจากนี้ยังพัฒนาคำแนะนำสำหรับ

บริษัทมหาชนและผู้ตรวจสอบอิสระสำหรับหน่วยงานกำกับดูแลอื่น ๆ และสำหรับสถาบันการศึกษา

คณะกรรมการการแห่งชาติได้รับการสนับสนุนร่วมกันโดยสมาคมวิชาชีพที่สำคัญ 5 แห่งซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ในสหรัฐอเมริกา ได้แก่ American Accounting Association (AAA), American Institute of Certified Public Accountants (AICPA), Financial Executives International (FEI), The Institute of Internal Auditors (IIA) และ National Association of Accountants (ปัจจุบันคือ Institute of Management Accountants [IMA]) โดยไม่ขึ้นอยู่กับการองค์กรที่ให้การสนับสนุนแต่ละแห่ง คณะกรรมการรวมถึงตัวแทนจากภาคอุตสาหกรรม การบัญชีสาธารณะ บริษัทการลงทุนและตลาดหลักทรัพย์นิวยอร์ก

เป้าหมายของ COSO คือการให้ความเป็นผู้นำทางความคิดที่เกี่ยวข้องกับ 3 เรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ 1) การจัดการความเสี่ยงขององค์กร (Enterprise Risk Management, ERM) 2) การควบคุมภายในและ 3) การป้องกันการฉ้อโกง เกี่ยวกับ ERM ประจำปี 2547 โคโซ นำเสนอ "การบริหารความเสี่ยงทั้งองค์กร - การบูรณาการกับกลยุทธ์และผลการดำเนินงาน" หรือ Enterprise Risk Management - Integrated Framework ซึ่งเน้นถึงความสำคัญของการพิจารณาความเสี่ยงทั้งในกระบวนการกำหนดกลยุทธ์และในการขับเคลื่อนประสิทธิภาพ และ โคโซยังได้ตีพิมพ์เอกสารหลายฉบับในปี 2552 ที่เกี่ยวข้องกับ ERM

ภารกิจของโคโซ คือการเป็นผู้นำทางความคิดผ่านการพัฒนารอบและแนวทางที่ครอบคลุมเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงขององค์กร การควบคุมภายในและการป้องกันการทุจริตที่ออกแบบมาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและการกำกับดูแลขององค์กรและเพื่อลดขอบเขตของการฉ้อโกงในองค์กร

วิสัยทัศน์ของโคโซ คือการเป็นผู้นำทางความคิดที่ได้รับการยอมรับในตลาดโลกเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางในด้านความเสี่ยงและการควบคุมซึ่งจะช่วยให้มีการกำกับดูแลองค์กรที่ดีและลดการฉ้อโกง

โดยผู้บริหารองค์กรธุรกิจจะนำหลักของการบริหารความเสี่ยงทางกลยุทธ์ (Strategic Risk Management) มาประยุกต์ใช้เพื่อให้สามารถระบุและบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร ไม่ใช่เพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น ซึ่งเป็นแนวทางของการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Risk Management) ของโคโซ

การบริหารความเสี่ยงโครงการ (Project Risk Management) เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร แต่เน้น งานโครงการ หรือ กิจกรรม ที่เป็นการบริหารความเสี่ยงใน

การดำเนินงาน (Operational Risk Management) และมักเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการของบุคคล กลุ่มคน ทักษะความสามารถ กระบวนการทำงาน และเทคโนโลยี

3.4.2 แนวทางการบริหารความเสี่ยงในโครงการ EP และ MEP

ในปี พ.ศ. 2560 โคโซได้พัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร – การบูรณาการกับกลยุทธ์และการปฏิบัติการ (Enterprise Risk Management – Integrating with Strategy and Performance) ซึ่งได้เน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของการพิจารณาความเสี่ยงทั้งในกระบวนการกำหนดกลยุทธ์และการขับเคลื่อนการปฏิบัติการ โดยในส่วนแรกของฉบับปรับปรุงนี้จะนำเสนอมุมมองเกี่ยวกับแนวคิดและการประยุกต์ใช้การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Risk Management: ERM) และส่วนที่สอง คือ กรอบการทำงานที่ถูกแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบที่เข้าใจง่าย ซึ่งหลังจากการปรับปรุงนี้ โคโซได้อธิบายถึงข้อดีไว้ดังนี้

- ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับคุณค่าของการบริหารความเสี่ยงขององค์กรในขั้นตอนการกำหนดและดำเนินกลยุทธ์

- เพิ่มความสอดคล้องระหว่างประสิทธิภาพและการบริหารความเสี่ยงขององค์กร เพื่อปรับปรุงการกำหนดเป้าหมาย ประสิทธิภาพ และทำความเข้าใจถึงผลกระทบของความเสี่ยงซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติการ

- ปรับความคาดหวังให้เหมาะสำหรับการกำกับดูแล

- ตระหนักถึงการตลาดและการดำเนินการซึ่งปรับหมุนพัฒนาไปตามการเปลี่ยนแปลงของโลก รวมไปถึงความจำเป็นในการปรับใช้แนวทางร่วมกันทั่วโลก

- นำเสนอวิธีการใหม่ๆ ในการกำหนดและการบรรลุวัตถุประสงค์ของความเสี่ยงในบริบทของความซับซ้อนทางธุรกิจที่เพิ่มสูงขึ้น

- รองรับเทคโนโลยีที่กำลังพัฒนารวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลการวิเคราะห์เพื่อรองรับการตัดสินใจ

- กำหนดคำอธิบาย องค์ประกอบ และหลักการในการจัดการความเสี่ยง ทั้งในด้านการออกแบบ การนำไปใช้ และการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารความเสี่ยงขององค์กร

3.4.2.1 กรอบแนวคิดของกระบวนการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร – การบูรณาการกับกลยุทธ์และการปฏิบัติการ (Enterprise Risk Management – Integrating with Strategy and Performance) ของโคโซ 2017

ภาพประกอบ 2 กรอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กรตามหลักการของโคโซ่ 2017 (Enterprise Risk Management – Integrating with Strategy and Performance)

จากภาพประกอบ 2 โคโซ่ได้ออกแบบกรอบแนวคิดของกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่ได้รับการปรับปรุงใหม่นี้ เพื่อให้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงขององค์กรในการวางแผนเชิงกลยุทธ์และปลูกฝังความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร เนื่องจากความเสี่ยงนั้นส่งผลต่อกลยุทธ์และการปฏิบัติการในทุกหน่วยงานภายในองค์กร โดยมีองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง (Governance and Culture)

เทพไท แซ่เตี่ยว (2562) กล่าวว่า เนื่องจากมีการใช้ธรรมาภิบาลในการกำหนดแนวทางขององค์กรถึงความสำคัญและความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยง วัฒนธรรมองค์กรแสดงถึงค่านิยมทางจริยธรรม พฤติกรรมที่พึงประสงค์และความเข้าใจในความเสี่ยงขององค์กรที่จะสะท้อนผ่านการตัดสินใจต่างๆ

ทัชชกร ยุวัฒนา (2561) ได้นำเสนอไว้ว่า การจัดตั้งโครงสร้างการกำกับดูแลเป็นกรอบในการบริหารความเสี่ยงขององค์กรเพื่อให้เกิดการบริหารความเสี่ยงที่เป็นรูปธรรม หน้าที่ความรับผิดชอบของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความชัดเจน และวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นแนวคิดและหลักการบริหารความเสี่ยงเมื่อวิเคราะห์และตัดสินใจ

ปวันรัตน์ โรจน์รักษกุล (2562) กล่าวว่า การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กรเป็นพื้นฐานของทุกองค์ประกอบในการบริหารความเสี่ยง ทั้งนี้เนื่องจากการกำกับดูแลกิจการเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางให้องค์กรมุ่งเน้นและสร้างความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยง

วัฒนธรรมองค์กรช่วยให้เข้าใจถึงความเสี่ยงขององค์กร สามารถสะท้อนการตัดสินใจต่างๆ ได้ ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นเหมือนพื้นฐานของการบริหารความเสี่ยงในองค์กร

ภณิดา วรทวีอารัง (2561) นำเสนอว่า การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กรเป็นพื้นฐานในการบริหารความเสี่ยง เนื่องจากการกำกับดูแลกิจการเป็นสิ่งที่ใช้ในการกำหนดแนวทางขององค์กรเกี่ยวกับการให้ความสำคัญและความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยง วัฒนธรรมองค์กรจะเกี่ยวข้องกับค่านิยมทางจริยธรรม พฤติกรรมที่พึงประสงค์ และความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงขององค์กร ซึ่งจะสะท้อนผ่านการตัดสินใจต่างๆ

พิรุณ ภาสตา (2560) ได้กล่าวไว้ว่า องค์กรจะต้องกำหนดให้มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี และมีวัฒนธรรมองค์กรที่ช่วยสร้างบรรยากาศและให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร รวมถึงบุคคลากรในองค์กรมีความเข้าใจ ตระหนักและมีความรับผิดชอบร่วมกันในการบริหารความเสี่ยงขององค์กร

สรุปว่า การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง เป็นการดำเนินการที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลเป็นตัวกำหนดลักษณะขององค์กร รวมทั้งมุ่งเน้นความสำคัญและสร้างความรับผิดชอบในการกำกับดูแลการบริหารความเสี่ยงขององค์กร ส่วนวัฒนธรรมการบริหารความเสี่ยงนั้นเกี่ยวข้องกับค่านิยมทางจริยธรรม พฤติกรรมที่พึงประสงค์และความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงในองค์กร

2. กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง (Strategy and Objective-Setting)

เทพไท แซ่เตี่ยว (2562) ได้นำเสนอว่า การบริหารความเสี่ยงสามารถบูรณาการเข้ากับแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรได้ ผ่านกระบวนการกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ โดยองค์กรควรกำหนดความเสี่ยงที่ยอมรับได้ให้สอดคล้องกับการกำหนดกลยุทธ์ นอกจากนั้น วัตถุประสงค์ทางธุรกิจจะเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางปฏิบัติตามกลยุทธ์รวมถึงการดำเนินงานทั่วไป และปัจจัยที่องค์กรให้ความสำคัญโดยจะเป็นพื้นฐานในการระบุ ประเมิน และการตอบสนองต่อความเสี่ยง

ทัชชกร ยุวัฒนา (2561) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การวิเคราะห์โครงสร้างของธุรกิจว่าธุรกิจมีโครงสร้างเป็นอย่างไร รวมทั้งการกำหนด วัตถุประสงค์ของธุรกิจ รวมทั้งการกำหนดกลยุทธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับโครงสร้างของ องค์กรและวัตถุประสงค์ของการดำเนินธุรกิจ ทั้งนี้ ต้องมีการกำหนดความเสี่ยงขององค์กร เพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ขององค์กร

ปวันรัตน์ ไรจน์รักษกุล (2562) กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงสามารถนำไปใช้กับแผนกลยุทธ์ขององค์กรได้ โดยผ่านกระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ทางธุรกิจ องค์กรต้องกำหนดความเสี่ยงที่ยอมรับได้ตามการกำหนดกลยุทธ์ นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ทางธุรกิจจะเป็นแนวทางในการดำเนินการตามกลยุทธ์ตลอดจนการดำเนินงานโดยรวม และปัจจัยที่องค์กรให้ความสนใจและจะเป็นพื้นฐานในการระบุ ประเมิน และตอบสนองต่อความเสี่ยง

ภณิดา วรทวีธำรง (2561) นำเสนอว่า การบริหารความเสี่ยงสามารถบูรณาการเข้ากับแผนกลยุทธ์ขององค์กรได้ ผ่านกระบวนการกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ องค์กรต้องกำหนดความเสี่ยงที่ยอมรับได้ตามการกำหนดกลยุทธ์ นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ทางธุรกิจเป็นตัวกำหนดการนำกลยุทธ์ไปใช้ ซึ่งรวมถึงการดำเนินงานโดยรวมและปัจจัยปัจจัยขององค์กรที่เป็นพื้นฐานสำหรับการระบุ การประเมิน และการตอบสนองต่อความเสี่ยง

พิรุณ ภาสดา (2560) กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ขององค์กรจะต้องดำเนินการควบคู่กันไป โดยกำหนดระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้และการจัดการความเสี่ยงให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กร ทั้งนี้ต้องมีการระบุ ประเมิน และตอบสนองความเสี่ยงให้สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ขององค์กร

สรุปว่า กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง คือ การดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงขององค์กร โดยกลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์มีความเกี่ยวข้องกันในกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีการกำหนดความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และสอดคล้องกับกลยุทธ์ด้านวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติโดยใช้เป็นพื้นฐานในการระบุความเสี่ยง ประเมินและตอบสนองต่อความเสี่ยง

3. การปฏิบัติการความเสี่ยง (Risk Performance)

เทพไท แซ่เตียว (2562) กล่าวไว้ว่า เริ่มต้นด้วยการระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการบรรลุกลยุทธ์ทางธุรกิจและวัตถุประสงค์ โดยจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงตามโอกาสและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และพิจารณาความเสี่ยงที่ยอมรับได้ต่อองค์กร จากนั้นองค์กรจะเลือกตอบสนองต่อความเสี่ยงในรูปแบบต่างๆ และพิจารณาปริมาณความเสี่ยงโดยรวมในแง่ของปริมาณความเสี่ยงที่องค์กรอาจเผชิญในการบรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจในระดับองค์กร

ทัชชกร ยุววัฒนา (2561) อ้างว่า องค์กรต้องระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถขององค์กรในการบรรลุวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ทางธุรกิจที่กำหนดไว้ เพื่อให้แน่ใจว่า ความสำคัญของความเสี่ยงเหล่านี้จะต้องพิจารณาตามผลกระทบที่เกิดขึ้นพร้อมกับ

ระดับของความเสีย เป็นที่ยอมรับขององค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ

ปวันรัตน์ วจนรัชกุล (2562) กล่าวว่า องค์กรต้องเริ่มจากการระบุ และ ประเมินความเสี่ยงที่อาจจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการบรรลุกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ โดยจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงตามโอกาสและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จากนั้นเลือก ตอบสนองต่อความเสี่ยง รวมถึงพิจารณาปริมาณความเสี่ยงกับผลการดำเนินงานเพื่อ เปลี่ยนแปลงแก้ไข

ภณิดา วรทวีอำรง (2561) กล่าวว่า เริ่มต้นด้วยการระบุและประเมินความเสี่ยงที่ อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถของเราในการบรรลุกลยุทธ์ทางธุรกิจและวัตถุประสงค์ โดยจัดลำดับ ความสำคัญของความเสี่ยงตามโอกาสและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และพิจารณาความเสี่ยงที่ ยอมรับได้ต่อองค์กร องค์กรจึงเลือกที่จะตอบสนองต่อความเสี่ยงในรูปแบบต่างๆ นอกจากนี้ยัง พิจารณาปริมาณความเสี่ยงโดยรวมที่เกี่ยวข้องกับปริมาณความเสี่ยงที่องค์กรอาจเผชิญในการ บรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ

พิรุณ ภาสตา (2560) นำเสนอว่า ความเสี่ยงอาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของกล ยุทธ์และการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้นจึงต้องมีการระบุ ประเมิน และจัดลำดับ ความสำคัญความเสี่ยง รวมถึงเลือกวิธีการตอบสนองต่อความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อให้การ บริหารความเสี่ยงมีประสิทธิภาพ

สรุปว่า การปฏิบัติการความเสี่ยง หมายถึง การดำเนินการระบุและประเมินความ เสีย โดยความเสี่ยงจะถูกจัดลำดับความสำคัญตามความรุนแรงในบริบทของความเสี่ยงที่ยอมรับ ได้ โดยคณะกรรมการองค์กรจะเลือกการตอบสนองต่อความเสี่ยงและดูภาพรวมของจำนวนความ เสียที่อาจจะต้องเผชิญ โดยการปฏิบัติการความเสี่ยงนี้จะถูกนำไปรายงานต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หลัก

4. การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง (Review and Revision)

เทพไท แซ่เตียว (2562) กล่าวว่า องค์กรควรพิจารณากระบวนการบริหารความ เสียเป็นระยะ โดยทบทวนแนวทางการบริหารความเสี่ยงและความสามารถ ผู้บริหารควรพิจารณา การบริหารความเสี่ยงและความสามารถทั่วทั้งองค์กรว่าเพิ่มมูลค่าให้กับองค์กรมากน้อยเพียงใด และสิ่งใดที่ต้องปรับปรุง เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับองค์กรแม้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่

ทัชชกร ยุวัฒน์นา (2561) ให้ความเห็นว่า การทบทวนความสามารถในการบริหาร ความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงที่ได้ดำเนินการ รวมถึงผลการปฏิบัติงานขององค์กรกับ

วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จะช่วยให้องค์กรประเมินความสามารถในการจัดการความเสี่ยงในปัจจุบัน รวมทั้งการปรับปรุงที่ควรทำงานเพื่อให้การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างมูลค่าให้กับองค์กรในระยะยาวให้กับองค์กร

ปวันรัตน์ ไรจน์รักษกุล (2562) กล่าวว่า องค์กรควรพิจารณากระบวนการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นประจำ โดยทบทวนความสามารถและแนวทางการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรว่าเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กรมากน้อยแค่ไหน เพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กรแม้ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ

ภณิดา วรทวีธำรง (2561) กล่าวว่า องค์กรควรพิจารณากระบวนการบริหารความเสี่ยงอยู่เป็นระยะ โดยทบทวนความสามารถและแนวทางการบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารควรพิจารณาความสามารถและการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรว่าเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กรมากน้อยเพียงใดและมีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กรได้ แม้ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ

พิรุณ ภาสตา (2560) ได้ให้ความเห็นว่า มีการทบทวนและประเมินการเปลี่ยนแปลงที่มีสาระสำคัญต่อความเสี่ยง เพื่อปรับปรุงแผนการจัดการความเสี่ยงขององค์กรให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

สรุปว่า การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง คือ การดำเนินการในการพิจารณาประเด็นการบริหารความเสี่ยงขององค์กร เพื่อทบทวนองค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงในองค์กร โดยการพิจารณาว่าองค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กรทำงานได้ดีเพียงใดเมื่อเวลาผ่านไป และเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ รวมถึงต้องมีการดำเนินการบริหารความเสี่ยงด้านใดที่จะต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนา

5. การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง (Information, Communication, and Reporting)

เทพไท แซ่เตียว (2562) แสดงความเห็นว่าการสื่อสารเป็นกระบวนการต่อเนื่องในการรวบรวมข้อมูลและแบ่งปันข้อมูลที่จำเป็นจากทั่วทั้งองค์กร โดยเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งจากแหล่งภายในและแหล่งภายนอก ซึ่งข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวจะมาจากทั้งผู้บริหารและพนักงานขององค์กร เพื่อสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร โดยองค์กรจะใช้ประโยชน์จากระบบข้อมูล เพื่อรวบรวม ประมวลผล และจัดการข้อมูลต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับการบริหารความเสี่ยง จากนั้นองค์กรจึงรายงานข้อมูลความเสี่ยง วัฒนธรรมองค์กร และผลการดำเนินการได้

ทัชชกร ยุวัฒนา (2561) กล่าวว่า การสื่อสารเพื่อให้ได้รับข้อมูลและสื่อสารข้อมูลที่มีอยู่ให้ทั่วถึงทั้งองค์กร เป็นกระบวนการที่ต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและทำซ้ำจนเป็นกิจวัตร มีการสื่อสารที่มีประสิทธิผลที่สามารถสื่อสารให้ทุกคนในองค์กรรับรู้เรื่องการบริหารความเสี่ยง และมีการรายงานผลการบริหาร ความเสี่ยง รายงานผลของวัฒนธรรมขององค์กร รวมทั้งการรายงานผลประกอบการอย่างถูกต้อง

ปวันรัตน์ โรจน์รักษกุล (2562) แสดงความเห็นว่าการสื่อสารเป็นกระบวนการต่อเนื่องในการรวบรวมข้อมูลและแบ่งปันข้อมูลที่จำเป็นจากทั่วทั้งองค์กร ผู้บริหารใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งจากภายในและภายนอก เพื่อสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร จากนั้นองค์กรจึงรายงานข้อมูลความเสี่ยง วัฒนธรรมองค์กร และผลการดำเนินการได้

ภณิดา วรทวีธำรง (2561) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการต่อเนื่องในการรวบรวมข้อมูลและแบ่งปันข้อมูลที่จำเป็นจากทั่วทั้งองค์กร โดยเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งจากแหล่งภายในและแหล่งภายนอก ซึ่งข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวจะมาจากทั้งผู้บริหารและพนักงานขององค์กร เพื่อสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร โดยองค์กรจะใช้ประโยชน์จากระบบข้อมูล เพื่อรวบรวม ประมวลผล และจัดการข้อมูลต่างๆ ที่สัมพันธ์กับการบริหารความเสี่ยง จากนั้นองค์กรจึงรายงานข้อมูลความเสี่ยง วัฒนธรรมองค์กรและผลการดำเนินการได้

พิรุณ ภาสตา (2560) ให้ความเห็นว่าการบวนการบริหารความเสี่ยงจะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลและการสื่อสารจากภายในและภายนอกองค์กร จะต้องมีการสื่อสารที่มีประสิทธิผลทั่วทั้งองค์กร รวมทั้งมีการรายงานผลการบริหารความเสี่ยงและวัฒนธรรมองค์กรอย่างถูกต้อง

สรุปว่า การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยงหมายถึง การดำเนินการจัดการความเสี่ยงขององค์กรต้องการการทำตามกระบวนการที่ต่อเนื่องในการรับและแบ่งปันสารสนเทศที่จำเป็นจากแหล่งข้อมูลทั้งภายในและภายนอกซึ่งส่งผ่านอย่างต่อเนื่องทั้งองค์กร

4 องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษตามแนวทางของโคโซ

จากการที่ภาครัฐได้ให้ความสำคัญต่อการควบคุมภายในของหน่วยงานรัฐ เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ การบริหารความเสี่ยงทั้งองค์กรหรือ Enterprise Risk Management จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการรับมือและจัดการกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก จึงทำให้เกิดความเชื่อมั่นต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่าองค์กรหรือหน่วยงานได้มีกิจกรรมที่เป็นการรักษาคุณภาพให้มั่นคงและยั่งยืน

ในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานทางการศึกษาของภาครัฐ ที่มีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ให้มีคุณภาพและเป็นการวัดศักยภาพผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษอยู่แล้วออกมาให้ได้มากที่สุด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องรักษามาตรฐานและควบคุมคุณภาพตามแนวทางหรือข้อปฏิบัติที่ถูกกำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองและนักเรียนว่าจะได้รับการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างมีมาตรฐาน

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2562) ได้ผลักดันให้ส่วนราชการภายในกระทรวงศึกษาธิการต้องมีการวิเคราะห์และบริหารจัดการความเสี่ยงตามประเด็นยุทธศาสตร์ให้ครบถ้วนทุกประเด็นของส่วนราชการ

โดยโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP จึงจำเป็นต้องมีขั้นตอนการดำเนินการหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ประเมิน และจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม อิงกระบวนการบริหารความเสี่ยง ตามมาตรฐานโคโซ 2017 ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

4.1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง (Governance and Culture)

คือ การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเป็นตัวกำหนดลักษณะของโครงการฯ รวมทั้งมุ่งเน้นความสำคัญและสร้างความรับผิดชอบในการกำกับดูแลการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ ส่วนวัฒนธรรมการบริหารความเสี่ยงนั้นเกี่ยวข้องกับค่านิยมทางจริยธรรม พฤติกรรมที่พึงประสงค์และความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงในโครงการฯ ประกอบด้วย 5 หลักการที่เป็นการดำเนินการของคณะกรรมการโครงการฯ ได้แก่ 1.1) การดำเนินการกำกับดูแลความเสี่ยง หมายถึง การกำกับดูแลกลยุทธ์และดำเนินการตามความรับผิดชอบด้านการกำกับดูแลของคณะกรรมการบริหาร เพื่อสนับสนุนฝ่ายบริหารในการบรรลุกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ของโครงการฯ 1.2) การดำเนินการเพื่อสร้างโครงสร้างการดำเนินงาน หมายถึง กำหนดโครงสร้างการดำเนินงานเพื่อแสวงหากลยุทธ์และวัตถุประสงค์ของโครงการฯ 1.3) การกำหนดวัฒนธรรมการดำเนินงานที่พึงประสงค์ หมายถึง การดำเนินการเพื่อกำหนดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาให้เป็นวัฒนธรรมการดำเนินงาน 1.4) การดำเนินการที่แสดงให้เห็นถึงการมุ่งเน้นต่อค่านิยมหลัก หมายถึง การกระทำที่แสดงให้เห็นถึงการมุ่งเน้นในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นไปตามค่านิยมหลักโครงการฯ 1.5) การดำเนินการเพื่อจูงใจ พัฒนาและรักษาบุคลากรที่มีความสามารถ หมายถึง การมุ่งเน้นในการ

กระทำที่เป็นการจูงใจบุคลากรมาร่วมปฏิบัติงานและทำการพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้นและรักษาไว้ให้อยู่ร่วมกับโครงการซึ่งเป็นไปตามกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ของโครงการ

4.2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง (Strategy and Objective-Setting)

คือ การดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงของโครงการ โดยกลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์มีความเกี่ยวข้องกันในกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีการกำหนดความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และสอดคล้องกับกลยุทธ์ด้านวัตถุประสงค์ของโครงการ มีการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติโดยใช้เป็นพื้นฐานในการระบุความเสี่ยง ประเมินและตอบสนองต่อความเสี่ยง ประกอบด้วย 4 หลักการที่เป็นการดำเนินการของคณะกรรมการโครงการ ได้แก่ 2.1) การวิเคราะห์บริบทของโครงการ หมายถึง การพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากบริบทของโครงการต่อขอบเขตของความเสี่ยงในภาพรวม 2.2) การกำหนดความเสี่ยงที่ยอมรับได้ หมายถึง การระบุความเสี่ยงในระดับที่ยอมรับได้ในบริบทของการสร้าง การรักษาและการตระหนักถึงคุณค่า 2.3) การประเมินกลยุทธ์ทางเลือก หมายถึง การตีคุณค่าเทียบกับเกณฑ์ของกลยุทธ์ทางเลือกและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อขอบเขตความเสี่ยงในภาพรวม 2.4) กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการที่คุ้มทุน หมายถึง การพิจารณาความเสี่ยงเพื่อความคงอยู่ของโครงการและดำเนินการต่อไปได้อย่างยั่งยืน ซึ่งตอบสนองต่อวัตถุประสงค์เพื่อความคงอยู่ในระดับต่าง ๆ ที่สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์การดำเนินการโครงการ

4.3 การปฏิบัติการความเสี่ยง (Risk Performance)

คือ การดำเนินการระบุและประเมินความเสี่ยง โดยความเสี่ยงจะถูกจัดลำดับความสำคัญตามความรุนแรงในบริบทของความเสี่ยงที่ยอมรับได้ โดยคณะกรรมการโครงการจะเลือกการตอบสนองต่อความเสี่ยงและดูภาพรวมของจำนวนความเสี่ยงที่อาจจะต้องเผชิญ โดยการปฏิบัติการความเสี่ยงนี้จะถูกนำไปรายงานต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก ประกอบด้วย 5 หลักการที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการโครงการ ได้แก่ 3.1) การระบุความเสี่ยง หมายถึง การชี้ให้เห็นชนิดและประเภทของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อการปฏิบัติตามกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ที่คุ้มทุนของโครงการ 3.2) การประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง หมายถึง การตีคุณค่าเทียบกับเกณฑ์ในเรื่องของระดับของความรุนแรงของความเสี่ยง 3.3) การจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง หมายถึง การกำหนดความสำคัญของความเสี่ยงที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติการความเสี่ยง โดยจะต้องนำมาแก้ปัญหาตามระดับของความรุนแรง 3.4) การปฏิบัติเพื่อจัดการกับความเสี่ยง หมายถึง การระบุและเลือกวิธีดำเนินการลด หลีกเลี่ยง ยอมรับและหาผู้ร่วมรับผลจากความเสี่ยง

3.5) การพัฒนามุมมองความเสี่ยงในภาพรวม หมายถึง การพัฒนามุมมองเชิงระบบของความเสียหายเพื่อพัฒนาและประเมินการปฏิบัติการความเสี่ยง

4.4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง (Review and Revision)

คือ การดำเนินการในการพิจารณาประเด็นการบริหารความเสี่ยงของโครงการ เพื่อทบทวนองค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงในโครงการฯ โดยการพิจารณาว่าองค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ ทำงานได้ดีเพียงใดเมื่อเวลาผ่านไป และเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ รวมถึงต้องมีการดำเนินการบริหารความเสี่ยงด้านใดที่จะต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนาประกอบด้วย 3 หลักการซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการโครงการฯ ได้แก่ 4.1) การประเมินการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ หมายถึง การระบุการจัดองค์การของโครงการฯ และประเมินการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ที่ค้ำประกันของโครงการฯ 4.2) การทบทวนการปฏิบัติการความเสี่ยง หมายถึง การดำเนินการในการพิจารณาประเด็นการปฏิบัติการความเสี่ยงของโครงการฯ เพื่อทบทวนองค์ประกอบการดำเนินงานความเสี่ยงในโครงการฯ 4.3) การปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง หมายถึง การปรับปรุงและจัดองค์การอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร

4.5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง (Information, Communication, and Reporting)

คือ การดำเนินการจัดการความเสี่ยงของโครงการฯ ต้องการการทำตามกระบวนการที่ต่อเนื่องในการรับและแบ่งปันสารสนเทศที่จำเป็นจากแหล่งข้อมูลทั้งภายในและภายนอกซึ่งส่งผ่านอย่างต่อเนื่องทั้งโครงการฯ ประกอบด้วย 3 หลักการที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการโครงการฯ ได้แก่ 5.1) การยกระดับระบบสารสนเทศ หมายถึง การทำให้ระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีของโครงการฯ ดีขึ้น ใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น เพื่อสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ 5.2) การสื่อสารสารสนเทศด้านความเสี่ยง หมายถึง การใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ 5.3) การรายงานความเสี่ยง วัฒนธรรมและการปฏิบัติการ หมายถึง การนำเสนอความเสี่ยง วัฒนธรรมและการปฏิบัติการ ความเสี่ยงทุกระดับและทั่วถึงทั้งโครงการฯ

5 แนวคิดและทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ

5.1 ความหมายและแนวคิดการวิเคราะห์องค์ประกอบ

5.1.1 ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

จักรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ (2541) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นศูนย์รวมความหลากหลายของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ซึ่งถูกออกแบบมาเพื่อใช้ตรวจสอบความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่สังเกตหรือวัดได้

สมบุญ สूरียวงศ์ (2550) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบไว้ว่าเป็นวิธีสกัดหาองค์ประกอบที่ซ่อนเร้นแฝงอยู่ในแมทริกส์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ โดยให้มีการสูญเสียสารสนเทศของข้อมูลเดิมน้อยที่สุดและระบุโครงสร้างตัวแปรขององค์ประกอบแต่ละตัวตามความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่เรียกว่า น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) รวมทั้งการตีความหมายขององค์ประกอบและการให้คะแนนตามองค์ประกอบนั้นๆ

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2555) ได้นิยามการวิเคราะห์องค์ประกอบว่าเป็น วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่มีหลักการเชิงวิชาการ มีอำนาจทดสอบสูง และมีวิธีการวิเคราะห์สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักของการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์

สายชล สันสมบุญทอง (2559) ให้ความหมายของการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ว่าเป็นวิธีการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัววิธีหนึ่งที่ใช้ในการลดจำนวนตัวแปรเช่นเดียวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก โดยศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและสร้างตัวแปรใหม่ขึ้นมาที่เรียกว่า ปัจจัย (Factor) ซึ่งถูกสร้างขึ้นจะประกอบด้วยรายละเอียดหรือความแปรผันของตัวแปรเดิมหลายๆตัว ซึ่งเรียกว่า การนำตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมารวมเป็นปัจจัยเดียวกัน

สรุปความหมายจากที่นักวิชาการได้ให้ไว้ การวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นกระบวนการทางสถิติซึ่งสามารถหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่แฝงอยู่ จากนั้นนำตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมาจัดกลุ่มองค์ประกอบใหม่ โดยที่ไม่ให้เสียเนื้อหาสารสนเทศ หรือเป็นกระบวนการลดตัวแปรที่ไม่สัมพันธ์กันออกไปอีกด้วย

5.1.2 จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

สมบุญ สूरียวงศ์ (2550) อธิบายจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหา, สร้าง หรือพัฒนากลุ่มหรือเซตของตัวแปรใหม่ที่ไม่มีความสัมพันธ์กันที่เรียกว่า องค์ประกอบ (Factor) หรือคุณลักษณะ (Characteristics) จากกลุ่มตัวแปรต่าง ๆ โดยคาดว่าตัวแปรใหม่เหล่านี้จะอธิบายหรือเข้าใจข้อมูลเดิมที่นำมาวิเคราะห์ดีขึ้นและตัวแปรใหม่จะสามารถที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ในอนาคตเกี่ยวกับข้อมูลนี้ได้ ในทำนองเดียวกันอาจกล่าวได้ว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นการกำหนดว่าจาก p ตัวแปรที่มีรูปแบบของความสัมพันธ์กันสามารถแยกออกเป็น k องค์ประกอบที่เป็นกลุ่มตัวแปรใหม่โดยที่กลุ่มตัวแปรใหม่นี้จะไม่มี

ความสัมพันธ์กัน เมื่อมีตัวแปรจำนวนมากที่วัดได้จากการวิจัยแต่ละครั้ง ตัวแปรเหล่านี้จะสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในทิศทางที่ต่างกันออกไป รูปแบบของการวิเคราะห์องค์ประกอบจะมีข้อสมมติฐานว่า จะต้องมียุทธวิธีหรือเซตของตัวแปรใหม่ที่มีจำนวนน้อยกว่าตัวแปรเดิมและกลุ่มหรือเซตตัวแปรใหม่นี้จะไม่มีความสัมพันธ์กัน กลุ่มหรือเซตของตัวแปรใหม่นี้จะทำให้เข้าใจข้อมูลเดิมดีขึ้นและสามารถตีความหมายกลุ่มตัวแปรใหม่นี้ได้อย่างมีเหตุผลมากขึ้น ในการใช้กลุ่มตัวแปรใหม่นี้ผู้ใช้จะต้องประเมินหรือให้คะแนนกลุ่มตัวแปรใหม่นี้ในการวิจัยนั้น ๆ นอกจากนี้การวิเคราะห์องค์ประกอบยังทำให้มีการจัดตัวแปรบางตัวออกจากกลุ่มได้โดยขึ้นอยู่กับผลการประเมินกลุ่มตัวแปรใหม่

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2555) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบไว้ว่าเป็นการลดปริมาณข้อมูลหรือลดจำนวนตัวแปรในงานวิจัย โดยการรวมตัวแปรหลายตัวที่มีสัมพันธ์กันมาสร้างตัวแปรใหม่ที่เป็นคุณลักษณะ (Trait) เบื้องหลังตัวแปรเหล่านั้น ตัวแปรใหม่สร้างจากตัวแปรหรือตัวบ่งชี้ (Indicator) หลายตัวที่วัดคุณลักษณะเดียวกันนี้เรียกว่า องค์ประกอบ (Factor) ซึ่งมีคุณสมบัติโดดเด่นต่างจากตัวบ่งชี้ตรงที่องค์ประกอบเป็นตัวแปรที่ไม่มีความคลาดเคลื่อนจากการวัด (Measurement Error) ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบนอกจากจะช่วยให้นักวิจัยได้ผลการวัดที่ถูกต้องแล้ว ยังช่วยทำให้นักวิจัยเข้าใจโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ และความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้กับองค์ประกอบที่ต้องการวัดได้อย่างชัดเจน รวมทั้งสามารถนำองค์ประกอบที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ต่อไปได้

5.1.3 วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

สมบุญ สุธียวงศ์ (2550) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบออกเป็น 2 ประเภท คือ วัตถุประสงค์หลักและวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์หลักของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

1.1 เพื่อลดจำนวนตัวแปรลงให้อยู่ในองค์ประกอบเพื่อช่วยบรรยายทำนาย และอธิบายสิ่งที่ทำการศึกษา

1.2 เพื่อประเมินคุณสมบัติทางจิตวิทยาในการสร้างมาตรฐานของเครื่องมือวัดทางจิตวิทยา

1.3 เพื่อพัฒนาคุณสมบัติทางจิตวิทยาในการสร้างแบบทดสอบหรือแบบสอบถาม โดยให้คำแนะนำเกี่ยวกับ (ก) การพัฒนาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยการเพิ่มข้อสอบที่สัมพันธ์กับแบบทดสอบหรือแบบสอบถาม (ข) ความสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบหรือแบบสอบถามย่อย และ (ค) การเพิ่มแบบทดสอบหรือแบบสอบถามย่อยชุดใหม่ให้มีประสิทธิภาพ

1.4 สร้างสมมติฐานจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสำรวจ

1.5 ทดสอบสมมติฐานตามทฤษฎีที่มีรูปแบบหรือโครงสร้างที่ชัดเจน
แน่นอน

2. วัตถุประสงค์ย่อยของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

2.1 เพื่อค้นหาองค์ประกอบหรือคุณลักษณะใหม่ที่แฝงซ่อนเร้นอยู่ในกลุ่มตัวแปรต่าง ๆ และไม่มีความสัมพันธ์กันที่มีจำนวนน้อยกว่าตัวแปรเดิม โดยที่องค์ประกอบหรือคุณลักษณะใหม่ที่แฝงซ่อนเร้นนี้สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเดิมที่มีอยู่ได้

2.2 เพื่อกำหนดจำนวนองค์ประกอบหรือคุณลักษณะใหม่ที่แฝงซ่อนเร้นอยู่ในกลุ่มตัวแปรต่าง ๆ ที่เหมาะสมหรือพอดีกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเดิมโดยให้มีการสูญเสียสารสนเทศของข้อมูลน้อยที่สุด

2.3 เพื่อตีความหมายหรือให้ความหมายขององค์ประกอบหรือคุณลักษณะใหม่ที่แฝงซ่อนเร้นอยู่รวมถึงตั้งชื่อใหม่ให้กับองค์ประกอบใหม่เหล่านั้น

2.4 เพื่อประเมินผลการศึกษาหรือวิจัยจากการใช้ข้อมูลที่ได้จากการใช้องค์ประกอบหรือคุณลักษณะใหม่ที่แฝงซ่อนเร้นอยู่ในรูปแบบของความมั่นคงตรงตามโครงสร้าง

2.5 เพื่อใช้องค์ประกอบหรือกลุ่มตัวแปรใหม่ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติอื่น ๆ เช่น การวิเคราะห์หาปัจจัยของกลุ่มตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรอีกกลุ่มหนึ่ง

2.6 เพื่อสร้างสเกลวัด (Scaling) การวิเคราะห์องค์ประกอบจะมีคุณค่าอย่างมากในกระบวนการพัฒนาแบบทดสอบ แบบสอบถามและแบบวัดต่างๆ โดยการจัดข้อคำถามที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่มีความสำคัญออกไปจากแบบทดสอบหรือแบบสอบถามจากนั้นจึงแก้ไขปรับปรุง

2.7 เพื่อทดสอบสมมติฐานหรือยืนยันโครงสร้างองค์ประกอบในกรณีที่มีการคาดคะเนโครงสร้างพื้นฐานไว้แล้ว การวิเคราะห์องค์ประกอบสามารถใช้ในการทดสอบโครงสร้างนั้น (Confirmatory Factor Analysis)

สายชล สินสมบูรณ์ทอง (2559) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทำให้ทราบว่าตัวแปรใดบ้างมีความสัมพันธ์กันในระดับมากหรือน้อย หรือไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

2. เพื่อลดจำนวนตัวแปรให้เหลือน้อยลงด้วยปัจจัยที่สร้างขึ้น เพื่อเป็นตัวแทนของตัวแปรหลายๆตัวที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ด้วยการศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

3. เพื่อตรวจสอบหรือยืนยันความถูกต้องเกี่ยวกับโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่าเป็นไปตามที่คาดไว้หรือไม่

5.1.4 ขั้นตอนและวิธีการในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

สมบุญ สุธียวงศ์ (2550) อธิบายถึงขั้นตอนและกระบวนการของการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้ง 2 รูปแบบ ทั้ง 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) และ 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

1. กำหนดปัญหาของการวิจัย

1.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)

การวิเคราะห์องค์ประกอบจะเริ่มจากปัญหาของการวิจัย โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบจะถูกใช้เป็นตัวกลางในการตอบปัญหาของการวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นอย่างดีก่อนที่จะนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา เริ่มตั้งแต่การศึกษาถึงความหมายและจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ จากนั้นต้องวิเคราะห์ถึงความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ (1) เพื่อค้นหาโครงสร้างหรือองค์ประกอบของตัวแปรที่สัมพันธ์กัน (2) เพื่อลดจำนวนข้อมูล (3) เพื่อคัดเลือกตัวแปร

1.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพิสูจน์องค์ประกอบรูปแบบหรือโครงสร้างตามทฤษฎี โดยทำการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างมาวิเคราะห์เพื่อยืนยันหรือพิสูจน์องค์ประกอบ รูปแบบ หรือโครงสร้างตามทฤษฎีนั้นๆ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันนี้ (CFA) จะใช้รูปแบบของสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling)

2. การวางแผนในการวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นการพิจารณาวางแผนการวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งขึ้นอยู่กับ 3 องค์ประกอบเหล่านี้ 1) การคำนวณหาเมทริกส์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหรือระหว่างผู้ตอบ โดยพิจารณาว่าความสัมพันธ์นั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดกลุ่มตัวแปรตามความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหรือเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดกลุ่มผู้ตอบตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้ตอบ 2) การวางแผนการวิเคราะห์โดยพิจารณาจากจำนวนตัวแปรที่จะนำมาวิเคราะห์ ลักษณะของตัวแปร และระดับของการวัดตัวแปรที่ยอมรับได้ 3) ขนาดตัวอย่างผู้ตอบที่จะใช้ในการวิเคราะห์

2.1 ความสัมพันธ์นั้นเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหรือระหว่างผู้ตอบ เป็นอันดับแรกของการตัดสินใจในการวางแผนวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง การวิเคราะห์องค์ประกอบนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มตัวแปรหรือกลุ่มผู้ตอบ หากเป็นการวิเคราะห์เพื่อจัด

กลุ่มผู้ตอบจะเรียกว่า Q-Type Factor Analysis หรือ Cluster Analysis ส่วนถ้าเป็นการวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มตัวแปรเรียกว่า R-Type Factor Analysis หรือ Factor Analysis โดยในการตัดสินใจจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์

2.2 การเลือกตัวแปรมาวิเคราะห์และการวัดตัวแปรนั้น จะต้องคำนึงถึงจำนวนของตัวแปร และระดับในการวัดตัวแปร โดยทั่วไปนั้นการวัดตัวแปรในการวิเคราะห์องค์ประกอบจะเป็นการวัดข้อมูลในระดับต่อเนื่อง แต่บางครั้งถ้าตัวแปรบางตัวเป็นตัวแปรดัมมี่ (Dummy Variables, 0-1) ก็สามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้ แต่ตัวแปรทุกตัวเป็นตัวแปรดัมมี่จะมีวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบที่เหมาะสมกว่า คือ Boolean Factor Analysis ผู้วิจัยจะพยายามใช้ตัวแปรให้น้อยที่สุดในการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้จำนวนตัวแปรตามเหตุผลที่ต่างกันออกไป โดยทั่วไปแล้วการวิเคราะห์องค์ประกอบมีเป้าหมายเพื่อหาโครงสร้างหรือองค์ประกอบ ควรใช้ตัวแปรอย่างน้อย 5 ตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ และตัวแปรแต่ละตัวควรจะเป็นตัวแปรสำคัญชี้วัดถึงองค์ประกอบนั้น ๆ ตามทฤษฎีหรือคำนิยามศัพท์ เพื่อช่วยในการประเมินความเที่ยงตรงของตัวแปรชี้วัดกับองค์ประกอบ

2.3 ขนาดตัวอย่าง ผู้วิจัยจะไม่ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีขนาดตัวอย่างน้อยกว่า 50 คน แต่จะใช้จำนวนตัวอย่างอย่างน้อย 350 คนขึ้นไป กฎทั่วไปในการกำหนดตัวอย่างที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบให้ได้ว่า จำนวนตัวอย่างที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบจะต้องมีจำนวนอย่างน้อย 5 เท่าหรือมากกว่าของตัวแปรที่จะนำมาวิเคราะห์ และถ้าต้องให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้นควรใช้จำนวนอย่างน้อย 10 เท่าหรือมากกว่าของตัวแปรทั้งหมด จะเห็นได้ว่าการเพิ่มสัดส่วนระหว่างจำนวนตัวอย่างกับตัวแปรนั้นเป็นการเพิ่มเพื่อลดความคลาดเคลื่อนแบบสุ่มซึ่งจะมีผลต่อระดับความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

3. การพิจารณาข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยส่วนมากการพิจารณาข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเรื่องของการสมมติมากกว่าการทดสอบทางสถิติ อย่างไรก็ตามการกระจายของข้อมูลมีลักษณะเป็นโค้งปกติยังเป็นสิ่งจำเป็นในกรณีที่มีการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติขององค์ประกอบ แต่สิ่งที่ต้องการอย่างมากในการวิเคราะห์องค์ประกอบได้แก่ ระดับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปร ดังนั้นผู้วิจัยต้องแน่ใจว่าเมทริกซ์ของข้อมูลจะต้องมีความสัมพันธ์เพียงพอต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบ ถ้าพิจารณาโดยสายตาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยรวมแล้วมีค่าน้อยกว่า 0.30 แล้ว การวิเคราะห์องค์ประกอบอาจจะไม่เหมาะสม นอกจากนี้การคำนวณหาค่าความสัมพันธ์บางส่วน (Partial Correlation) ระหว่างตัวแปรจะช่วยทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว

แปรเมื่อจัดความสัมพันธ์ของตัวอื่นๆออกไป การที่ค่าความสัมพันธ์บางส่วนระหว่างตัวแปรมีค่าน้อยจะช่วยให้มั่นใจมากขึ้นว่ามีองค์ประกอบในแมทริกซ์ข้อมูลนั้น ในทำนองเดียวกันถ้าค่าความสัมพันธ์บางส่วนในระหว่างตัวแปรมีค่าสูงจะเป็นตัวชี้ให้เห็นว่า จะไม่มีองค์ประกอบในแมทริกซ์ข้อมูลนั้น ในโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS จะพิมพ์แมทริกซ์ของความสัมพันธ์บางส่วนในรูปแบบของ Anti-Image Correlation Matrix นอกจากนี้ยังมีวิธีอื่นที่ใช้ตรวจสอบแมทริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีความเหมาะสมที่จะใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหรือไม่ ก็คือ Bartlett Test of Sphericity ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบแมทริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร การเพิ่มจำนวนตัวอย่างจะทำให้วิธี Bartlett Test เพิ่มความไวต่อการค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมากขึ้น ในทำนองเดียวกันยังมีวิธีของ Measure of Sampling Adequacy (MSA) ที่ใช้ตรวจสอบแมทริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีความเหมาะสมที่จะใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหรือไม่ ค่าของ MSA จะมีพิสัยอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้าค่า MSA มีค่าเท่ากับ 1 หมายความว่า ตัวแปรแต่ละตัวจะถูกทำนายโดยปราศจากความคลาดเคลื่อนจากตัวแปรอื่นๆ การตีความหมายของค่า MSA ทำได้ดังนี้

0.90 – 1.0 = ยอดเยี่ยม

0.80 – 0.89 = ดีมาก

0.70 – 0.79 = ปานกลาง

0.60 – 0.69 = พอใช้

0.00 – 0.59 = ใช้ไม่ได้

โดยค่าของ MSA นี้จะเพิ่มขึ้นถ้า 1) จำนวนตัวอย่างเพิ่มขึ้น 2) ค่าเฉลี่ยของความสัมพัทธ์เพิ่มขึ้น 3) จำนวนตัวแปรเพิ่มขึ้น 4) จำนวนองค์ประกอบลดลง ผู้วิจัยจึงควรตรวจสอบค่า MSA แต่ละตัวแปรก่อน และหากพบว่าค่า MSA ของตัวแปรไหนอยู่ในระดับต่ำหรือใช้ไม่ได้ ให้ขจัดตัวแปรนั้นออกจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ จนกว่าจะได้ค่า MSA ที่ยอมรับได้ ข้อตกลงเบื้องต้นอีกหนึ่งข้อของการวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้แก่ เงื่อนไขขององค์ประกอบและโครงสร้างจะต้องมีอยู่ในกลุ่มของตัวแปรที่เลือกมาศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยต้องแน่ใจว่ากลุ่มตัวแปรที่สังเกตและวัดมาศึกษาจะต้องมีความเที่ยงตรง (Validity) และความเหมาะสมในการที่จะใช้วิเคราะห์องค์ประกอบ ทั้งนี้เพราะว่าไม่มีเทคนิควิธีใดที่ใช้เป็นตัวกลางในการทดสอบความเหมาะสมของกลุ่มตัวแปรในการวิเคราะห์องค์ประกอบนอกจากมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเท่านั้น

4. การเลือกวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงปัจจัย 2 ข้อนี้ คือ

4.1 การเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์หรือสกัดองค์ประกอบ ระหว่างวิธีการวิเคราะห์แบบหาส่วนประกอบหลัก (Component Analysis) กับวิธีการวิเคราะห์แบบหาองค์ประกอบร่วม (Common Factor Analysis)

เริ่มจากการวิเคราะห์ส่วนประกอบหลัก (Component Analysis) เป็นวิธีการที่ใช้เมื่อมีวัตถุประสงค์ที่จะหาภาพรวมของข้อมูลสารสนเทศทั้งหมดหรือความแปรปรวนรวม (Total Variance) เกี่ยวกับข้อมูลเดิมโดยให้มีจำนวนองค์ประกอบน้อยที่สุดในจุดมุ่งหมายของการใช้ในการทำนาย วิธีการวิเคราะห์ชนิดนี้ได้แก่ การวิเคราะห์ส่วนประกอบแกนหลัก (Principal Component Analysis) โดยจะพิจารณาความแปรปรวนรวมก่อนแล้วสกัดองค์ประกอบโดยให้สัดส่วนที่เป็น ความแปรปรวนเฉพาะ (Unique Variance หรือ Error Variance) ให้มีค่าน้อยที่สุด ขั้นตอนของการวิเคราะห์เริ่มจากการให้ค่า 1 (Unity) อยู่ในเส้นทแยงมุมของเมทริกส์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งบอกถึงความแปรปรวนรวม จากนั้นกำจัดตัวที่มีค่าน้อยที่สุดออกไป เหลือแต่ส่วนที่เรียกว่า องค์ประกอบร่วมที่เรียกว่า เมทริกส์องค์ประกอบ (Factor Matrix) ซึ่งค่าของส่วนที่เป็น Communalities (ค่าประมาณของความแปรปรวนที่แชร์ร่วมกันอยู่ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบ) จะอยู่ในเส้นทแยงมุมของเมทริกส์องค์ประกอบ

วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบร่วม (Common Factor Analysis) เป็นวิธีการที่ใช้ในวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาองค์ประกอบร่วมหรือมิติร่วมที่ตัวแปรต่างๆแชร์ร่วมกันอยู่ การวิเคราะห์ชนิดนี้ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบแกนหลัก (Principal Axis Factoring, Maximum Likelihood, Alpha Factoring, Image Factoring, Unweighted Least Squares, and Generalized Least Squares) การวิเคราะห์ชนิดนี้จะตรงกับจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบที่แบ่งความแปรปรวน (Total Variance) ออกเป็น 3 ส่วนคือ 1) ความแปรปรวนร่วม (Common Variance) 2) ความแปรปรวนเฉพาะ (Specific Variance) และ 3) ความแปรปรวนคลาดเคลื่อน (Error Variance)

ผู้วิจัยต้องเลือก 2 วิธีดังกล่าว โดยขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ 2 ข้อดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ 2) ความรู้เกี่ยวกับความแปรปรวนของตัวแปร อย่างไรก็ตามวิธีการวิเคราะห์ส่วนประกอบหลักและส่วนประกอบร่วมจะให้ผลเหมือนกันเมื่อจำนวนตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์มีมากกว่า 30 ตัวแปรขึ้นไป หรือค่า Communalities ของตัวแปรส่วนใหญ่มีค่า .60 ขึ้นไป

4.2 การกำหนดจำนวนองค์ประกอบตามโครงสร้างที่สกัดได้จากข้อมูล การเลือกใช้วิธีการสกัดองค์ประกอบจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เมื่อกลุ่มของตัวแปรต่างๆถูกสกัดออกเป็นองค์ประกอบ วิธีการสกัดองค์ประกอบจะเริ่มจากการสกัดองค์ประกอบแรก ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ตัวแปรต่างๆมาแชร์ร่วมกันโดยมีความแปรปรวนร่วมมากที่สุด องค์ประกอบตัวที่สองจะเป็นองค์ประกอบที่ตัวแปรต่างๆมาแชร์ร่วมกันโดยมีความแปรปรวนร่วมรองลงมาจากองค์ประกอบแรก องค์ประกอบตัวที่สามจะเป็นองค์ประกอบที่ตัวแปรต่างๆมาแชร์ร่วมกันโดยมีความแปรปรวนร่วมรองลงมาจากองค์ประกอบที่สองไปเรื่อยๆ ปัญหาของการสกัดองค์ประกอบช่วงนี้จะเกิดขึ้นคือ เมื่อไหร่ถึงจะหยุดการสกัด นั่นหมายถึง จำนวนองค์ประกอบที่สกัดได้นั้นเหมาะสมและพอดีกับข้อมูลเดิม เกณฑ์ในการที่จะหยุดเพื่อกำหนดจำนวนองค์ประกอบมีหลายเกณฑ์ ได้แก่ Latent Root (Eigenvalue) Criterion, A Priori Criterion, Percentage of Variance Criterion, Scree Test Criterion, Heterogeneity of Respondents Criterion เป็นต้น โดยเกณฑ์ที่เป็นที่นิยมคือ Latent Root ซึ่งจะพิจารณาเฉพาะองค์ประกอบที่มีค่า Latent Root หรือ Eigenvalue มากกว่า 1.0 ว่าเป็นองค์ประกอบที่มีนัยสำคัญ แต่วิธีนี้จะเหมาะสมเมื่อตัวแปรที่วิเคราะห์อยู่ระหว่าง 20 ถึง 50 ตัวแปร

5. การตีความหมายขององค์ประกอบ เป็นการตีความหมายขององค์ประกอบ และคัดเลือกองค์ประกอบที่สกัดได้ในครั้งแรกนั้น เป็นเมทริกซ์ขององค์ประกอบที่ยังไม่มีการหมุนแกน (Unrotated Factor Matrix) ซึ่งจะแสดงจำนวนขององค์ประกอบเบื้องต้นที่ได้จากการสกัดองค์ประกอบ เมทริกซ์ขององค์ประกอบจะประกอบด้วย น้ำหนักขององค์ประกอบ (Factor Loading ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบ) ของตัวแปรแต่ละตัวในองค์ประกอบที่ยังไม่มีการหมุนแกนซึ่งถือว่าเป็นความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการลดจำนวนตัวแปรลงอยู่ในรูปขององค์ประกอบเท่านั้น แต่องค์ประกอบที่ยังไม่ได้หมุนแกนจะไม่สามารถให้ข้อมูลสารสนเทศเพียงพอที่จะตีความหมายได้ ทั้งนี้เพราะน้ำหนักขององค์ประกอบ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละตัวกับองค์ประกอบแต่ละอัน ถ้าค่าน้ำหนักขององค์ประกอบระหว่างตัวแปรแต่ละตัวและองค์ประกอบแต่ละอันยิ่งสูงจะทำให้เชื่อมั่นได้ว่าตัวแปรนั้นเป็นตัวแทนขององค์ประกอบได้ การหมุนแกนจะช่วยให้องค์ประกอบ โครงสร้างดูง่ายและมีความหมายดีขึ้น ดังนั้นการหมุนแกนจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญเพื่อที่จะทำให้องค์ประกอบดูชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถลบตัวแปรออกไปได้บางตัว และการเปลี่ยนวิธีการหมุนแกนแบบอื่น เพื่อช่วยในการตีความหมายหรือเพิ่มจำนวนองค์ประกอบที่แตกต่างกันออกไปได้

ในการหมุนแกนองค์ประกอบ มีแกนหมุนที่ง่ายที่สุดคือ Orthogonal Rotation Method คือ การหมุนแกน 90 องศา วิธีการหมุนนี้เรียกว่า Varimax, Equimax and Quartimax ส่วนการหมุนแกนเป็นมุมแหลมเรียกว่า Oblique Rotation Method มีวิธีการหมุนเรียกว่า Oblimin, Promax and Orthoblique โดยเกณฑ์ในการพิจารณาความสำคัญของน้ำหนักองค์ประกอบในการตีความหมายองค์ประกอบ การทำการตัดสินใจจะขึ้นอยู่กับคุณค่าของน้ำหนักองค์ประกอบและจำนวนตัวแปรที่จะมาพิจารณา นั่นคือ การพิจารณาความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบ

6. ความเที่ยงตรงของการวิเคราะห์องค์ประกอบ จะเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและประเมินระดับการสรุปผลจากการวิเคราะห์จากตัวอย่างอ้างอิงไปยังประชากร โดยมีวิธีตรวจสอบและประเมินความเที่ยงตรง คือ Validation ทำได้โดยการยืนยันและประเมินผลการวิเคราะห์โดยการทำซ้ำกับตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่งและนำผลมายืนยันกับผลการวิเคราะห์ครั้งก่อน การยืนยันผลสามารถทำได้โดยการแยกตัวอย่างออกเป็นสองกลุ่มแล้ววิเคราะห์องค์ประกอบของสองกลุ่มและเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์วิธีการที่ใช้ในการเปรียบเทียบรูปแบบขององค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่างที่ต่างกัน ได้แก่ วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) นอกจากนี้ความคงที่ขององค์ประกอบยังขึ้นอยู่กับสัดส่วนระหว่างจำนวนของตัวแปรกับกลุ่มตัวอย่าง จึงสอดคล้องกับนักวิชาการได้แนะนำว่าให้เพิ่มสัดส่วนของตัวแปรกับกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น

7. การใช้ประโยชน์จากผลของการวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบไปประยุกต์ใช้ ทั้งเพื่อการลดจำนวนตัวแปรลงหรือเพื่อคัดเลือกตัวแปรที่เหมาะสมต่อการที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์บางอย่างต่อหรือไม่ รูปแบบการวิเคราะห์จะแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ (1) ตรวจสอบแมทริกซ์ขององค์ประกอบและเลือกตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงสุดกับองค์ประกอบแต่ละตัวมาเป็นตัวแทนของตัวแปรชี้วัดขององค์ประกอบนั้น ส่วนตัวแปรอื่นๆที่มีความสัมพันธ์กันต่ำจะถูกตัดทิ้ง (2) นำตัวแปรที่ได้คัดเลือกมาใช้เป็นตัวแปรชี้วัดหรือข้อความคิดเห็นเพื่อใช้เป็นมาตรฐานการประเมินค่า (Rating Scale) ของแบบสอบถาม นอกจากนี้ยัง (3) สามารถให้คะแนนตามน้ำหนักขององค์ประกอบที่เรียกว่า คะแนนองค์ประกอบ (Factor Scores) เพื่อใช้ในการเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์อย่างอื่นต่อไป

5.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)

จันตรี ปิยะพิมลสิทธิ์ (2541) ได้อธิบายถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจไว้ว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้สำรวจข้อมูล กำหนดจำนวนองค์ประกอบ อธิบายความแปรปรวนร่วมระหว่างตัว

แปรเมื่อผู้วิจัยไม่มีหลักฐานหรือทฤษฎีเพียงพอสำหรับการกรอบสมมติฐานเกี่ยวข้องกับจำนวนองค์ประกอบของข้อมูลที่วัดได้

โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มีข้อตกลงเบื้องต้นว่า

- 1) Common Factors ทุกตัวมีความสัมพันธ์กัน
- 2) ตัวแปรที่สังเกตได้ทั้งหมดต้องเป็นผลโดยตรงจาก Common Factors
- 3) Unique Factors แต่ละตัวจะต้องไม่สัมพันธ์กัน
- 4) ตัวแปรที่สังเกตได้ทุกตัวจะต้องเป็นผลโดยตรงจาก Unique Factors
- 5) Common Factors ทั้งหมดไม่สัมพันธ์กับ Unique Factors

ขั้นตอนในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจแบ่งได้ 5 ขั้นตอน คือ

- 1) เก็บข้อมูลและสร้างเมทริกซ์สหสัมพันธ์

อันดับแรกในขั้นตอนของการวิเคราะห์องค์ประกอบ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้มาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆที่ต้องการวิเคราะห์ และนำมาเสนอในรูปแบบของเมทริกซ์สหสัมพันธ์

- 2) การสกัดองค์ประกอบ

ผู้วิจัยจะต้องค้นหาจำนวนองค์ประกอบที่มีความสามารถเพียงพอที่จะอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ โดยวิธีการที่ใช้มากในโปรแกรม SPSS คือ วิธี Principal Component Analysis โดยผลลัพธ์ที่ได้จะนำมาเป็นส่วนในการตัดสินใจเกี่ยวกับจำนวนขององค์ประกอบที่จะนำไปวิเคราะห์ต่อไป กฎที่นิยมใช้ในการกำหนดจำนวนองค์ประกอบ คือ Eigenvalue ค่า Loading ที่ได้มาจะอยู่ได้หัวข้อ Factor ซึ่งเป็นค่าที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละตัวกับองค์ประกอบ โดยค่า Loading จะมีพิสัยระหว่าง -1 ถึง 1 จากนั้นจะมีค่า Communalities ก็คือเปอร์เซ็นต์ของความแปรปรวนของตัวแปรแต่ละตัวกับองค์ประกอบ

- 3) เลือกวิธีหมุนแกน

หลังจากได้ค่าที่มาจากการสกัดองค์ประกอบแล้ว ซึ่งยังคงเป็นเรื่องยากในการแปลข้อมูลความหมายขององค์ประกอบ โดยสังเกตได้จากค่า Loading ที่สูงมากๆ วิธีการต่อมาจึงต้องทำการหมุนแกน ซึ่งมี 2 วิธี คือ 1) Orthogonal ใช้ในกรณีที่ตัวแปรเป็นอิสระจากกัน มีวิธีการย่อยให้เลือกอีก 3 แบบ คือ 1.1 Varimax 1.2 Equamax 1.3 Quartimax และวิธีหมุนแกนอีกหนึ่งวิธี คือ 2) Oblique แบบ Oblimin ใช้ในกรณีที่ตัวแปรแต่ละตัวสัมพันธ์กัน โดยโปรแกรมจะเลือกหมุนโดยวิธี Orthogonal แบบ Varimax หลังจากหมุนแกนแล้ว ค่า Loading จะมีการกระจายระหว่างองค์ประกอบ ซึ่งทำให้การแปลข้อมูลความหมายขององค์ประกอบง่ายขึ้น

4) เลือกค่า Loading

เพื่อจะได้ทราบว่าตัวแปรใดบรรจุอยู่ในองค์ประกอบใด สามารถทำได้โดยการพิจารณาจากค่า Loading ซึ่งปกติจะใช้เกณฑ์ที่ .3 - .4 แต่สามารถประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม ถ้าขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีเพียง 100 ค่า Loading ควรใช้อย่างต่ำ .4 และจะใช้เกณฑ์ Loading อย่างต่ำ .3 เมื่อขนาดกลุ่มตัวอย่างมีมากกว่า 175

5) การตั้งชื่อองค์ประกอบ

การตั้งชื่อองค์ประกอบควรจะสั้น โดยอาจจะใช้เพียงแค่ 1-2 คำ นอกจากนี้ยังต้องมีความหมายสอดคล้องกับโครงสร้างขององค์ประกอบ โดยพิจารณาจากความคล้ายคลึงกันระหว่างตัวแปรที่อยู่ในองค์ประกอบ ผู้วิจัยค้นคว้ามาตามโครงสร้างของทฤษฎี ก็อาจจะต้องการใช้ชื่อองค์ประกอบตามทฤษฎีที่ได้ค้นคว้ามาหรือผู้วิจัยอาจจะตั้งชื่อใหม่ที่สอดคล้องกับแนวคิดของผู้วิจัยเอง

5.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

5.3.1 ความหมายและทฤษฎี

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่มีอำนาจการทดสอบสูงและเหมาะกับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2555) โดยมีคุณประโยชน์ที่สำคัญก็คือ การลดปริมาณข้อมูลหรือตัวแปร ผ่านทางการรวมตัวแปรหลายตัวที่สัมพันธ์กัน สร้างเป็นตัวแปรใหม่ที่เป็นตัวแปรที่เป็นคุณลักษณะ (Trait) และผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบนอกจากจะช่วยให้นักวิจัยได้ผลการวัดที่ถูกต้องแล้ว ยังช่วยให้เข้าใจถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ และความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้และองค์ประกอบ นอกจากนี้ยังสามารถนำองค์ประกอบไปใช้ในการวิเคราะห์ศึกษาความสัมพันธ์ต่อไป

การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นสถิติวิเคราะห์ตัวแปรพหุนาม (Multivariate Statistical Analysis) ประเภทเทคนิคตัวแปรสัมพันธ์กัน (Interdependent Techniques) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบที่นักวิจัยมีทฤษฎีหรือมีโมเดลการวัดแล้ว และค่อนข้างแน่ใจว่าข้อมูลซึ่งมีหลายตัวแปรนั้นจะรวมกันเป็นจำนวนทั้งหมดกี่องค์ประกอบ และเป็นองค์ประกอบชนิดใด ดังนั้นการใช้สถิติวิเคราะห์เป็นเพียงเครื่องมือพิสูจน์ความถูกต้องของโมเดลการวัด เพื่อยอมรับหรือปฏิเสธทฤษฎีการวัดคุณลักษณะที่ศึกษา

5.3.2 วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันนั้นคล้ายกับวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ แต่แตกต่างกันที่การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันนั้นเป็นการตรวจสอบเพื่อยืนยันว่าโมเดลการวัดที่ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์และโมเดลการวัดที่ได้จากทฤษฎีสอดคล้อง (Fit) กันจริง ซึ่งสรุปวัตถุประสงค์ออกมาได้ 4 ประการดังนี้

5.3.2.1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้หรือองค์ประกอบตามกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเพื่อที่จะยืนยันโมเดลการวัดองค์ประกอบที่สร้างขึ้นตามหลักทฤษฎี อันเป็นการสรุปสาระข้อมูล ซึ่งสามารถนำไปใช้ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

5.3.2.2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้กับองค์ประกอบในโมเดลการวัด การสร้างองค์ประกอบเป็นตัวแทนในการวัดจะเป็นตัวแทนของตัวบ่งชี้จำนวนมาก ซึ่งจะเป็นการลดปริมาณข้อมูล (Data Reduction) เพื่อที่จะได้จำนวนขององค์ประกอบที่น้อยลงโดยอิงจากโมเดล

5.3.2.3 เพื่อสร้างตัวแปรใหม่ โดยการประมาณค่าคะแนนองค์ประกอบจากชุดตัวแปรที่สังเกตได้

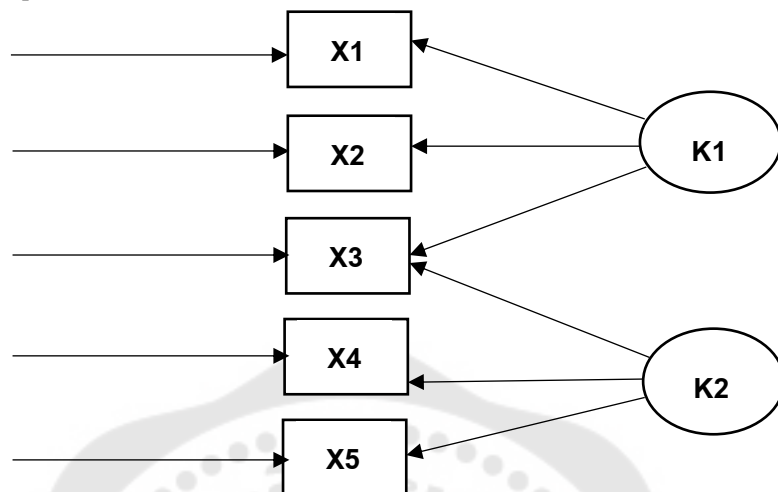
5.3.2.4 เพื่อศึกษาประยุกต์ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เช่น (1) งานวิจัยที่ผู้วิจัยมุ่งที่จะพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัด และเครื่องมือวัดคุณลักษณะที่มีทฤษฎีรองรับ (2) งานวิจัยที่มุ่งพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ตามกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (3) งานวิจัยที่นักวิจัยต้องการลดจำนวนตัวแปร (4) งานวิจัยที่มุ่งตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของเครื่องมือ (5) งานวิจัยที่นักวิจัยมุ่งศึกษาและพัฒนาโมเดลการวัด เพื่อยืนยันความถูกต้องของทฤษฎีการวัดใหม่ๆ

5.3.3 หลักการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันถูกพัฒนาเพื่อแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องของการวิเคราะห์เชิงสำรวจ ผ่านทางการศึกษาความสัมพันธ์ตัวแปรหลายตัว และนักวิจัยต้องมีกรอบแนวคิดที่มีทฤษฎีรองรับ เพื่อที่จะยืนยันว่าโมเดลการวัดองค์ประกอบนั้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และเพื่อลดจำนวนตัวแปรโดยสร้างเป็นองค์ประกอบ (Factor) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์หรือตีความต่อไป

โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเป็นโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) หรือ โมเดลลิสเรล (Linear Structural Relationship: LISREL) ซึ่งในโมเดลประกอบด้วยตัวแปรแฝง (Latent Variables) หรือองค์ประกอบซึ่งแทนด้วยสัญลักษณ์

รูปวงกลมหรือวงรี และตัวแปรที่สังเกตได้ (Observed Variables) ซึ่งแทนด้วยสัญลักษณ์รูปสี่เหลี่ยม โดยมีลูกศรแสดงเส้นทางอิทธิพล ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

5.3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

5.3.4.1 กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยและมีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยหรือโมเดล

5.3.4.2 กำหนดแผนการเลือกกลุ่มตัวอย่างและการเก็บรวบรวมข้อมูล การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำควรมี 100 คน และควรมีอย่างน้อย 5 – 10 คนต่อ 1 ตัวบ่งชี้ หรือ 10 – 20 คนต่อหนึ่งพารามิเตอร์ ในกรณีที่โมเดลมีความซับซ้อนมากหรือมีความคลาดเคลื่อนในการสร้างโมเดลสูง หรือตัวแปรมีการแจกแจงไม่เป็นเส้นโค้งปกติ ควรเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้นอย่างน้อย 15 คนต่อพารามิเตอร์ และควรวางแผนให้ได้ข้อมูลที่เป็นตัวแปรมีระดับการวัดแบบอันตรภาคเป็นอย่างต่ำ

5.3.4.3 เมื่อได้ข้อมูลแล้ว ก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ต้องมีการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นก่อน 5 ข้อ ดังนี้ (1) หน่วยตัวอย่างต้องมาจากการสุ่มและเป็นอิสระต่อกัน (2) ตัวแปรหรือตัวบ่งชี้ต้องเป็นตัวแปรต่อเนื่องและการแจกแจงเป็นโค้งปกติ (3) ตัวแปรต้องมีความสัมพันธ์กัน และลักษณะความสัมพันธ์เป็นแบบเส้นตรง (4) การกระจายของตัวแปรหนึ่งในทุกค่าของอีกตัวแปรหนึ่งมีค่าไม่ต่างกัน (5) ตัวแปรหรือตัวบ่งชี้เป็นตัวแปรที่วัดคุณลักษณะหรือองค์ประกอบเดียวกัน มีความสัมพันธ์กัน ตรวจสอบจากค่า Kaiser-Meyer-Olkin's Measures of Sampling Adequacy (KMO) ซึ่งผลการวิเคราะห์ควรมีค่าเกิน 0.6 ผลการทดสอบ KMO ในภาพรวมด้วย Bartlett's Test of Sphericity ควรปฏิเสธสมมติฐาน ซึ่งแสดงว่าตัวแปรมี

ความสัมพันธ์กันมากพอที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบได้ จะเห็นได้ว่าข้อตกลงที่กล่าวมา ไม่มีข้อที่ว่า ด้วยเทอมของความคลาดเคลื่อนของตัวบ่งชี้ทุกตัวเป็นอิสระต่อกันและเป็นอิสระต่อกันประกอบ

5.3.4.4 ต่อมาเป็นขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่สามารถวิเคราะห์ SEM ได้ โดยในการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแบ่งย่อยได้เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประมาณค่าพารามิเตอร์และการตรวจสอบความ สอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดย ประเมินค่าพารามิเตอร์ในโมเดลผ่านวิธี Maximum Likelihood Estimation รวมทั้งการทดสอบ นัยสำคัญของค่าพารามิเตอร์และการทดสอบสมมติฐานของโมเดลว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิง ประจักษ์หรือไม่ โดยใช้สถิติทดสอบ เช่น ค่า Chi Square, Goodness of Fit, and Root Mean Square Residual

ขั้นตอนที่ 2 การปรับโมเดล เป็นการปรับโมเดลให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิง ประจักษ์ได้โดยปรับค่าพารามิเตอร์ โดยใช้เกณฑ์ค่าของ Standardized Residuals ซึ่งควรมีค่า ระหว่าง -2 และ +2

ขั้นตอนที่ 3 การตีผลการวิเคราะห์ ขั้นตอนนี้จะคล้ายกับการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงสำรวจ นักวิจัยต้องรายงานค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ (Factor Loading) ซึ่ง บอกน้ำหนักของตัวแปรในองค์ประกอบ นอกจากนี้รายงานค่าความแปรปรวนที่องค์ประกอบ สามารถอธิบายได้ค่าที่ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของรายงานค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความสอดคล้อง ของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และรายงานค่าสัมประสิทธิ์ในการสร้างองค์ประกอบ (Factor Score Regression) นอกจากนี้อาจต้องตรวจสอบความตรงของผลการวิเคราะห์ซึ่งเป็นการ เปรียบเทียบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้กลุ่ม ตัวอย่างอีกชุดหนึ่ง (Additional or Validated Sample) เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดล

โดยสรุปแล้วการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน นับว่าเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ ข้อมูลแบบตัวแปรมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยืนยันว่าโมเดลที่ ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์และโมเดลที่ได้จากทฤษฎีสอดคล้องกันจริง นอกจากนี้ยังใช้เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้หรือตัวแปรที่สังเกตได้ และความสัมพันธ์ระหว่างชุดองค์ประกอบหรือ ตัวแปร และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยังสามารถใช้ในการลดข้อมูลหรือตัวแปรอีกด้วย

6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

กิตติภักดิ์ รัตนสุพรรณ (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำและการบริหารความเสี่ยง เพื่อเปรียบเทียบระหว่างการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนตามปัจจัยด้านบุคคลของครู เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน และภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน โดยผลการวิจัยพบว่า

- 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มากที่สุด คือ ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์
- 2) การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด
- 3) การรับรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน จำแนกตามปัจจัยด้านบุคคลของครูพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 4) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 5) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนโดยรวม ได้ร้อยละ 81.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่ส่งผลมากที่สุด คือ การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ รองมา คือ ด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กร และการจัดตั้งควบคุมองค์กรให้สมดุล ตามลำดับ

จิรัชยา จาระนัย (2559) ได้ศึกษาระดับกระบวนการบริหารโครงการ Mini English Program (MEP) ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับกระบวนการบริหารโครงการ Mini English Program (MEP) ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านขั้นตอนการกำหนดโครงการ ด้านขั้นตอนการเปิดโครงการ ด้านขั้นตอนการปฏิบัติโครงการ และด้านขั้นตอนการวางแผนโครงการ และผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับกระบวนการบริหารโครงการ Mini English Program (MEP) ของ

โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร
จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษาของครู และประสบการณ์การสอน พบว่า

1. ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานกระบวนการบริหารโครงการ
โดยรวมไม่ต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านขั้นตอนการกำหนดโครงการแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่พบความแตกต่าง

2. ครูที่มีวุฒิการศึกษาทางภาษาอังกฤษต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงาน
กระบวนการบริหารโครงการ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงาน
กระบวนการบริหารโครงการ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

นิมิตร ธิยาม (2558) ได้ศึกษาการประเมินโครงการห้องเรียนพิเศษ เอ็ม อี พี โรงเรียน
จอมทอง ผลการประเมินพบว่า โดยรวมทั้งด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้าน
กระบวนการ และด้านการผลิต มีผลการประเมินสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นราย
ด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อม หลักการและเหตุผล สัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ
ห้องเรียนพิเศษเอ็ม อี พี โรงเรียนจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มีความสอดคล้องกับนโยบาย
วิสัยทัศน์ และเป้าหมายของโรงเรียนจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมาก เมื่อเทียบกับ
เกณฑ์การตัดสินถือว่าผ่านเกณฑ์ ด้านปัจจัยเบื้องต้นพบว่ามีความเหมาะสมและโดยทั่วไป
เพียงพอถึงมาตรฐานระดับสูง เทียบกับเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์ ในด้านกระบวนการ
พบว่า กระบวนการดำเนินโครงการมีความเหมาะสมในระดับสูง เทียบกับเกณฑ์การประเมินถือว่า
ผ่านเกณฑ์ ในด้านผลผลิตพบว่าผู้ปกครอง นักเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจ โดยทั่วไปแล้ว
จะอยู่ในระดับสูง เทียบกับเกณฑ์การประเมินถือว่าผ่านเกณฑ์

อาทิตย์ อาจหาญ (2558) การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้ของ
โรงเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่ง
หมายเพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีลักษณะเป็นแผนภูมิโครงสร้างที่สัมพันธ์กัน 7 องค์ประกอบ คือ
หัวข้อการประเมิน วัตถุประสงค์ของการประเมิน สิ่งที่มีมุ่งประเมิน วิธีการประเมิน ผู้ทำการประเมิน
เกณฑ์การประเมินและผู้ใช้สารสนเทศโดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินเพื่อเป็นสารสนเทศใน
การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา

ตอนปลาย สิ่งที่มีมุ่งประเมินประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านปัจจัยเบื้องต้นในการจัดการเรียนรู้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านผลผลิตการจัดการเรียนรู้และด้านการบริหารเครือข่าย การจัดการเรียนรู้ วิธีการประเมินประกอบด้วยขั้นตอนในการประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินและระยะเวลาการประเมิน เกณฑ์การประเมินเป็นเกณฑ์สัมบูรณ์ที่พัฒนาโดยผู้เชี่ยวชาญ

2. ผลการประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ และด้านประโยชน์ในการนำไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยสรุปรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้น ทำให้โรงเรียนมีพัฒนาการในการจัดการเรียนรู้และมีมาตรฐานการประเมินด้านการใช้ประโยชน์ มีความเหมาะสม มีความถูกต้องและมีความเป็นไปได้สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้

เกวณีน ไชยสวัสดิ์ (2557) วิทยการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาห้องเรียนพิเศษโครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ (SME) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาห้องเรียนพิเศษโครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ (SME) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา และเพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาห้องเรียนพิเศษโครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ (SME) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาห้องเรียนพิเศษโครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ (SME) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความพร้อมของสถานศึกษาและบุคลากร 2) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 4) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาห้องเรียนพิเศษโครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ (SME) ของโรงเรียนด้านความพร้อมของสถานศึกษาและบุคลากรมี 3 แนวทาง คือ 1) การเตรียมความพร้อมในด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ SME 2) การเตรียมความพร้อมในด้านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการ SME 3) การเตรียมความพร้อมด้านการประเมินผลโครงการและการพัฒนาโครงการ SME อย่างต่อเนื่องด้านการบริหารจัดการสถานศึกษามี 3 แนวทาง คือ 1) การพัฒนาด้านการบริหารจัดการโครงการ SME 2) การพัฒนาสถานที่ สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ 3) การพัฒนาด้านบุคลากรในโครงการ

SME ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามี 2 แนวทาง คือ 1) การกำหนดคุณสมบัติหน้าที่และสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องกับโครงการ SME ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ 2) กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนและด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนมี 2 แนวทาง คือ 1) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ SME 2) การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนการสอนในโครงการ SME ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการดำเนินชีวิต ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ คือ 1) กระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ขยายการศึกษาในรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนพิเศษโครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ (SME) โดยการกำหนดหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล ระบบติดตามประเมินผลและการดำเนินการต่าง ๆ ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น 2) ใช้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ได้จากงานวิจัยมาใช้ในการประเมินผลโครงการ 3) หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้โรงเรียนได้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและมีความทันสมัยมีการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 4) การนำแนวทางไปใช้ควรประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทและความพร้อมของโรงเรียน

อดิศักดิ์ มุ่งชู (2555) ศึกษาพัฒนารูปแบบการบริหารงานการพัฒนาห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและพัฒนารูปแบบการบริหารงานการพัฒนาห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและ 2) พัฒนารูปแบบการบริหารงานพัฒนานักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารงานการพัฒนาห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและหัวหน้างานผู้รับผิดชอบโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพบว่า องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารงานการพัฒนาห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมี 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาด้านบริหาร 2) การพัฒนาด้านวิชาการ 3) การพัฒนาด้านบุคลากรและ 4) การพัฒนาด้านปัจจัยเอื้อต่อการเรียนการสอนได้ตัวบ่งชี้ จำนวน 64 ตัวบ่งชี้ และการพัฒนารูปแบบการบริหารงานการพัฒนาห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) การพัฒนาด้านบริหาร 2) การพัฒนาด้านวิชาการ 3) การพัฒนาด้านบุคลากรและ 4) การพัฒนาด้านปัจจัยเอื้อต่อการเรียนการสอนเป็นการนำวงจรคุณภาพ PDCA มาบริหารงานการพัฒนาห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยีจากการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานการพัฒนาห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพบว่า ผลการประเมินตัวบ่งชี้ความสำเร็จขององค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารงานการพัฒนาห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 64 ตัวบ่งชี้ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานการพัฒนาห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีผู้ร่วมสัมมนามีความเห็นว่าเป็นรูปแบบที่ดีมีความเหมาะสมมีความเป็นไปได้และมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้อย่างยิ่ง

กรณีการ พงศกิตติธัช (2553) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารความเสี่ยงตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน และผู้บริหารกับครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน ปัญหาการบริหารความเสี่ยงตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอยู่ในระดับน้อยทั้งโดยรวมและรายด้าน และผู้บริหารกับครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน ผู้บริหารในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดเห็นว่าโรงเรียนมีการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน ผู้บริหารในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อยทั้งโดยรวมและรายด้าน และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน ครูในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดเห็นว่าโรงเรียนมีการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน ครูในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อยทั้งโดยรวมและรายด้าน และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่เห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาการบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์มากกว่าครูในโรงเรียนขนาดกลาง นอกจากนั้นไม่ต่างกัน

สุมนา เสือเอก (2552) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครพบว่า ผู้บริหารมีความคิดต่อการบริหารความเสี่ยงโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่ผู้บริหารชายมีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงสูงกว่าผู้บริหารหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกด้าน ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากมีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงสูงกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกด้าน ผู้บริหารที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกับต่ำ และผู้บริหารที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางกับต่ำ มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แต่ผู้บริหารที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกับปานกลาง มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน

ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์กำหนดกรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อวิเคราะห์แนวทางการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการเงิน ด้านความมั่นใจทางการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านบริหารจัดการความปลอดภัย โดยปัจจัยความเสี่ยงของสถานศึกษาในเมือง นอกเมืองและในแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแนวทางการบริหารความเสี่ยงพบว่าปัจจัยความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการถ่ายโอนความเสี่ยง ปัจจัยเสี่ยงด้านการเงินควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยง ปัจจัยด้านความมั่นใจทางการศึกษาควรใช้วิธีการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการมีส่วนร่วมของภาคีคือชุมชน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการ ปัจจัยความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมควรใช้การบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการถ่ายโอนความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยควรใช้การควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยง รวมถึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคีคือชุมชน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

มาเตจ มาซาร์และมาเรีย ฮูดาโควา (Matej Masár และ Mária Hudáková ,2019) ได้วิเคราะห์สถานะปัจจุบันของการประเมินความเสี่ยงของโครงการทั่วโลก โดยอาศัยการวิจัยเชิงประจักษ์ของตัวเองซึ่งจัดทำโดยผู้เขียนในปี 2018 และ 2019 ส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดการประสบการณ์และระดับการศึกษาในการบริหารความเสี่ยงของโครงการ การวิจัยมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์สถานะปัจจุบันของการประเมินความเสี่ยงของโครงการในทวีปต่างๆ ผู้เขียนมุ่งเน้นไปที่ระดับเฉลี่ยของการใช้การวิเคราะห์ความเสี่ยงของโครงการเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ รวมถึง

ระดับประสบการณ์การบริหารความเสี่ยงของโครงการโดยผู้จัดการโครงการ และความซับซ้อนของการเรียนรู้ในการใช้วิธีการและเครื่องมือการจัดการความเสี่ยงของโครงการเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ คำแนะนำบางประการถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้ความรู้แก่ผู้จัดการโครงการในด้านการบริหารความเสี่ยงของโครงการ จากผลการศึกษาเชิงประจักษ์พบว่ามีความจำเป็นต้องเอาใจใส่การศึกษาในด้านการบริหารความเสี่ยงโดยเฉพาะการบริหารความเสี่ยงโครงการ โดยโรงเรียนอาจเปิดสาขาการศึกษาใหม่ซึ่งสามารถมุ่งเน้นไปที่การบริหารความเสี่ยง ซึ่งอาจพัฒนาความสามารถในการแข่งขันขององค์กรและผู้จัดการโครงการจึงอาจดำเนินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีความเป็นไปได้ที่จะแนะนำให้ผู้จัดการโครงการศึกษาเพิ่มเติมในด้านการบริหารความเสี่ยงของโครงการ เนื่องจากระดับการใช้การจัดการความเสี่ยงในโครงการ (ในการวิจัยเชิงประจักษ์) ในปัจจุบันยังขาดแคลนอยู่มาก

ดูอา แอบอูด (Duaa Abaoud ,2018) ได้ทำวิจัยเชิงปฏิบัติการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวปฏิบัติในการจัดการความรู้กับการจัดการความเสี่ยงขององค์กรในระดับอุดมศึกษา เพื่อที่จะตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และองค์ประกอบของกระบวนการบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรในระดับอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่ 3 กระบวนการบริหารความเสี่ยงระดับองค์กร ได้แก่ การประเมินความเสี่ยง การตรวจสอบความเสี่ยง และการสื่อสารและการให้คำปรึกษาเรื่องความเสี่ยง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ากระบวนการบริหารความเสี่ยงขององค์กรในช่วงแรกของการนำไปใช้จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับเทคนิคการระบุการวิเคราะห์และการประเมินความเสี่ยงโดยอาศัยมนุษย์ การปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์คาดว่าจะช่วยให้องค์กรตระหนักมากขึ้นถึงเป้าหมายการบริหารความเสี่ยง การสร้างความไว้วางใจในกระบวนการบริหารความเสี่ยงและการกำหนดพื้นฐานของการประเมินกระบวนการความเสี่ยง เมื่อบุคคลภายในองค์กรตระหนักมากขึ้นเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงและรับความเสี่ยงที่พวกเขาเห็นว่าตนเองเป็นเจ้าของ การจัดการความรู้ที่ใช้เทคโนโลยีสามารถมีบทบาทที่โดดเด่นมากขึ้น ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการกำกับดูแลของผู้บริหารระดับสูงของการประเมินความเสี่ยงที่ผ่านการจัดการความรู้จะลดลงเมื่อมีการใช้ระบบอย่างต่อเนื่องเนื่องจากระดับการรับรู้ที่เพิ่มขึ้น

จิงเล่ย์ เมง (Jinglei Meng ,2018) ได้ศึกษาโครงการความร่วมมือภาครัฐและเอกชนการบริหารความเสี่ยงในอุตสาหกรรมการศึกษา พบว่า ในแง่ของโครงสร้างการจัดหาเงินทุนที่ซับซ้อนของโครงการ ความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อการศึกษาความเสี่ยงระดับมหภาคและจุลภาคที่มากขึ้นและจากการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของโครงการความร่วมมือภาครัฐและเอกชนในอุตสาหกรรมการศึกษาการศึกษานี้นำเสนอวิธีการทบทวนโดยผู้เชี่ยวชาญ

ร่วมกับกระบวนการลำดับชั้นการวิเคราะห์สำหรับการจัดการความเสี่ยงแทรกแซงการบริหารความเสี่ยงของโครงการในระยะเริ่มต้นปรับปรุงค่าสัมประสิทธิ์ความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องและแจ้งเตือนล่วงหน้าซึ่งมีผลดีในการดำเนินโครงการความร่วมมือภาครัฐและเอกชน ด้านการศึกษาในจังหวัด Zhejiang ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าโครงการสามารถควบคุมค่าสัมประสิทธิ์ความเสี่ยงของโครงการได้อย่างเข้มงวดในการตรวจสอบคุณภาพและระยะเวลาการก่อสร้างของโครงการและผลประโยชน์ของนักลงทุนและปรับปรุงอัตราความสำเร็จของโครงการ

จอห์น เดวิด เซนทโก (John David Centko ,2017) ได้ศึกษารายงานสำหรับการจัดการความเสี่ยงในการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยในมินเนโซตา วิสคอนซินและมิชิแกน: การศึกษาเพื่อประเมินการควบคุมเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงในการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดระเบียบความเสี่ยงที่ระบุให้เป็นหนึ่งในห้าการจำแนกประเภทเพื่อสร้างอนุกรมวิธานที่สร้างขึ้นโดยเพื่อนร่วมงานและเพื่อวัดความแปรปรวนของระดับความเสี่ยงในมหาวิทยาลัย โดยที่ปัญหาทั่วไปสำหรับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย คือ ความยากลำบากในการค้นหากลุ่มเพื่อนที่มีและเต็มใจแบ่งปันแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงและความสูญเสียที่เกิดขึ้นเนื่องจากการจัดการความเสี่ยงที่ไม่ดี การศึกษาพบว่ามีความแตกต่างระหว่างระดับการรับรู้ความเสี่ยงตามระดับตำแหน่งทางการบริหารที่ดำรงอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องน่าสนใจที่จะรับรู้ไว้ในขณะที่ความเสี่ยงที่ระบุในแบบสำรวจมีความแตกต่างกัน แต่ไม่ปรากฏหลักฐานการรวมกลุ่มภายในการจำแนกประเภทความเสี่ยงที่ระบุทั้ง 5 ประเภท โดยสิ่งที่น่าสนใจ คือ การค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่ามีเพียงความเสี่ยงเดียวที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างระดับความเสี่ยงที่รับรู้โดยพิจารณาจากข้อมูลประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม นอกจากนี้การค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่ามีปัจจัยร่วมกันมากมายในระดับของการรับรู้ความเสี่ยงในมหาวิทยาลัย ในท้ายที่สุดข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์ เนื่องจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยได้มีส่วนร่วมในการบริหารความเสี่ยงมากขึ้น และหาเพื่อนร่วมงานเพื่อแบ่งปันแนวคิดและสร้างแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยผลลัพธ์ที่เป็นไปได้จะได้รับการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงสำหรับผู้บริหารมหาวิทยาลัย

สรุปได้ว่า จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้นำเสนอมาสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงนั้นมีจำนวนองค์ประกอบและตัวบ่งชี้แตกต่างกัน ดังนั้น การวิเคราะห์องค์ประกอบจึงเป็นกระบวนการที่จะนำมาใช้เพื่อค้นหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อลดตัวแปรให้น้อยลง รวมถึงจัดกลุ่มตัวแปรให้มีความชัดเจน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. วิธีการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดกลุ่มประชากรและการเลือกกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการเลือกกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนที่มีโครงการห้องเรียนพิเศษในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน จำนวน 555 คน ซึ่งได้มาจากทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบซึ่งต้องมีอย่างน้อย 5-10 เท่าต่อ 1 ตัวบ่งชี้ (Hair, 2010)

วิธีการวิจัย

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ โดยการคัดเลือกตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงจากทฤษฎีการบริหารความเสี่ยงของ COSO (The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission) ฉบับปรับปรุงปี 2017 มีการดำเนินการศึกษาวิจัย โดยการสร้างกรอบแนวคิดเรื่องการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นการบริหาร

ความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ ทั้งของไทยและต่างประเทศ รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารความเสี่ยงจำนวน 5 ท่าน จากนั้นจัดกลุ่มองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

ตอนที่ 2 ศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย

ตอนที่ 3 ศึกษาสภาพการบริหารโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามที่ให้ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ

2. แบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามจำนวน 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตัวอย่าง แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

(0) เพศ

() ชาย

() หญิง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงของ COSO (The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission) ฉบับปรับปรุงปี 2017 ที่ และสร้างเป็นแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นในเรื่องการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษใน

สถานศึกษาที่ตนเองปฏิบัติงาน ได้กำหนดไว้จากตอนที่ 1 ทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ 1) การกำกับดูแล และวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง 2) กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหาร ความเสี่ยง 3) การปฏิบัติการความเสี่ยง 4) การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง 5) การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง

ตัวอย่าง แบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงโครงการห้องเรียนพิเศษ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร ความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โปรดอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ดัง

ตาราง 7 ตัวอย่างแบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
	5	4	3	2	1
การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง					
0. มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อความเสี่ยงของโครงการฯ ที่ชัดเจน					
0. มีการสื่อสารกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงให้กรรมการทุกคนได้รับทราบ					
0. มีการกำกับดูแลความรับผิดชอบเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ					
0. มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อแสวงหากลยุทธ์					
0. มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ					
0. มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพื่อเป็นเอกลักษณ์ในการดำเนินงานของโครงการฯ					

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นต่อการดำเนินการโครงการ EP และ MEP ในโรงเรียน

วิธีการสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยรายละเอียดของวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ
2. ศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ตามที่กำหนดในกรอบและแนวความคิดในการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเขียนนิยามตามลักษณะที่ต้องการวัด
4. ร่างแบบสอบถาม โดยทำการเขียนข้อความให้มีความครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามศัพท์เฉพาะและเป็นไปตามสัดส่วนของผังออกข้อคำถาม ดังนี้
 - 4.1 ร่างข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามแบบ
 - 4.2 ร่างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ โดยมีข้อคำถามจำนวน 62 ข้อ
5. นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโทเพื่อพิจารณา และปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
6. นำแบบสอบถามที่ประธานกรรมการ กรรมการควบคุมปริญญาโทตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้ว นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เกณฑ์ความคิดเห็นสอดคล้องต้องกัน (Index of item-objective contruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้ทีเกณฑ์ค่า $IOC \geq .5$ ขึ้นไป พบว่า ข้อคำถามที่ใช้วัดตัวบ่งชี้ทุกข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (ค่าIOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0)
7. ปรับปรุงแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ค่า IOC ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและเสนอประธานกรรมการ และกรรมการควบคุมปริญญาโทพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง
8. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข จนมีความสมบูรณ์ และมีความเหมาะสมไปทดลอง (Try out) กับครูในโรงเรียนสตรีศรีน่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจหาคะแนนหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำมาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหา

ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ 0.977 และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบรายข้อ (r) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.27 - 0.83

9. จัดทำแบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายซึ่งเป็นฝ่ายบริหารและคณะกรรมการโครงการห้องเรียนพิเศษของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 37 แห่ง จำนวน 555 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 37 แห่ง โดยผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและนำไปมอบให้แก่สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายด้วยตนเอง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม ในการส่งแบบสอบถามกลับคืนมา

2. การเก็บแบบสอบถาม ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน และสถิติอ้างอิงเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทั้งในตอนต้นที่ 1 และตอนที่ 2

2. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้การคำนวณการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

3. วิเคราะห์ระดับการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ ของ ระดับการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ แปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง การบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง การบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง การบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง การบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง การบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

(วิเชียร เกตุสิงห์, 2530)

4. วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ในการนำไปใช้ของตัวบ่งชี้ข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมายตัวอย่าง ที่เป็นครูในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยวิธีการสกัดองค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) หมุนแกนแบบตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีการหมุนแกนแบบวาริแมกซ์ (Varimax Rotation) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายว่าตัวบ่งชี้มีความเที่ยงตรงในด้านความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติเมื่อมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ 0.30 (สมบุญ สิริยวงศ์, 2550)

5. วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของตัวบ่งชี้ โดยการวิเคราะห์ค่าความคงที่ (Stability) ของค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่า IOC เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยกำหนดเกณฑ์ค่า $IOC \geq 0.5$

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 และภาพรวมทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การแจกแจงความถี่ (Frequency)

2.2 ค่าร้อยละ (percentage)

2.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

2.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.5 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ในการนำไปใช้กับข้อมูลเชิงประจักษ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ครั้งนี้ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากผู้บริหารและคณะกรรมการโครงการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนที่มีโครงการ EP และ MEP ใน 37 โรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 555 คน ปรากฏว่าได้รับคืน 37 โรงเรียน จำนวน 506 คน คิดเป็นร้อยละ 92 ซึ่งคิดเป็นจำนวน 8.2 เท่าของจำนวนตัวบ่งชี้ ตามทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบซึ่งต้องมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวนอย่างน้อย 5-10 เท่าต่อ 1 ตัวบ่งชี้ จากนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามที่ได้รับมาดำเนินการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลตามลำดับขั้นตอนที่กำหนด ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และการแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

n แทน จำนวนตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

CUL แทน การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง

CUL1 แทน มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อความเสี่ยงของโครงการฯ ที่ชัดเจน

CUL2 แทน มีการสื่อสารกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงให้กรรมการทุกคนได้รับทราบ

CUL3 แทน มีการกำกับดูแลความรับผิดชอบเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

CUL4 แทน มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อแสวงหากลยุทธ์

CUL5 แทน มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

CUL6 แทน มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพื่อเป็นเอกลักษณ์ในการดำเนินงานของโครงการฯ

CUL7 แทน มีการออกแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้งานในโครงการฯ ดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

CUL8 แทน มีการทำสิ่งต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อค่านิยมหลักของโครงการฯ

CUL9 แทน มีการมุ่งเน้นทำตามค่านิยมหลักทุกขั้นตอนอย่างละเอียดรอบคอบ

CUL10 แทน มีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเป็นค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม

CUL11 แทน มีแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของโครงการอย่างเป็นรูปธรรม

CUL12 แทน มีแผนรักษาบุคลากรที่มีความสามารถให้อยู่ร่วมกับโครงการฯ

STO แทน กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง

STO1 แทน มีวิเคราะห์โครงสร้างของโครงการฯจากผลกระทบต่างๆต่อความเสี่ยงโดยรวมของโครงการฯ

STO2 แทน มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี สารสนเทศ) ที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของโครงการฯ

STO3 แทน มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (สังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย) ที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของโครงการฯ

STO4 แทน มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโรงเรียนที่ยอมรับได้

STO5 แทน มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโครงการฯที่ยอมรับได้

STO6 แทน มีการดำเนินการที่มีขั้นตอนในการรักษาความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

STO7 แทน มีการประเมินกลยุทธ์ทางเลือกที่เป็นไปได้โดยตีคุณค่าเทียบกับเกณฑ์

STO8 แทน มีการตีค่าผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยง

STO9 แทน มีการขยายความผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับความเสี่ยงในภาพรวม

STO10 แทน มีการกำหนดเป้าหมายของโครงการฯที่สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์ของโรงเรียน

STO11 แทน มีการกำหนดความคุ้มค่าของโครงการ

STO12 แทน มีการพิจารณาความเสี่ยงเพื่อความคงอยู่ของโครงการฯอย่างยั่งยืน

PER แทน การปฏิบัติความเสี่ยง

PER1 แทน มีการระบุความหมายของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อการปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโครงการฯ

PER2 แทน มีการระบุประเภทของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่ค้ำประกันของโครงการฯ

PER3 แทน มีการระบุความเสี่ยงที่ชี้ให้เห็นทั้งความเสี่ยงปัจจุบันและความเสี่ยงอุบัติใหม่

PER4 แทน มีการประเมินผลกระทบของความเสี่ยงที่ได้ระบุไว้

PER5 แทน มีการใช้ตัวชี้วัดที่สำคัญครบถ้วนในการประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง

PER6 แทน มีการตีค่าเทียบกับเกณฑ์ของตัวชี้วัดในเรื่องของระดับของความรุนแรงของความเสี่ยง

PER7 แทน การจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงต้องมีการกำหนดความสำคัญของความเสี่ยงที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติความเสี่ยง

PER8 แทน มีการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่นำมาใช้แก้ปัญหาตามลำดับของความรุนแรง

PER9 แทน มีการระบุมাত্রการที่เหมาะสมในการปฏิบัติเพื่อตอบสนองกับความเสี่ยง

PER10 แทน มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการลดความเสี่ยง

PER11 แทน มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง

PER12 แทน มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการยอมรับความเสี่ยงที่ยอมรับได้

PER13 แทน มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหาผู้ร่วมรับผลจากความเสี่ยง

PER14 แทน มีการจัดทำภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ เพื่อนำไปพัฒนา

PER1 แทน มีการประเมินภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ

REV แทน การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง

REV1 แทน มีการระบุการเปลี่ยนแปลงภายในโครงการฯที่สำคัญ

REV2 แทน มีการระบุการเปลี่ยนแปลงภายนอกโครงการฯที่สำคัญ

REV3 แทน มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ของโครงการฯ

REV4 แทน มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่ค้ำประกันของโครงการฯ

REV5 แทน มีการทบทวนการปฏิบัติการความเสี่ยงในประเด็นการปฏิบัติการที่สำคัญของความเสี่ยงโครงการฯ

REV6 แทน มีการทบทวนองค์ประกอบกระดำเนินงานความเสี่ยงของโครงการฯ

REV7 แทน มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงที่สามารถนำไปพัฒนาได้

REV8 แทน มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงตามหลักการพื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

REV9 แทน มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาสิ่งที่สามารถนำไปปรับปรุงได้ในลำดับต้นๆ

REV10 แทน มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาการจัดองค์การให้เหมาะสม

REV11 แทน มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง

REV12 แทน มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงจากการพิจารณาในสิ่งที่ทำแล้วเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย

ICR แทน การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง

ICR1 แทน มีการพัฒนาความรู้พื้นฐานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายใน

ICR2 แทน มีการเผยแพร่ความรู้ภายในตนให้กับผู้อื่นได้รับทราบ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายนอก

ICR3 แทน มีการจัดกระทำให้ข้อมูลสารสนเทศดีขึ้น

ICR4 แทน มีการจัดกระทำให้นวัตกรรม เทคโนโลยีของโครงการดีขึ้น

ICR5 แทน มีการพัฒนาความรู้ผู้ส่งสารในเรื่องสารสนเทศของการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ

ICR6 แทน มีการพัฒนาความรู้ที่ใช้ในการสื่อสารสารสนเทศด้านการบริหารความเสี่ยงตามสถานการณ์

ICR7 แทน มีการใช้ช่องทางการสื่อสารการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ ที่หลากหลาย

ICR8 แทน มีการทำความเข้าใจสารที่ส่งมาให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน

ICR9 แทน มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ข้อมูลจริง

ICR10 แทน มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงที่ผู้ทำงานในโครงการรับรู้อย่างทั่วถึง

ICR11 แทน มีการนำเสนอการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ ที่ตระหนักถึงวัฒนธรรมองค์การ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ห้วงศักระกอบการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการกำหนดและองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และการวิเคราะห์ห้วงศักระกอบเชิงยืนยันของการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 ผลการวิเคราะห์ห้วงศักระกอบเชิงยืนยันของการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาสภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการกำหนดและองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร – การบูรณาการกับกลยุทธ์และการปฏิบัติการ (Enterprise Risk Management – Integrating with Strategy and Performance) ซึ่งเป็นทฤษฎีการบริหารความเสี่ยงของโคโซ (COSO, 2017) ซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้ผลักดันให้ส่วนราชการภายในกระทรวงศึกษาธิการต้องมีการวิเคราะห์และบริหารจัดการความเสี่ยงตามประเด็นยุทธศาสตร์ให้ครบถ้วนทุกประเด็นของส่วนราชการ

โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตัวแปรจากทฤษฎีการบริหารความเสี่ยง และนำตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ได้ผลดังตาราง 8

ตาราง 8 องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

ตัวบ่งชี้	การวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง					
1.1 มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อความเสี่ยงของโครงการฯ ที่ชัดเจน	✓	✓	✓	✓	✓
1.2 มีการสื่อสารกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงให้กรรมการทุกคนได้รับทราบ	✓	✓	-	✓	✓
1.3 มีการกำกับดูแลความรับผิดชอบเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ	-	✓	✓	✓	✓
1.4 มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อแสวงหากลยุทธ์	✓	✓	✓	✓	✓
1.5 มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ	✓	✓	✓	✓	✓
1.6 มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพื่อเป็นเอกลักษณ์ในการดำเนินงานของโครงการฯ	✓	✓	✓	✓	✓
1.7 มีการออกแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้งานในโครงการฯ ดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ	-	✓	✓	✓	-
1.8 มีการทำสิ่งต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อค่านิยมหลักของโครงการฯ	✓	✓	✓	-	✓
1.9 มีการมุ่งเน้นทำตามค่านิยมหลักทุกขั้นตอนอย่างละเอียดรอบคอบ	✓	✓	-	✓	✓
1.10 มีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเป็นคำตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓
1.11 มีแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของโครงการอย่างเป็นรูปธรรม	✓	✓	✓	✓	✓
1.12 มีแผนรักษามูลค่าที่มีความสามารถให้อยู่ร่วมกับโครงการฯ	✓	✓	-	✓	✓

ตาราง 8 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	การวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง					
2.1 มีวิเคราะห้โครงสร้างของโครงการฯจากผลกระทบต่างๆ ต่อความเสี่ยงโดยรวมของโครงการฯ	✓	✓	✓	✓	✓
2.2 มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี สารสนเทศ) ที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของโครงการฯ	✓	-	✓	-	✓
2.3 มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (สังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย) ที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของโครงการฯ	✓	-	✓	-	✓
2.4 มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโรงเรียนที่ยอมรับได้	✓	✓	✓	✓	✓
2.5 มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโครงการฯที่ยอมรับได้	✓	✓	✓	✓	✓
2.6 มีการดำเนินการที่มีขั้นตอนในการรักษาความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้	✓	✓	✓	✓	✓
2.7 มีการประเมินกลยุทธ์ทางเลือกที่เป็นไปได้โดยดีคุณค่าเทียบกับเกณฑ์	✓	✓	✓	✓	✓
2.8 มีการดีคําผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยง	✓	✓	✓	✓	-
2.9 มีการขยายความผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับความเสี่ยงในภาพรวม	✓	✓	-	✓	✓
2.10 มีการกำหนดเป้าหมายของโครงการฯที่สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์ของโรงเรียน	✓	✓	✓	✓	✓
2.11 มีการกำหนดความคุ้มทุนของโครงการ	✓	✓	✓	✓	✓
2.12 มีการพิจารณาความเสี่ยงเพื่อความคงอยู่ของโครงการฯอย่างยั่งยืน	✓	✓	✓	✓	✓
3 การปฏิบัติการความเสี่ยง					
3.1 มีการระบุความหมายของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อการปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโครงการฯ	✓	✓	-	✓	✓
3.2 มีการระบุประเภทของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่คุ้มทุนของโครงการฯ	✓	✓	✓	✓	✓

ตาราง 8 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	การวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
3.3 มีการระบุความเสี่ยงที่ชี้ให้เห็นทั้งความเสี่ยงปัจจุบันและความเสี่ยงอุบัติใหม่	✓	✓	✓	✓	✓
3.4 มีการประเมินผลกระทบของความเสี่ยงที่ระบุไว้	✓	✓	-	✓	✓
3.5 มีการใช้ตัวชี้วัดที่สำคัญครบถ้วนในการประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง	✓	✓	✓	✓	✓
3.6 มีการตีค่าเทียบกับเกณฑ์ของตัวชี้วัดในเรื่องของระดับของความรุนแรงของความเสี่ยง	✓	✓	✓	✓	-
3.7 มีการกำหนดความสำคัญของความเสี่ยงที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติความเสี่ยง	✓	✓	-	✓	✓
3.8 มีการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่นำมาใช้แก้ปัญหาตามลำดับของความรุนแรง	-	✓	✓	✓	✓
3.9 มีการระบุมาตรการที่เหมาะสมในการปฏิบัติเพื่อตอบสนองกับความเสี่ยง	✓	✓	-	✓	✓
3.10 มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการลดความเสี่ยง	✓	✓	✓	✓	✓
3.11 มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง	✓	✓	-	✓	✓
3.12 มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการยอมรับความเสี่ยงที่ยอมรับได้	-	✓	✓	✓	✓
3.13 มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหาผู้ร่วมรับผลจากความเสี่ยง	✓	✓	✓	✓	✓
3.14 มีการจัดทำภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการ เพื่อนำไปพัฒนา	✓	✓	✓	✓	✓
3.15 มีการประเมินภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการ	✓	✓	✓	-	-

ตาราง 8 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	การวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง					
4.1 มีการระบุการเปลี่ยนแปลงภายในโครงการที่สำคัญ	✓	✓	✓	✓	✓
4.2 มีการระบุการเปลี่ยนแปลงภายนอกโครงการที่สำคัญ	✓	✓	✓	✓	✓
4.3 มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ของโครงการ	✓	✓	-	✓	✓
4.4 มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่ค้ำประกันของโครงการ	✓	✓	✓	✓	✓
4.5 มีการทบทวนการปฏิบัติการความเสี่ยงในประเด็นการปฏิบัติการที่สำคัญของความเสี่ยงโครงการ	✓	✓	✓	✓	-
4.6 มีการทบทวนองค์ประกอบกระบวนงานความเสี่ยงของโครงการ	✓	✓	✓	✓	✓
4.7 มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงที่สามารถนำไปพัฒนาได้	✓	✓	✓	✓	✓
4.8 มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงตามหลักการพื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	-	✓	✓
4.9 มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาสิ่งที่สามารถนำไปปรับปรุงได้ในลำดับต้นๆ	✓	✓	✓	✓	✓
4.10 มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาการจัดองค์การให้เหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓
4.11 มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง	✓	✓	✓	✓	✓
4.12 มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงจากการพิจารณาในสิ่งที่ทำแล้วเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย	✓	✓	✓	✓	✓
5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง					
5.1 มีการพัฒนาความรู้พื้นฐานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายในตน	✓	✓	-	✓	✓
5.2 มีการเผยแพร่ความรู้ภายในตนให้กับผู้อื่นได้รับทราบ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายนอก	✓	✓	-	✓	✓

ตาราง 8 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	การวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ				
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5
5.3 มีการจัดกระทำให้ข้อมูลสารสนเทศดีขึ้น	✓	✓	✓	✓	✓
5.4 มีการจัดกระทำให้นวัตกรรม เทคโนโลยีของโครงการดีขึ้น	✓	✓	✓	✓	-
5.5 มีการพัฒนาความรู้ผู้ส่งสารในเรื่องสารสนเทศของการบริหารความเสี่ยงของโครงการ	✓	✓	✓	✓	✓
5.6 มีการพัฒนาความรู้ที่ใช้ในการสื่อสารสารสนเทศด้านการบริหารความเสี่ยงตามสถานการณ์	✓	✓	✓	✓	✓
5.7 มีการใช้ช่องทางการสื่อสารการบริหารความเสี่ยงของโครงการที่หลากหลาย	✓	-	✓	✓	✓
5.8 มีการทำความเข้าใจสารที่ส่งมาให้เป็นที่น่าสนใจตรงกัน	✓	✓	✓	✓	✓
5.9 มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ข้อมูลจริง	✓	✓	-	✓	✓
5.10 มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงที่ผู้ทำงานในโครงการรับรู้อย่างทั่วถึง	-	✓	✓	✓	✓
5.11 มีการนำเสนอการบริหารความเสี่ยงของโครงการที่ตระหนักถึงวัฒนธรรมองค์การ	✓	-	✓	✓	✓

จากตาราง 8 พบว่า องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP จำนวน 5 องค์ประกอบ 62 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1. มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อความเสี่ยงของโครงการ ที่ชัดเจน 2. มีการสื่อสารกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงให้กรรมการทุกคนได้รับทราบ 3. มีการกำกับดูแลความรับผิดชอบเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ 4. มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานของโครงการ เพื่อแสวงหากลยุทธ์ 5. มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ 6. มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพื่อเป็นเอกลักษณ์ในการดำเนินงานของโครงการ 7. มีการออกแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้งานในโครงการดำเนินต่อไปได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ 8. มีการทำสิ่งต่างๆเพื่อตอบสนองต่อค่านิยมหลักของโครงการฯ 9. มีการมุ่งเน้นทำตามค่านิยมหลักทุกขั้นตอนอย่างละเอียดรอบคอบ 10. มีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเป็นคำตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม 11. มีแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของโครงการอย่างเป็นรูปธรรม 12. มีแผนรักษามูลค่าโครงการที่มีความสามารถให้อยู่ร่วมกับโครงการฯ

องค์ประกอบที่ 2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1. มีวิเคราะห้โครงสร้างของโครงการฯจากผลกระทบต่างๆต่อความเสี่ยงโดยรวมของโครงการฯ 2. มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี สารสนเทศ) ที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของโครงการฯ 3. มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (สังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย) ที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของโครงการฯ 4. มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโรงเรียนที่ยอมรับได้ 5. มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโครงการฯที่ยอมรับได้ 6. มีการดำเนินการที่มีขั้นตอนในการรักษาความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ 7. มีการประเมินกลยุทธ์ทางเลือกที่เป็นไปได้โดยดีคุณค่าเทียบกับเกณฑ์ 8. มีการตีค่าผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยง 9. มีการขยายความผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับความเสี่ยงในภาพรวม 10. มีการกำหนดเป้าหมายของโครงการฯที่สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์ของโรงเรียน 11. มีการกำหนดความคุ้มค่าของโครงการ 12. มีการพิจารณาความเสี่ยงเพื่อคงอยู่ของโครงการฯอย่างยั่งยืน

องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติการความเสี่ยง ประกอบด้วย 15 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1. มีการระบุความหมายของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อการปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโครงการฯ 2. มีการระบุประเภทของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่คุ้มค่าของโครงการฯ 3. มีการระบุความเสี่ยงที่ชี้ให้เห็นทั้งความเสี่ยงปัจจุบันและความเสี่ยงอุบัติใหม่ 4. มีการประเมินผลกระทบของความเสี่ยงที่ได้รับไว้ 5. มีการใช้ตัวชี้วัดที่สำคัญครบถ้วนในการประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง 6. มีการตีค่าเทียบกับเกณฑ์ของตัวชี้วัดในเรื่องของระดับของความรุนแรงของความเสี่ยง 7. มีการกำหนดความสำคัญของความเสี่ยงที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติความเสี่ยง 8. มีการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่นำมาใช้แก้ปัญหาตามลำดับของความรุนแรง 9. มีการระบุนาตรการที่เหมาะสมในการปฏิบัติเพื่อตอบสนองกับความเสี่ยง 10. มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการลดความเสี่ยง 11. มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง 12. มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการยอมรับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ 13. มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหาผู้ร่วมรับผิดชอบจากความเสียหาย 14. มีการจัดทำภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ เพื่อนำไปพัฒนา 15. มีการประเมินภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ

องค์ประกอบที่ 4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1. มีการกระทำการเปลี่ยนแปลงภายในโครงการที่สำคัญ 2. มีการกระทำการเปลี่ยนแปลงภายนอกโครงการที่สำคัญ 3. มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ของโครงการ 4. มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่ค้ำประกันของโครงการ 5. มีการทบทวนการปฏิบัติการความเสี่ยงในประเด็นการปฏิบัติการที่สำคัญของความเสี่ยงโครงการ 6. มีการทบทวนองค์ประกอบการดำเนินงานความเสี่ยงของโครงการ 7. มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงที่สามารถนำไปพัฒนาได้ 8. มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงตามหลักการพื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 9. มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาสิ่งที่สามารถนำไปปรับปรุงได้ในลำดับต้นๆ 10. มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาการจัดองค์การให้เหมาะสม 11. มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง 12. มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงจากการพิจารณาในสิ่งที่ทำแล้วเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย

องค์ประกอบที่ 5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วย 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1. มีการพัฒนาความรู้พื้นฐานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายในตน 2. มีการเผยแพร่ความรู้ภายในตนให้กับผู้อื่นได้รับทราบ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายนอก 3. มีการจัดกระทำข้อมูลสารสนเทศดีขึ้น 4. มีการจัดกระทำให้นวัตกรรมเทคโนโลยีของโครงการดีขึ้น 5. มีการพัฒนาความรู้ผู้ส่งสารในเรื่องสารสนเทศของการบริหารความเสี่ยงของโครงการ 6. มีการพัฒนาความรู้ที่ใช้ในการสื่อสารสารสนเทศด้านการบริหารความเสี่ยงตามสถานการณ์ 7. มีการใช้ช่องทางการสื่อสารการบริหารความเสี่ยงของโครงการ ที่หลากหลาย 8. มีการทำความเข้าใจสารที่ส่งมาให้เป็นที่ยอมรับตรงกัน 9. มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ข้อมูลจริง 10. มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงที่ผู้ทำงานในโครงการรับรู้อย่างทั่วถึง 11. มีการนำเสนอการบริหารความเสี่ยงของโครงการที่ตระหนักถึงวัฒนธรรมองค์การ

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานในโครงการห้องเรียนพิเศษ และตำแหน่งภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง 37 โรงเรียน จำนวน 506 คน ซึ่งเป็นจำนวน 10 เท่าของตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตัวแปรตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา
ประสบการณ์การทำงานในโครงการห้องเรียนพิเศษ และตำแหน่งภายในสถานศึกษา

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	112	22.13
หญิง	394	77.87
รวม	506	100.00
2. อายุ		
น้อยกว่า 31 ปี	110	21.74
31 - 40 ปี	215	42.49
41 – 50 ปี	127	25.10
51 ปีขึ้นไป	54	10.67
รวม	506	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	192	37.96
ปริญญาโท	305	60.27
ปริญญาเอก	9	1.77
อื่นๆ (โปรดระบุ).....		
รวม	506	100.00
4. ประสบการณ์การทำงานในโครงการห้องเรียนพิเศษ		
น้อยกว่า 5 ปี	158	31.22
5 – 10 ปี	214	42.29
11 – 15 ปี	54	10.67
16 ปี ขึ้นไป	80	15.82
รวม	506	100.00
5. ตำแหน่งภายในสถานศึกษา		
ครู	443	87.55
ผู้บริหารสถานศึกษา	63	12.45
รวม	506	100.00

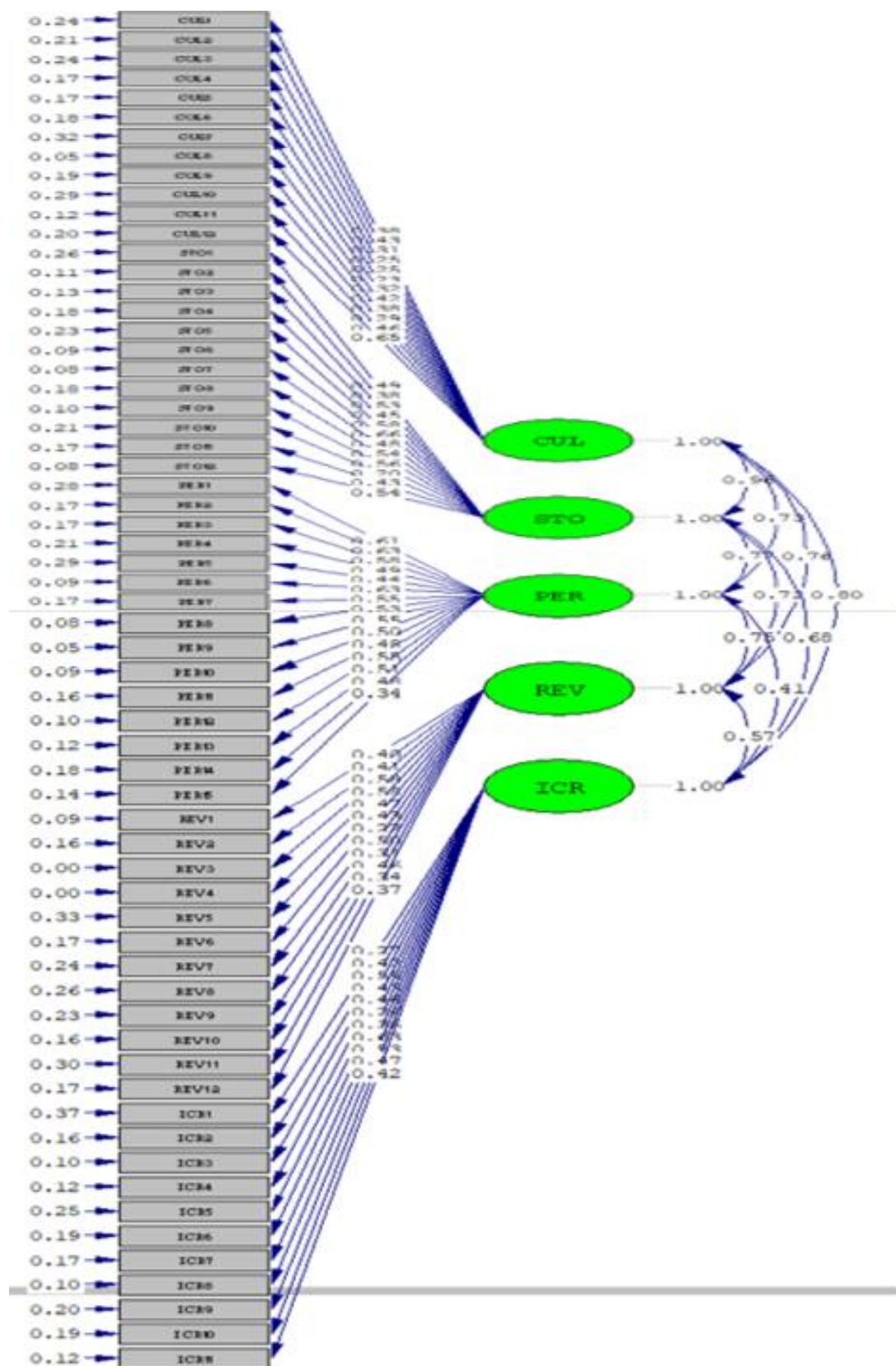
จากตาราง 9 พบว่า คณะกรรมการโครงการห้องเรียน EP และ MEP ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 77.87 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 22.13 โดยคณะกรรมการโครงการห้องเรียน EP และ MEP อยู่ในช่วงอายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.49 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.10 ช่วงอายุ น้อยกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.74 และช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10.67 ระดับการศึกษาของคณะกรรมการโครงการห้องเรียน EP และ MEP ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 60.27 รองลงมา เป็นระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 37.96 และระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 1.77 ต่อมาเป็นประสบการณ์การทำงานในโครงการห้องเรียนพิเศษ โดยส่วนใหญ่คณะกรรมการโครงการห้องเรียน EP และ MEP มีประสบการณ์การทำงานในโครงการอยู่ทุกระดับ 5 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.29 ต่อมาเป็น น้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.22 จากนั้นเป็นระดับ 16 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 15.82 สุดท้ายในระดับ 11 – 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.67 ตำแหน่งของคณะกรรมการโครงการห้องเรียน EP และ MEP ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่ง ครู คิดเป็นร้อยละ 87.55 และ ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 12.45

1.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP จำนวน 62 ข้อ ที่ได้มาจากทฤษฎีการบริหารความเสี่ยงไปวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและคัดเลือกข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ได้ข้อคำถามจำนวน 62 ข้อ มีค่าตั้งแต่ 0.30 – 0.63 จากนั้นนำแบบวัดการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP มาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อศึกษาน้ำหนักของตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ ดังตาราง 10

ตาราง 10 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP

ตัวบ่งชี้	Factor Loading	ตัวบ่งชี้	Factor Loading	ตัวบ่งชี้	Factor Loading
CUL 1	0.38	STO 10	0.35	REV 4	0.58
CUL 2	0.43	STO 11	0.43	REV 5	0.47
CUL 3	0.31	STO 12	0.54	REV 6	0.43
CUL 4	0.30	PER 1	0.61	REV 7	0.22
CUL 5	0.30	PER 2	0.63	REV 8	0.50
CUL 6	0.23	PER 3	0.58	REV 9	0.31
CUL 7	0.32	PER 4	0.49	REV 10	0.46
CUL 8	0.42	PER 5	0.44	REV 11	0.34
CUL 9	0.38	PER 6	0.63	REV 12	0.37
CUL 10	0.29	PER 7	0.55	ICR 1	0.27
CUL 11	0.46	PER 8	0.53	ICR 2	0.42
CUL 12	0.65	PER 9	0.55	ICR 3	0.59
STO 1	0.49	PER 10	0.50	ICR 4	0.43
STO 2	0.38	PER 11	0.48	ICR 5	0.44
STO 3	0.53	PER 12	0.55	ICR 6	0.26
STO 4	0.45	PER 13	0.51	ICR 7	0.36
STO 5	0.58	PER 14	0.48	ICR 8	0.63
STO 6	0.66	PER 15	0.34	ICR 9	0.53
STO 7	0.48	REV 1	0.40	ICR 10	0.47
STO 8	0.54	REV 2	0.41	ICR 11	0.42
STO 9	0.56	REV 3	0.58		

ภาพประกอบ 4 โมเดลเชิงประจักษ์ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้จากการวิจัย

จากตาราง 10 พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงโครงการ EP และ MEP มีค่าตั้งแต่ 0.22 - 0.66 โดยที่ตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด คือ มีการดำเนินการที่มีขั้นตอนในการรักษาความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (STO 6) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ที่ 0.66 และตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงที่สามารถนำไปพัฒนาได้ (REV7) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ที่ 0.22 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ (Factor Loading) เป็นค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบ ซึ่งควรมีค่ามากกว่า 0.3 เมื่องานวิจัยมีขนาดของประชากรมากกว่า 350 (ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์, 2541) เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักของตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงโครงการ EP และ MEP เป็นรายองค์ประกอบ จะสามารถอ่านค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 11 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง (CUL)

ตัวย่อ	ตัวบ่งชี้	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	ผลการพิจารณา
CUL 12	มีแผนรักษาบุคลากรที่มีความสามารถให้อยู่ร่วมกับ โครงการฯ	0.65	ผ่านเกณฑ์
CUL 11	มีแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของโครงการอย่าง เป็นรูปธรรม	0.46	ผ่านเกณฑ์
CUL 2	มีการสื่อสารกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงให้กรรมการ ทุกคนได้รับทราบ	0.43	ผ่านเกณฑ์
CUL 8	มีการทำสิ่งต่างๆเพื่อตอบสนองต่อค่านิยมหลักของ โครงการฯ	0.42	ผ่านเกณฑ์
CUL 1	มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อความเสี่ยงของ โครงการฯ ที่ชัดเจน	0.38	ผ่านเกณฑ์
CUL 9	มีการมุ่งเน้นทำตามค่านิยมหลักทุกชั้นตอนอย่าง ละเอียดรอบคอบ	0.38	ผ่านเกณฑ์
CUL 7	มีการออกแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้งานใน โครงการฯดำเนินต่อไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	0.32	ผ่านเกณฑ์
CUL 3	มีการกำกับดูแลความรับผิดชอบเพื่อเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของโครงการฯ	0.31	ผ่านเกณฑ์
CUL 4	มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อแสวงหากลยุทธ์	0.30	ผ่านเกณฑ์
CUL 5	มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานตาม วัตถุประสงค์ของโครงการฯ	0.30	ผ่านเกณฑ์
CUL10	มีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเป็นคำตอบแทน และสวัสดิการที่เหมาะสม	0.29	ไม่ผ่านเกณฑ์
CUL 6	มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพื่อเป็น เอกลักษณ์ในการดำเนินงานของโครงการฯ	0.23	ไม่ผ่านเกณฑ์

ตาราง 11 องค์ประกอบที่ 1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง (CUL) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.23 – 0.65 โดยมีการเรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้ มีแผนรักษาบุคลากรที่มีความสามารถให้อยู่ร่วมกับโครงการฯ (CUL12) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด เท่ากับ 0.65 รองลงมา คือ มีแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของโครงการอย่างเป็นรูปธรรม (CUL11) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.46 และ มีการสื่อสารกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงให้กรรมการทุกคนได้รับทราบ (CUL2) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.43 และ มีการทำสิ่งต่างๆเพื่อตอบสนองต่อค่านิยมหลักของโครงการฯ (CUL8) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.42 และ มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อความเสี่ยงของโครงการฯ ที่ชัดเจน (CUL1) และมีการมุ่งเน้นทำตามค่านิยมหลักทุกขั้นตอนอย่างละเอียดรอบคอบ (CUL9) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.38 ต่อมา มีการออกแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้งานในโครงการฯดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (CUL7) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.32 และ มีการกำกับดูแลความรับผิดชอบเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ (CUL3) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.31 และ มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อแสวงหากลยุทธ์ (CUL4) และ มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ (CUL5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.30 และ มีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเป็นคำตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม (CUL10) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.29 และ มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพื่อเป็นเอกลักษณ์ในการดำเนินงานของโครงการฯ (CUL6) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด เท่ากับ 0.23 ดังนั้นมีตัวบ่งชี้ผ่านเกณฑ์จากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ CUL 12, CUL 11, CUL 2, CUL 8, CUL 1, CUL 9, CUL 7, CUL 3, CUL 4, CUL 5 และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ CUL 10, CUL 6

ตาราง 12 คำนำน้หนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง(STO)

ตัวย่อ	ตัวบ่งชี้	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	ผลการพิจารณา
STO 6	มีการดำเนินการที่มีขั้นตอนในการรักษาความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้	0.66	ผ่านเกณฑ์
STO 5	มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโครงการที่ยอมรับได้	0.58	ผ่านเกณฑ์
STO 9	มีการขยายความผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับความเสี่ยงในภาพรวม	0.56	ผ่านเกณฑ์
STO 8	มีการตีค่าผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยง	0.54	ผ่านเกณฑ์
STO 12	มีการพิจารณาความเสี่ยงเพื่อความคงอยู่ของโครงการอย่างยั่งยืน	0.54	ผ่านเกณฑ์
STO 3	มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของโครงการ	0.53	ผ่านเกณฑ์
STO 1	มีวิเคราะห์โครงสร้างของโครงการจากผลกระทบต่างๆ ต่อความเสี่ยงโดยรวมของโครงการ	0.49	ผ่านเกณฑ์
STO 7	มีการประเมินกลยุทธ์ทางเลือกที่เป็นไปได้โดยตีคุณค่าเทียบกับเกณฑ์	0.48	ผ่านเกณฑ์
STO 4	มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโรงเรียนที่ยอมรับได้	0.45	ผ่านเกณฑ์
STO 11	มีการกำหนดความคุ้มค่าของโครงการ	0.43	ผ่านเกณฑ์
STO 2	มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี สารสนเทศ) ที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของโครงการ	0.38	ผ่านเกณฑ์
STO 10	มีการกำหนดเป้าหมายของโครงการที่สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์ของโรงเรียน	0.35	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 12 องค์ประกอบที่ 2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง (STO) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.66 โดยมีการเรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้ มีการดำเนินการที่มีขั้นตอนในการรักษาความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (STO6) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด เท่ากับ 0.66 รองลงมา คือ มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโครงการที่ยอมรับได้ (STO5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.58 และ มีการขยายความผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับความเสี่ยงในภาพรวม (STO9) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.56 และ มีการตีค่าผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยง (STO8) และ มีการพิจารณาความเสี่ยงเพื่อความคงอยู่ของโครงการอย่างยั่งยืน (STO12) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.54 และ มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (สังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย) ที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของโครงการ (STO3) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.53 ต่อมา มีวิเคราะห์โครงสร้างของโครงการจากผลกระทบต่างๆต่อความเสี่ยงโดยรวมของโครงการ (STO1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.49 และ มีการประเมินกลยุทธ์ทางเลือกที่เป็นไปได้โดยตีคุณค่าเทียบกับเกณฑ์ (STO7) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.48 และ มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโรงเรียนที่ยอมรับได้ (STO4) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.45 และ มีการกำหนดความคุ้มค่าของโครงการ (STO11) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.43 และ มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี สารสนเทศ) ที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของโครงการ (STO2) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.38 และสุดท้าย มีการกำหนดเป้าหมายของโครงการที่สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์ของโรงเรียน (STO10) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด เท่ากับ 0.35 ดังนั้นมีตัวบ่งชี้ผ่านเกณฑ์จากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ STO 6, STO 5, STO 9, STO 8, STO 12, STO 3, STO 1, STO 7, STO 4, STO 11, STO 2 และ STO 10

ตาราง 13 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติการความเสี่ยง (PER)

ตัวย่อ	ตัวบ่งชี้	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	ผลการพิจารณา
PER 2	มีการระบุประเภทของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่ วัตถุประสงค์ที่ค้ำประกันของโครงการฯ	0.63	ผ่านเกณฑ์
PER 6	มีการตีค่าเทียบกับเกณฑ์ของตัวชี้วัดในเรื่องของระดับ ของความรุนแรงของความเสี่ยง	0.63	ผ่านเกณฑ์
PER 1	มีการระบุความหมายของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบ ต่อการปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโครงการฯ	0.61	ผ่านเกณฑ์
PER 3	มีการระบุความเสี่ยงที่ชี้ให้เห็นทั้งความเสี่ยงปัจจุบัน และความเสี่ยงอุบัติใหม่	0.58	ผ่านเกณฑ์
PER 7	การจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงต้องมีการ กำหนดความสำคัญของความเสี่ยงที่เป็นพื้นฐานใน การปฏิบัติความเสี่ยง	0.55	ผ่านเกณฑ์
PER 9	มีการระบุมาตรการที่เหมาะสมในการปฏิบัติเพื่อ ตอบสนองกับความเสี่ยง	0.55	ผ่านเกณฑ์
PER 12	มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการยอมรับความ เสี่ยงที่ยอมรับได้	0.55	ผ่านเกณฑ์
PER 8	มีการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่นำมาใช้ แก้ปัญหาตามลำดับของความรุนแรง	0.53	ผ่านเกณฑ์
PER 13	มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหาผู้ร่วมรับ ผลจากความเสี่ยง	0.51	ผ่านเกณฑ์
PER 10	มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการลดความ เสี่ยง	0.5	ผ่านเกณฑ์
PER 4	มีการประเมินผลกระทบของความเสี่ยงที่ได้ระบุ	0.49	ผ่านเกณฑ์
PER 11	มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหลีกเลี่ยง ความเสี่ยง	0.48	ผ่านเกณฑ์
PER 14	มีการจัดทำภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ เพื่อนำไปพัฒนา	0.48	ผ่านเกณฑ์
PER 5	มีการใช้ตัวชี้วัดที่สำคัญครบถ้วนในการประเมินความ รุนแรงของความเสี่ยง	0.44	ผ่านเกณฑ์
PER 15	มีการประเมินภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยง โครงการฯ	0.34	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 13 องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติการความเสี่ยง (PER)) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ อยู่ระหว่าง 0.34 – 0.63 โดยมีการเรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้จากมากที่สุด ไปน้อยที่สุด ดังนี้ มีการระบุประเภทของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อดัชนีประสิทธิผลที่คุ้มทุนของ โครงการฯ (PER2) และมีการตีค่าเทียบกับเกณฑ์ของตัวชี้วัดในเรื่องของระดับของความรุนแรงของ ความเสี่ยง (PER6) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด เท่ากับ 0.63 รองลงมา มีการระบุ ความหมายของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อการปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโครงการฯ (PER1) มีค่า น้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.61 และ มีการระบุความเสี่ยงที่ชี้ให้เห็นทั้งความเสี่ยงปัจจุบันและ ความเสี่ยงอุบัติใหม่ (PER3) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.58 และการจัดลำดับความสำคัญ ของความเสี่ยงต้องมีการกำหนดความสำคัญของความเสี่ยงที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติความเสี่ยง (PER7) มีการระบุมাত্রการที่เหมาะสมในการปฏิบัติเพื่อตอบสนองกับความเสี่ยง (PER9) และ มี การเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการยอมรับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (PER12) มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ เท่ากับ 0.55 และ มีการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่นำมาใช้แก้ปัญหา ตามลำดับของความรุนแรง (PER8) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.53 และ มีการเลือกวิธี ปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหาผู้ร่วมรับผิดชอบจากความเสียหาย (PER13) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.51 และ มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการลดความเสี่ยง (PER10) มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ เท่ากับ 0.50 และ มีการประเมินผลกระทบของความเสี่ยงที่ได้ระบุไว้ (PER4) มีค่า น้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.49 และ มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหลีกเลี่ยงความ เสี่ยง (PER11) และ มีการจัดทำภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ เพื่อนำไปพัฒนา (PER14) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.48 และ มีการใช้ตัวชี้วัดที่สำคัญครบถ้วนในการ ประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง (PER5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.44 และสุดท้าย มี การประเมินภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ (PER15) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อย ที่สุด เท่ากับ 0.34 ดังนั้นมีตัวบ่งชี้ผ่านเกณฑ์จากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ครบ ทั้งหมดจำนวน 15 ตัวบ่งชี้

ตาราง 14 คำนวณน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้ซึ่งองค์ประกอบที่ 4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง (REV)

ตัวย่อ	ตัวบ่งชี้	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	ผลการพิจารณา
REV 3	มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ของ โครงการฯ	0.58	ผ่านเกณฑ์
REV 4	มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่ค้ำ ชูของโครงการฯ	0.58	ผ่านเกณฑ์
REV 8	มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงตามหลักการ พื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	0.50	ผ่านเกณฑ์
REV 5	มีการทบทวนการปฏิบัติการความเสี่ยงในประเด็นการ ปฏิบัติการที่สำคัญของความเสี่ยงโครงการฯ	0.47	ผ่านเกณฑ์
REV 10	มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาการ จัดองค์การให้เหมาะสม	0.46	ผ่านเกณฑ์
REV 6	มีการทบทวนองค์ประกอบการดำเนินงานความเสี่ยง ของโครงการฯ	0.43	ผ่านเกณฑ์
REV 2	มีการกระทำการเปลี่ยนแปลงภายนอกโครงการฯที่ สำคัญ	0.41	ผ่านเกณฑ์
REV 1	มีการกระทำการเปลี่ยนแปลงภายในโครงการฯที่สำคัญ	0.4	ผ่านเกณฑ์
REV 12	มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงจากการพิจารณา ในสิ่งที่ทำแล้วเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย	0.37	ผ่านเกณฑ์
REV 11	มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง	0.34	ผ่านเกณฑ์
REV 9	มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาสิ่งที่ สามารถนำไปปรับปรุงได้ในลำดับต้นๆ	0.31	ผ่านเกณฑ์
REV 7	มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงที่สามารถนำไป พัฒนาได้	0.22	ไม่ผ่านเกณฑ์

ตาราง 14 องค์ประกอบที่ 4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง (REV) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.22 – 0.58 โดยมีการเรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้ มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ของโครงการฯ (REV3) และ มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่ค้ำประกันของโครงการฯ (REV4) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด เท่ากับ 0.58 รองลงมา มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงตามหลักการพื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (REV8) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.50 และ มีการทบทวนการปฏิบัติการความเสี่ยงในประเด็นการปฏิบัติการที่สำคัญของความเสี่ยงโครงการฯ (REV5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.47 และ มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาการจัดองค์การให้เหมาะสม (REV10) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.46 และ มีการทบทวนองค์ประกอบการดำเนินงานความเสี่ยงของโครงการฯ (REV6) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.43 และ มีการกระทำการเปลี่ยนแปลงภายนอกโครงการที่สำคัญ (REV2) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.41 และ มีการกระทำการเปลี่ยนแปลงภายในโครงการที่สำคัญ (REV1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.40 และ มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงจากการพิจารณาในสิ่งที่ทำแล้วเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย (REV12) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.37 ต่อมา มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง (REV11) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.34 และ มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาสิ่งที่สามารถนำไปปรับปรุงได้ในลำดับต้นๆ (REV9) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.31 และสุดท้าย มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงที่สามารถนำไปพัฒนาได้ (REV7) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด เท่ากับ 0.22 ดังนั้นมีตัวบ่งชี้ผ่านเกณฑ์จากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ REV 3, REV 4, REV 8, REV 5, REV 10, REV 6, REV 2, REV 1, REV 12, REV 11, REV 9 และ ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 1 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ REV 7

ตาราง 15 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง (ICR)

ตัวย่อ	ตัวบ่งชี้	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	ผลการพิจารณา
ICR 8	มีการทำความเข้าใจสารที่ส่งมาให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน	0.63	ผ่านเกณฑ์
ICR 3	มีการจัดกระทำให้ข้อมูลสารสนเทศดีขึ้น	0.59	ผ่านเกณฑ์
ICR 9	มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ข้อมูลจริง	0.53	ผ่านเกณฑ์
ICR 10	มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงที่ผู้ทำงานใน โครงการรับรู้อย่างทั่วถึง	0.47	ผ่านเกณฑ์
ICR 5	มีการพัฒนาความรู้ผู้ส่งสารในเรื่องสารสนเทศของการ บริหารความเสี่ยงของโครงการ	0.44	ผ่านเกณฑ์
ICR 4	มีการจัดกระทำให้นวัตกรรม เทคโนโลยีของโครงการดีขึ้น	0.43	ผ่านเกณฑ์
ICR 2	มีการเผยแพร่ความรู้ภายในตนให้กับผู้อื่นได้รับทราบ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายนอก	0.42	ผ่านเกณฑ์
ICR 11	มีการนำเสนอการบริหารความเสี่ยงของโครงการที่ ตระหนักถึงวัฒนธรรมองค์การ	0.42	ผ่านเกณฑ์
ICR 7	มีการใช้ช่องทางการสื่อสารการบริหารความเสี่ยงของ โครงการ ที่หลากหลาย	0.36	ผ่านเกณฑ์
ICR 1	มีการพัฒนาความรู้พื้นฐานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็น การจัดการความรู้ภายในตน	0.27	ไม่ผ่านเกณฑ์
ICR 6	มีการพัฒนาความรู้ที่ใช้ในการสื่อสารสารสนเทศด้าน การบริหารความเสี่ยงตามสถานการณ์	0.26	ไม่ผ่านเกณฑ์

ตาราง 15 องค์ประกอบที่ 5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง (ICR) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.26 – 0.63 โดยมีการเรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้ มีการทำความเข้าใจสารที่ส่งมาให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน (ICR8) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด เท่ากับ 0.63 รองลงมา มีการจัดกระทำให้อุปกรณ์สารสนเทศดีขึ้น (ICR3) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.59 และ มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ข้อมูลจริง (ICR9) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.53 และ มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงที่ผู้ทำงานในโครงการรับรู้อย่างทั่วถึง (ICR10) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.47 และ มีการพัฒนาความรู้ผู้ส่งสารในเรื่องสารสนเทศของการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ (ICR5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.44 และ มีการจัดกระทำให้นวัตกรรม เทคโนโลยีของโครงการดีขึ้น (ICR4) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.43 และ มีการเผยแพร่ความรู้ภายในตนให้กับผู้อื่นได้รับทราบ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายนอก (ICR2) และ มีการนำเสนอการบริหารความเสี่ยงของโครงการที่ตระหนักถึงวัฒนธรรมองค์การ (ICR11) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.42 และ มีการใช้ช่องทางสื่อสารการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ ที่หลากหลาย (ICR7) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.36 และ มีการพัฒนาความรู้พื้นฐานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายในตน (ICR1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.27 และสุดท้าย มีการพัฒนาความรู้ที่ใช้ในการสื่อสารสารสนเทศด้านการบริหารความเสี่ยงตามสถานการณ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด เท่ากับ 0.26 ดังนั้นมีตัวบ่งชี้ผ่านเกณฑ์จากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ICR 8, ICR 3, ICR 9, ICR 10, ICR 5, ICR 4, ICR 2, ICR 11, ICR 7 และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ICR 1, ICR 6

จากการวิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับองค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของโคโซ (COSO, 2017) ได้ข้อสังเกต ดังตาราง 16

ตาราง 16 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ที่ได้จากการวิจัยกับองค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงของโคโซ

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้ของโคโซ (COSO, 2017)	ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัย
1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง	1. บริหารจัดให้มีการกำกับดูแลกลยุทธ์และดำเนินการตามความรับผิดชอบด้านการกำกับดูแลเพื่อสนับสนุนฝ่ายบริหารในการบรรลุกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ 2. กำหนดโครงสร้างการดำเนินงานเพื่อแสวงหากลยุทธ์และวัตถุประสงค์ 3. กำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นลักษณะของวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ขององค์กร 4. แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นต่อค่านิยมหลักขององค์กร 5. มุ่งมั่นที่จะสร้างทุนมนุษย์ให้สอดคล้องกับกลยุทธ์และวัตถุประสงค์	1. มีแผนรักษานุเคราะห์ที่มีความสามารถให้อยู่ร่วมกับโครงการฯ 2. มีแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของโครงการอย่างเป็นรูปธรรม 3. มีการสื่อสารกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงให้กรรมการทุกคนได้รับทราบ 4. มีการทำสิ่งต่างๆเพื่อตอบสนองต่อค่านิยมหลักของโครงการฯ 5. มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อความเสี่ยงของโครงการฯ ที่ชัดเจน 6. มีการมุ่งเน้นทำตามค่านิยมหลักทุกขั้นตอนอย่างละเอียดรอบคอบ 7. มีการออกแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้งานในโครงการฯ ดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ 8. มีการกำกับดูแลความรับผิดชอบเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

ตาราง 16(ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้ของโคโซ (COSO, 2017)	ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัย
		9. มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อแสวงหากลยุทธ์ 10. มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ
2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง	1. พิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อขอบเขตของความเสี่ยงในภาพรวม 2. กำหนดความเสี่ยงที่ยอมรับได้ในบริบทของการสร้าง การรักษา และการตระหนักถึงคุณค่า 3. ประเมินกลยุทธ์ทางเลือกและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อขอบเขตความเสี่ยงในภาพรวม 4. พิจารณาความเสี่ยงในขณะที่กำหนดวัตถุประสงค์ในระดับต่างๆ ที่สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์	1. มีการดำเนินการที่มีขั้นตอนในการรักษาความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ 2. มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโครงการฯที่ยอมรับได้ 3. มีการขยายความผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับความเสี่ยงในภาพรวม 4. มีการตีค่าผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยง 5. มีการพิจารณาความเสี่ยงเพื่อความคงอยู่ของโครงการฯอย่างยั่งยืน 6. มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (สังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย) ที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของโครงการฯ 7. มีวิเคราะห์โครงสร้างของโครงการฯจากผลกระทบต่างๆต่อความเสี่ยงโดยรวมของโครงการฯ 8. มีการประเมินกลยุทธ์ทางเลือกที่เป็นไปได้โดยตีคุณค่าเทียบกับเกณฑ์

ตาราง 16(ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้ของโคโซ (COSO, 2017)	ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัย
		9. มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโรงเรียนที่ยอมรับได้ 10. มีการกำหนดความคุ้มค่าของโครงการ 11. มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยีสารสนเทศ) ที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของโครงการฯ 12. มีการกำหนดเป้าหมายของโครงการฯ ที่สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์ของโรงเรียน
3 การปฏิบัติการความเสี่ยง	1. ระบุความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ 2. ประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง 3. จัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงเป็นพื้นฐานในการเลือกการตอบสนองต่อความเสี่ยง 4. ระบุและเลือกการตอบสนองต่อความเสี่ยง 5. พัฒนาและประเมินมุมมองภาพรวมเกี่ยวกับความเสี่ยง	1. มีการระบุประเภทของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่คุ้มค่าของโครงการฯ 2. มีการตีค่าเทียบกับเกณฑ์ของตัวชี้วัดในเรื่องของระดับของความรุนแรงของความเสี่ยง 3. มีการระบุความหมายของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อการปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโครงการฯ 4. มีการระบุความเสี่ยงที่ชี้ให้เห็นทั้งความเสี่ยงปัจจุบันและความเสี่ยงอุบัติใหม่ 5. การจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงต้องมีการกำหนดความสำคัญของความเสี่ยงที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติความเสี่ยง

ตาราง 16(ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้ของโคโซ (COSO, 2017)	ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัย
		6. มีการระดมมาตรการที่เหมาะสมในการปฏิบัติเพื่อตอบสนองกับความเสี่ยง 7. มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการยอมรับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ 8. มีการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่นำมาใช้แก้ปัญหาตามลำดับของความรุนแรง 9. มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหาผู้ร่วมรับผลจากความเสี่ยง 10. มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการลดความเสี่ยง 11. มีการประเมินผลกระทบของความเสี่ยงที่ได้รับไว้ 12. มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง 13. มีการจัดทำภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ เพื่อนำไปพัฒนา 14. มีการใช้ตัวชี้วัดที่สำคัญครบถ้วนในการประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง 15. มีการประเมินภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ

ตาราง 16(ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้ของโคโซ (COSO, 2017)	ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัย
4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง	1. ระบุและประเมินการเปลี่ยนแปลงที่อาจส่งผลกระทบต่ออย่างมากต่อกลยุทธ์และวัตถุประสงค์ 2. ตรวจสอบประสิทธิภาพขององค์กรและพิจารณาความเสี่ยง 3. ดำเนินการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงขององค์กร	1. มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ของโครงการฯ 2. มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่ค้ำประกันของโครงการฯ 3. มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงตามหลักการพื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 4. มีการทบทวนการปฏิบัติการความเสี่ยงในประเด็นการปฏิบัติการที่สำคัญของความเสี่ยงโครงการฯ 5. มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาการจัดองค์การให้เหมาะสม 6. มีการทบทวนองค์ประกอบการดำเนินงานความเสี่ยงของโครงการฯ 7. มีการกระทำการเปลี่ยนแปลงภายนอกโครงการที่สำคัญ 8. มีการกระทำการเปลี่ยนแปลงภายในโครงการที่สำคัญ 9. มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงจากการพิจารณาในสิ่งที่ทำแล้วเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย 10. มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง 11. มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาสิ่งที่สามารถนำไปปรับปรุงได้ในต้นๆ

ตาราง 16(ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้ของโคโซ (COSO, 2017)	ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัย
5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง	1. ยกระดับระบบข้อมูลและเทคโนโลยีขององค์กรเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงขององค์กร 2. ใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงขององค์กร 3. รายงานเกี่ยวกับความเสี่ยงวัฒนธรรมการบริหารความเสี่ยงและผลการดำเนินงานในหลายระดับและทั่วทั้งองค์กร	1. มีการทำความเข้าใจสารที่ส่งมาให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน 2. มีการจัดกระทำให้ข้อมูลสารสนเทศดีขึ้น 3. มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ข้อมูลจริง 4. มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงที่ผู้ทำงานในโครงการรับรู้อย่างทั่วถึง 5. มีการพัฒนาความรู้ผู้ส่งสารในเรื่องสารสนเทศของการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ 6. มีการจัดกระทำให้วัฒนธรรมเทคโนโลยีของโครงการฯดีขึ้น 7. มีการเผยแพร่ความรู้ภายในตนให้กับผู้อื่นได้รับทราบ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายนอก 8. มีการนำเสนอการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ ที่ตระหนักถึงวัฒนธรรมองค์กร 9. มีการใช้ช่องทางการสื่อสารการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ ที่หลากหลาย

จากตาราง 16 พบว่า ตัวบ่งชี้จากงานวิจัยที่ได้มาจากทฤษฎีการบริหารความเสี่ยงของโคไซของแต่ละองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดจำนวนทั้งหมด 6 ตัวบ่งชี้ โดยเริ่มจาก องค์ประกอบที่ 1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง มีตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบไม่ถึงเกณฑ์ จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพื่อเป็นเอกลักษณ์ในการดำเนินงานของโครงการฯ (CUL6) และมีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเป็นค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม (CUL10) ต่อมา องค์ประกอบที่ 2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง มีซึ่งองค์ประกอบนี้ไม่มีตัวบ่งชี้ใดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยกว่าเกณฑ์ ต่อมาองค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติการความเสี่ยง ซึ่งองค์ประกอบนี้ไม่มีตัวบ่งชี้ใดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยกว่าเกณฑ์ ต่อมา องค์ประกอบที่ 4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง มีตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบไม่ถึงเกณฑ์ จำนวน 1 ตัวบ่งชี้ คือ มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงที่สามารถนำไปพัฒนาได้ (REV7) และองค์ประกอบที่ 5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง มีตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบไม่ถึงเกณฑ์ จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ คือ มีการพัฒนาความรู้พื้นฐานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายในตน (ICR1) และ มีการพัฒนาความรู้ที่ใช้ในการสื่อสารสารสนเทศด้านการบริหารความเสี่ยงตามสถานการณ์ (ICR6)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง	4.35	0.396	ดี
2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง	4.22	0.499	ดี
3 การปฏิบัติการความเสี่ยง	4.14	0.535	ดี
4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง	4.12	0.471	ดี
5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง	4.19	0.454	ดี
รวมเฉลี่ย	4.20	0.471	ดี

จากตาราง 17 พบว่า ในภาพรวมการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.471) ซึ่งทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับสมบูรณ์มาก โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.396) และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.471)

โดยการพิจารณาระดับการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน แยกตามตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ ได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง มีระดับการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ดังตาราง 18

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของตัวบ่งชี้ข้อบังคับที่ 1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง

CUL	ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อความเสี่ยงของโครงการฯ ที่ชัดเจน	4.29	0.622	ดี
2	มีการสื่อสารกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงให้กรรมการทุกคนได้รับทราบ	4.28	0.627	ดี
3	มีการกำกับดูแลความรับผิดชอบเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ	4.53	0.577	ดีมาก
4	มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อแสวงหากลยุทธ์	4.63	0.482	ดีมาก
5	มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ	4.63	0.482	ดีมาก
6	มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพื่อเป็นเอกลักษณ์ในการดำเนินงานของโครงการฯ	4.37	0.484	ดี
7	มีการออกแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้งานในโครงการฯ ดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.39	0.651	ดี
8	มีการทำสิ่งต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อค่านิยมหลักของโครงการฯ	4.33	0.469	ดี
9	มีการมุ่งเน้นทำตามค่านิยมหลักทุกขั้นตอนอย่างละเอียดรอบคอบ	4.32	0.578	ดี
10	มีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเป็นคำตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม	3.80	0.612	ดี
11	มีแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของโครงการอย่างเป็นรูปธรรม	4.32	0.574	ดี
12	มีแผนรักษามูลค่าโครงการที่มีความสามารถให้อยู่ร่วมกับโครงการฯ	4.27	0.790	ดี
รวมเฉลี่ย		4.35	0.396	ดี

จากตาราง 18 พบว่า ในภาพรวมการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน องค์ประกอบที่ 1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.396) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อแสวงหากลยุทธ์ (CUL4) และ มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ (CUL5) ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.482) และตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเป็นค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม (CUL10) ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.612)

องค์ประกอบที่ 2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง มีระดับการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ดังตาราง 19

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของตัวบ่งชี้ข้อบังคับที่ 2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง

STO	ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	มีวิเคราะห์โครงสร้างของโครงการฯจากผลกระทบต่างๆ ต่อความเสี่ยงโดยรวมของโครงการฯ	4.28	0.709	ดี
2	มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี สารสนเทศ) ที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของโครงการฯ	4.23	0.505	ดี
3	มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (สังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย) ที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของโครงการฯ	4.03	0.636	ดี
4	มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโรงเรียนที่ยอมรับได้	4.36	0.617	ดี
5	มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโครงการฯที่ยอมรับได้	4.25	0.750	ดี
6	มีการดำเนินการที่มีขั้นตอนในการรักษาความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้	4.19	0.731	ดี
7	มีการประเมินกลยุทธ์ทางเลือกที่เป็นไปได้โดยดีคุณค่าเทียบกับเกณฑ์	4.20	0.551	ดี
8	มีการตีค่าผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยง	4.06	0.687	ดี
9	มีการขยายความผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับความเสี่ยงในภาพรวม	4.12	0.643	ดี
10	มีการกำหนดเป้าหมายของโครงการฯที่สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์ของโรงเรียน	4.52	0.500	ดีมาก
11	มีการกำหนดความคุ้มค่าของโครงการ	4.23	0.601	ดี
12	มีการพิจารณาความเสี่ยงเพื่อความคงอยู่ของโครงการฯ อย่างยั่งยืน	4.23	0.607	ดี
รวมเฉลี่ย		4.22	0.499	ดี

จากตาราง 19 พบว่า ในภาพรวมการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน องค์ประกอบที่ 2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.499) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดเป้าหมายของโครงการที่สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์ของโรงเรียน (STO10) ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.500) และตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (สังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย) ที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของโครงการ (STO3) ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.636)

องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติการความเสี่ยง มีระดับการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ดังตาราง 20

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของตัวบ่งชี้ข้อบังคับที่ 3 การปฏิบัติการความเสี่ยง

PER	ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	มีการระบุความหมายของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อการปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโครงการฯ	4.19	0.803	ดี
2	มีการระบุประเภทของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่ค้ำประกันของโครงการฯ	4.25	0.748	ดี
3	มีการระบุความเสี่ยงที่ชี้ให้เห็นทั้งความเสี่ยงปัจจุบันและความเสี่ยงอุบัติใหม่	3.92	0.712	ดี
4	มีการประเมินผลกระทบของความเสี่ยงที่ได้ระบุไว้	4.08	0.674	ดี
5	มีการใช้ตัวชี้วัดที่สำคัญครบถ้วนในการประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง	4.07	0.689	ดี
6	มีการตีค่าเทียบกับเกณฑ์ของตัวชี้วัดในเรื่องของระดับของความรุนแรงของความเสี่ยง	3.95	0.699	ดี
7	มีการกำหนดความสำคัญของความเสี่ยงที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติความเสี่ยง	4.06	0.687	ดี
8	มีการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่นำมาใช้แก้ปัญหาตามลำดับของความรุนแรง	4.07	0.605	ดี
9	มีการระบุนโยบายที่เหมาะสมในการปฏิบัติเพื่อตอบสนองกับความเสี่ยง	4.17	0.587	ดี
10	มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการลดความเสี่ยง	4.25	0.585	ดี
11	มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง	4.28	0.630	ดี
12	มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการยอมรับความเสี่ยงที่ยอมรับได้	4.28	0.635	ดี
13	มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหาผู้ร่วมรับผลจากความเสียหาย (PER13)	4.22	0.616	ดี
14	มีการจัดทำภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ เพื่อนำไปพัฒนา (PER14)	4.11	0.640	ดี
15	มีการประเมินภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ (PER15)	4.23	0.505	ดี
รวมเฉลี่ย		4.14	0.535	ดี

จากตาราง 20 พบว่า ในภาพรวมการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติการความเสี่ยง อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.535) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (PER11) ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.630) และ มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการยอมรับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (PER12) ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.635) และตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการระบุความเสี่ยงที่ชี้ให้เห็นทั้งความเสี่ยงปัจจุบันและความเสี่ยงอุบัติใหม่ (PER3) ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.712)

องค์ประกอบที่ 4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง มีระดับการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ดังตาราง 21

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของตัวบ่งชี้ประกอบที่ 4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง

REV	ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	มีการกระทำการเปลี่ยนแปลงภายในโครงการที่สำคัญ	4.24	0.500	ดี
2	มีการกระทำการเปลี่ยนแปลงภายนอกโครงการที่สำคัญ	4.18	0.573	ดี
3	มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ของโครงการฯ	4.09	0.581	ดี
4	มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่ค้ำประกันของโครงการฯ	4.09	0.581	ดี
5	มีการทบทวนการปฏิบัติการความเสี่ยงในประเด็นการปฏิบัติการที่สำคัญของความเสี่ยงโครงการฯ	4.00	0.739	ดี
6	มีการทบทวนองค์ประกอบการดำเนินงานความเสี่ยงของโครงการฯ	3.96	0.597	ดี
7	มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงที่สามารถนำไปพัฒนาได้	4.13	0.535	ดี
8	มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงตามหลักการพื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	4.13	0.714	ดี
9	มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาสิ่งที่สามารถนำไปปรับปรุงได้ในลำดับต้นๆ	4.18	0.567	ดี
10	มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาการจัดองค์การให้เหมาะสม	4.14	0.611	ดี
11	มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง	4.12	0.639	ดี
12	มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงจากการพิจารณาในสิ่งที่ทำแล้วเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย	4.19	0.554	ดี
รวมเฉลี่ย		4.12	0.471	ดี

จากตาราง 21 พบว่า ในภาพรวมการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน องค์ประกอบที่ 4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.471) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกระทำการเปลี่ยนแปลงภายในโครงการที่สำคัญ (REV1) ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.500) และตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการทบทวนองค์ประกอบการดำเนินงานความเสี่ยงของโครงการฯ (REV6) ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.597)

องค์ประกอบที่ 5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง มีระดับการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ดังตาราง 22

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง

ICR	ตัวบ่งชี้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	มีการพัฒนาความรู้พื้นฐานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายในตน	4.24	0.668	ดี
2	มีการเผยแพร่ความรู้ภายในตนให้กับผู้อื่นได้รับทราบ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายนอก	4.32	0.575	ดี
3	มีการจัดกระทำให้อุปกรณ์สารสนเทศดีขึ้น	4.38	0.673	ดี
4	มีการจัดกระทำให้อุปกรณ์เทคโนโลยีของโครงการดีขึ้น	4.27	0.548	ดี
5	มีการพัฒนาความรู้ผู้ส่งสารในเรื่องสารสนเทศของการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ	3.98	0.666	ดี
6	มีการพัฒนาความรู้ที่ใช้ในการสื่อสารสารสนเทศด้านการบริหารความเสี่ยงตามสถานการณ์	4.05	0.510	ดี
7	มีการใช้ช่องทางการสื่อสารการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ ที่หลากหลาย	4.04	0.544	ดี
8	มีการทำความเข้าใจสารที่ส่งมาให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน	4.14	0.706	ดี
9	มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ข้อมูลจริง	4.30	0.687	ดี
10	มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงที่ผู้ทำงานในโครงการฯรับรู้อย่างทั่วถึง	4.11	0.645	ดี
11	มีการนำเสนอการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯที่ตระหนักถึงวัฒนธรรมองค์การ	4.21	0.540	ดี
รวมเฉลี่ย		4.19	0.454	ดี

จากตาราง 22 พบว่า ในภาพรวมการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน องค์ประกอบที่ 5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.454) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีมีการจัดกระทำให้ข้อมูลสารสนเทศดีขึ้น (ICR3) ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.673) และตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการพัฒนาความรู้ผู้ส่งสารในเรื่องสารสนเทศของการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ (ICR5) ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.666)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาศภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

ผลการศึกษาศภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน จากการแบบสอบถามจากคณะกรรมการของโครงการ EP และ MEP ที่เป็นทั้งครูและผู้บริหาร ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลการบริหารโครงการ EP และ MEP ทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นมาและเหตุผลในการดำเนินโครงการ EP และ MEP ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ ด้านปัญหาในการดำเนินการโครงการ EP และ MEP ด้านแนวทางการแก้ไขปัญหา และ ด้านแนวทางในการพัฒนาโครงการ EP และ MEP ให้ประสบความสำเร็จ ตามลำดับ

3.1 การบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ด้านความเป็นมาและเหตุผลในการดำเนินโครงการ EP และ MEP

ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ด้านความเป็นมาและเหตุผลในการดำเนินโครงการ EP และ MEP จากคณะกรรมการโครงการ EP และ MEP ที่ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

“เพื่อสนองต่อการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ และความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“เพื่อต้องการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ มีทักษะที่ดีในการใช้ภาษาอังกฤษ ให้มีความสามารถที่โดดเด่นและเป็นจุดเด่นของตัวนักเรียน”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“ส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีความสามารถสูงให้มีศักยภาพสูงยิ่งขึ้น”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“เนื่องจากโรงเรียนมุ่งเน้นพัฒนาทักษะของนักเรียนตามศตวรรษที่ 21 และตามมาตรฐานโรงเรียน World Class Standard”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“จัดการเรียนสองภาษาเพื่อพัฒนาภาษาอังกฤษของนักเรียนให้ก้าวสู่ความเป็นสากล”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย และความต้องการในการพัฒนานักเรียนตามความสามารถเฉพาะบุคคล”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“สถานศึกษาให้บริการการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียน ที่อยู่รอบนอก นักเรียนที่อยู่ในพื้นที่ ได้มีโอกาสเรียน ห้องเรียนพิเศษ”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“เพื่อให้เด็กนอกเมืองมีโอกาสได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษจากเจ้าของภาษาเทียบกับเด็กในเมือง”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะภาษาอังกฤษที่ดี”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กับครูต่างชาติและได้ฝึกการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่สากล”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“เพื่อพัฒนาผู้เรียนที่มีความสนใจใฝ่รู้ทางด้านภาษาและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

จากการวิเคราะห์สภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ด้านความเป็นมาและเหตุผลในการดำเนินโครงการ EP และ MEP พบว่า ทัศนะของคณะกรรมการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การที่โรงเรียนเปิดโครงการ EP และ MEP

หรือ ดำเนินการโครงการมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้วนั้น เนื่องจากความต้องการที่จะพัฒนา ศักยภาพของตัวผู้เรียนเองในเรื่องของทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ รวมไปถึงการตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองที่อยากให้บุตรหลานของตนเองได้รับการพัฒนาทักษะในด้านการใช้ภาษา อีกด้วย นอกจากนี้โรงเรียนในต่างอำเภอของแต่ละจังหวัดก็มีการเปิดโครงการขึ้นมา เพื่อที่จะเป็น การขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กที่อยู่นอกเมือง ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองทัดเทียมกับเด็กที่ อยู่ในเมืองด้วยเช่นกัน

3.2 การบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์

ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ ภาคเหนือตอนบน ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ จากคณะกรรมการโครงการ EP และ MEP ที่ตอบ แบบสอบถาม มีดังนี้

“เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง และบริบทของโรงเรียน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจของชุมชน อ.แม่สาย”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้วางแผนไว้ โดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์ในด้านต่างๆ”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“บรรลุวัตถุประสงค์ จากการประเมินนักเรียนและความพึงพอใจของ ครอบครัวของนักเรียน รวมถึงกระแสคำชมของชุมชนที่มีให้นักเรียน”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“มีบางประเด็นหัวข้อที่ไม่สามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้เนื่องจาก ภายใต้อสถานการณ์ Covid-19”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“บรรลุวัตถุประสงค์ เปิดอย่างต่อเนื่องมาถึงปีที่ 22 และขยายการเรียนต่อถึง ระดับ ม.ปลายในปัจจุบัน”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“บรรลุตามวัตถุประสงค์ นักเรียนมีผลการทดสอบ CEFR เป็นไปตามเกณฑ์ที่ สถานศึกษากำหนด และนักเรียนสามารถเข้าเรียนต่อในห้องพิเศษในระดับที่สูงขึ้น”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“บรรลุนักเรียนที่ศึกษาในโครงการจบการศึกษาและสามารถนำความรู้ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษไปเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาต่อมีความสามารถในการสื่อสาร มีความกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำ ซึ่งทุกอย่างล้วนเป็นสิ่งที่นักเรียนได้รับการเพาะบ่มความรู้ ความสามารถจากการศึกษาในโครงการ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการดำเนินงานของโครงการ รวมถึงการนำระบบดูแลช่วยเหลือผู้การปฏิบัติอย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรม”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“บรรลุนักเรียนได้ เนื่องจากเด็กสามารถเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น สื่อสาร และโต้ตอบกับชาวต่างชาติได้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงขึ้น”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“บรรลุนักเรียนได้มาก เปิดมาได้สิบกว่าปี ขยายชั้นเรียนจากหนึ่งห้องเรียน ปัจจุบันสามห้องเรียน นักเรียนที่จบไปเรียนต่ออย่างต่อเนื่องในห้องเรียน mep / ep นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการสื่อสารต่อได้ดี ”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“บรรลุนักเรียนด้วยดี แม้ปีแรกที่เปิดมีจำนวนไม่เต็มห้อง (30 คน)แต่ปีต่อ ๆ มา มีนร.ให้ความสนใจในโครงการนี้มาก สมัครเข้ามามากกว่า 60 คนปี ซึ่งทำให้ได้คัดเลือกนร. เข้าเรียนโครงการนี้อย่างมีคุณภาพ”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

จากการวิเคราะห์สภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า ทัศนะของคณะกรรมการโครงการ EP และ MEP เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การดำเนินการโครงการ EP และ MEP ของแต่ละโรงเรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้วางแผนเอาไว้ โดยที่การบรรลุวัตถุประสงค์นั้น มีความแตกต่างกันออกไป ในบางโรงเรียนบรรลุผลเนื่องจากผู้เรียนที่เข้าเรียนในโครงการ EP และ MEP ได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ตามที่ได้ตั้งใจเอาไว้ ในขณะที่บางโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการตอบสนองต่อความต้องการของทั้งผู้ปกครองและนักเรียนเอง ส่วนอีกประเด็นที่น่าสนใจ คือ โครงการ EP และ MEP สามารถดำเนินโครงการได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนทั้งในด้านคุณภาพของการจัดการศึกษา คุณภาพของผู้เรียน ความคุ้มค่าของโครงการ รวมไปถึงสามารถสนองความต้องการได้ทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนไปพร้อมกันเป็นระยะเวลามากกว่า 10 ปี

3.3 การบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน
ด้านปัญหาในการดำเนินการโครงการ EP และ MEP

ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ด้านปัญหาในการดำเนินการโครงการ EP และ MEP จากคณะกรรมการโครงการ EP และ MEP ที่ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

“ความไม่แน่นอนของจำนวนนักเรียนและทรัพยากรด้านต่างๆ”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“เนื่องจากนักเรียนบางกลุ่มมีความรู้พื้นฐานที่ไม่เท่ากับเพื่อนและมีข้อด้อยอยู่ ไม่มีความพร้อมในด้านความรู้พื้นฐานและความปรารถนาที่จะเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงเป็นการยากที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะตามที่กำหนดไว้ไปพร้อมกัน ”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“ครูต่างชาติที่มีคุณสมบัติตรงเอกการสอนขาดแคลน การจัดหาครูต่างชาติมาสอนในโครงการ และการทำเอกสารต่างๆของครูต่างชาติ”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“งบประมาณที่เก็บรายหัวจากนร.โครงการห้องเรียนพิเศษไม่สอดคล้องกับรายจ่ายและค่าจ้างครูต่างชาติ”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“บุคลากรมีจำนวนน้อย การจัดการต่างๆ ในด้านความเสี่ยงต่างๆ มีการดำเนินงานไม่จริงจังและต่อเนื่อง”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“มีการโยกย้ายครูชาวต่างชาติค่อนข้างบ่อย ครูชาวต่างชาติที่มีประสบการณ์นั้นหายาก งบประมาณในการจัดจ้างค่อนข้างจำกัด”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“1. ปัญหาที่พบคือปีที่แล้ว เมื่อมีเหตุการณ์โรค COVID-19 ระบาดทั่วโลก ทำให้การจัดสรรครูชาวต่างชาติ (Native teacher) สำหรับโครงการนี้เกิดการขาดแคลน ในบางรายวิชาที่เรียนเป็นภาษาอังกฤษไม่สามารถจัดหาครูต่างชาติมาสอนได้ เพราะชาวต่างชาติก็ไม่สามารถเดินทางเข้าประเทศได้ ทำให้ต้องใช้ครูไทย (CO-teacher) ช่วยทำหน้าที่แทน 2. มีนักเรียนบางรายที่ผู้ปกครองเกิดปัญหาทางการเงิน ไม่ชำระค่าเรียนติดต่อกันหลายภาคเรียน”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“มีการโยกย้ายครูชาวต่างชาติค่อนข้างบ่อย ครูชาวต่างชาติที่มีประสบการณ์นั้นหายาก งบประมาณในการจัดจ้างค่อนข้างจำกัด”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

การวิเคราะห์สภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ด้านปัญหาในการดำเนินการโครงการ EP และ MEP พบว่า ทักษะของคณะกรรมการโครงการ EP และ MEP เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ความไม่แน่นอนทั้งทางด้านบุคลากรชาวต่างชาติซึ่งเป็นจุดเด่นของโครงการในการเสริมศักยภาพผู้เรียน ด้านจำนวนนักเรียน สภาพเศรษฐกิจของผู้ปกครอง รวมไปถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการวางแผนดำเนินการโครงการได้

3.4 การบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน
ด้านแนวทางการแก้ไขปัญหา

ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ด้านแนวทางการแก้ไขปัญหา จากคณะกรรมการโครงการ EP และ MEP ที่ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

“วางแผนหาแนวทางการจัดการที่จะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมั่นคงถาวร”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“กำหนดแนวทางเรื่องค่าใช้จ่ายให้ชัดเจน โดยการแบ่งจ่าย”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“มีโครงการเพิ่มจำนวนค่าเทอมแต่อาจจะต้องใช้ระยะพอสมควรเนื่องจากต้องพัฒนาโครงการให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“ใช้วิธี ทำ MOU กับสถาบันเอกชนเพื่อ หาครูเจ้าของภาษามาจัดการเรียนการสอนได้ตามเป้าหมาย”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“จัดระบบสารสนเทศ การรวบรวมข้อมูลด้านความเสี่ยง การประเมินผลติดตาม และการปรับปรุง โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วย”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“1) เปิดช่องทางการรับครูต่างชาติหลายวิธี จากที่ปกติใช้บริการบริษัทจัดหาครูชาวต่างชาติให้อย่างเดียว เรารับชาวต่างชาติแบบ Walk in ที่มีประสบการณ์การสอนจากผู้แนะนำที่รู้จักซึ่งต้องตรวจคุณสมบัติอย่างเข้มข้น แต่ก็สามารถดำเนินการต่อได้ด้วยดี นอกจากนี้

ครูต่างชาติของเรา(ชาวอเมริกัน) เปิดเว็บไซต์ช่วยจัดหาชาวต่างชาติ/เพื่อนของเขา ที่ต้องการมาทำงานเป็นครูสอนภาษาอังกฤษประเทศไทยอีกทางหนึ่ง 2) เชิญผู้ปกครองนักเรียนที่ค้างชำระ (หลายเทอม) เข้าพบและปรึกษาพูดคุยถึงการผ่อนชำระกับทางฝ่ายบริหารของโรงเรียน”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“การสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร การจัดหาบุคลากรที่สามารถสอนแทนได้กรณีขาดแคลนครู”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“สร้างเครือข่ายโรงเรียนที่มีห้องเรียนพิเศษ เพื่อช่วยเหลือหรือแนะนำการจัดหาครูชาวต่างชาติ”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

การวิเคราะห์สภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ด้านแนวทางการแก้ไขปัญหา พบว่า ทิศนะของคณะกรรมการโครงการ EP และ MEP เป็นไปในทิศทางที่หลากหลาย กล่าวคือ การแก้ไขปัญหาเป็นไปหลากหลายทิศทางตามที่ปัญหาที่พบเจอ ปัญหาด้านบุคลากรต่างชาติที่ขาดแคลนจะดำเนินการโดยการวางแผนติดต่อกับบริษัทเอกชนไว้ล่วงหน้าในกรณีที่มีปัญหาเรื่องครูต่างชาติ ในด้านงบประมาณ ทางโครงการต้องดำเนินการวางแผนการใช้งบประมาณให้สอดคล้องกับรายรับและรายจ่ายของโครงการ นอกจากนี้ยังมีการนำข้อมูลด้านความเสี่ยงของโครงการ เพื่อทำการศึกษาถึงปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารลู่วัตถุประสงค์ของโครงการ รวมไปถึงมีการวางแผนหาแนวแก้ไขล่วงหน้า

3.5 การบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ด้านแนวทางในการพัฒนาโครงการ EP และ MEP ให้ประสบความสำเร็จ

ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ด้านแนวทางในการพัฒนาโครงการ EP และ MEP ให้ประสบความสำเร็จ จากคณะกรรมการโครงการ EP และ MEP ที่ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

“ติดตามสถานการณ์ แนวโน้มความต้องการของโลกและสังคมไทย รวมไปถึงศึกษาศักยภาพของผู้เรียน”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“นำปัญหาที่พบมาปรับปรุงและแก้ไขและพัฒนา”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“ใช้กระบวนการ PDCA ในการดำเนินงาน”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“วางแผนการดำเนินงาน งบประมาณการจัดจ้างครูต่างชาติ และกิจกรรมนอกหลักสูตรให้สอดคล้องกับเงินค่าเทอมของนร.โครงการห้องเรียนพิเศษ”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“มีการวางแผนที่ดี และมีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการอยู่เสมอ”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“การพัฒนาหลักสูตร การสร้างความตระหนักให้กับครู และการพัฒนาเทคนิควิธีการสอนของครู”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“จัดให้มีขั้นตอนในกาตรวจสอบ ประเมินผล และติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“การจัดให้มีการประชาสัมพันธ์/อบรม เพื่อให้ความรู้หรือข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการบริหารความเสี่ยง”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“มีการนิเทศการสอนของครู มีการทดสอบนักเรียนโดยใช้ข้อสอบที่ได้มาตรฐาน ส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลายหน่วยงานจัดขึ้น จัดกิจกรรมด้านภาษาอังกฤษขึ้นในโรงเรียน”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของหลักสูตรของสถานศึกษาและดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“1. มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 2. จัดหาสื่อ อุปกรณ์ การเรียนที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3. นำนักเรียนไปทำกิจกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัยเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้”

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

“1) จัดการเรียนการสอนที่เน้นคุณภาพทางวิชาการในเชิงประจักษ์ และเข้าสู่เวทีแข่งขันต่าง ๆ อย่างมั่นใจ สร้างชื่อเสียงให้เป็นที่ยอมรับ และสอนเสริมในวันเสาร์ 2) จัดกิจกรรมให้นักเรียนแสดงออกอย่างสร้างสรรค์และพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษอยู่เสมอ เช่น

กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ วัฒนธรรมของเจ้าของภาษา 3) พัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างเต็มที่ จัดกิจกรรมส่งเสริมเพิ่มเติมถ้านร.คนใดถนัดด้านใด ทำการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านนั้น ๆ ทั้งรายบุคคล และกลุ่ม "

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

"จัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายใต้สโลแกน..เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้"

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

"มีเครือข่ายครูในโรงเรียนที่เข้มแข็ง และมีการนิเทศติดตามการดำเนินงานจากผู้บริหารโรงเรียน และสำนักงานเขตอย่างสม่ำเสมอ"

(แบบสอบถาม, คณะกรรมการโครงการ EP และ MEP)

จากการวิเคราะห์สภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ด้านแนวทางในการพัฒนาโครงการ EP และ MEP ให้ประสบความสำเร็จ พบว่า ทักษะของคณะกรรมการเป็นไปในทิศทางที่แตกต่าง ในด้านการดำเนินการของโครงการ คณะกรรมการต้องดำเนินการวางแผนจัดการโครงการเป็นอย่างดี โดยมีการวิเคราะห์กับปัจจัยต่างๆทั้งที่เป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในของโครงการ ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อโครงการ เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางเอาไว้ที่สุด รวมไปถึงจัดให้มีขั้นตอนในการนิเทศ ตรวจสอบ ประเมินผล และติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของโครงการ นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืนและมั่นคง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและจัดกลุ่มองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารความเสี่ยงของโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน 3) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงโครงการห้องเรียนพิเศษ และการวิเคราะห์องค์ประกอบ

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้บริหารและคณะกรรมการโครงการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนที่มีโครงการ EP และ MEP ใน 37 โรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจำนวน 555 คน ปรากฏว่าได้รับคืน 37 โรงเรียน จำนวน 506 คน คิดเป็นร้อยละ 92 ซึ่งคิดเป็นจำนวน 8.2 เท่าของจำนวนตัวบ่งชี้ ตามทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบซึ่งต้องมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวนอย่างน้อย 5-10 เท่าต่อ 1 ตัวบ่งชี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2555)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ประกอบการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

สรุปผลการวิจัย

จากการเรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน” สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการกำหนดและองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน พบว่าสามารถกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยง ได้ทั้งหมด 5 องค์ประกอบ 57 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง (CUL) มีตัวบ่งชี้จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.30 – 0.65 โดยตัวบ่งชี้เมื่อเรียงลำดับตามน้ำหนักขององค์ประกอบมีดังนี้ มีแผนรักษาบุคลากรที่มีความสามารถให้อยู่ร่วมกับโครงการฯ (CUL12) รองลงมา คือ มีแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของโครงการฯ อย่างเป็นรูปธรรม (CUL11) มีการสื่อสารกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงให้กรรมการทุกคนได้รับทราบ (CUL2) มีการทำสิ่งต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อค่านิยมหลักของโครงการฯ (CUL8) มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อความเสี่ยงของโครงการฯ ที่ชัดเจน (CUL1) และมีการมุ่งเน้นทำตามค่านิยมหลักทุกขั้นตอนอย่างละเอียดรอบคอบ (CUL9) มีการออกแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้งานในโครงการฯ ดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (CUL7) มีการกำกับดูแลความรับผิดชอบเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ (CUL3) มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อแสวงหากลยุทธ์ (CUL4) และ มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ (CUL5)

องค์ประกอบที่ 2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง (STO) มีตัวบ่งชี้จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.35 – 0.66 โดยตัวบ่งชี้โดยตัวบ่งชี้เมื่อเรียงลำดับตามน้ำหนักขององค์ประกอบมีดังนี้ มีการดำเนินการที่มีขั้นตอนในการรักษาความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (STO6) รองลงมา คือ มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโครงการฯ ที่ยอมรับได้ (STO5) มีการขยายความผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับความเสี่ยงในภาพรวม (STO9) มีการตีค่าผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยง (STO8) และ มีการพิจารณาความเสี่ยงเพื่อความคงอยู่ของโครงการฯ อย่างยั่งยืน (STO12) มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (สังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย) ที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของโครงการฯ (STO3) มีวิเคราะห์โครงสร้างของโครงการฯ จากผลกระทบต่างๆ ต่อความเสี่ยงโดยรวมของโครงการฯ (STO1)

ต่อมา มีการประเมินกลยุทธ์ทางเลือกที่เป็นไปได้โดยตีคุณค่าเทียบกับเกณฑ์ (STO7) มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโรงเรียนที่ยอมรับได้ (STO4) มีการกำหนดความคุ้มค่าของโครงการ (STO11) มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี สารสนเทศ) ที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของโครงการฯ (STO2) และสุดท้าย มีการกำหนดเป้าหมายของโครงการฯ ที่สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์ของโรงเรียน (STO10)

องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติการความเสี่ยง (PER)) มีตัวบ่งชี้จำนวน 15 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.34 – 0.63 โดยตัวบ่งชี้โดยตัวบ่งชี้เมื่อเรียงลำดับตามน้ำหนักขององค์ประกอบมีดังนี้ มีการระบุประเภทของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อยุทธประสงค์ที่คุ้มค่าของโครงการฯ (PER2) และมีการตีค่าเทียบกับเกณฑ์ของตัวชี้วัดในเรื่องของระดับของความรุนแรงของความเสี่ยง (PER6) รองลงมา มีการระบุความหมายของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อการปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโครงการฯ (PER1) มีการระบุความเสี่ยงที่ชี้ให้เห็นทั้งความเสี่ยงปัจจุบันและความเสี่ยงอุบัติใหม่ (PER3) การจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงต้องมีการกำหนดความสำคัญของความเสี่ยงที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติความเสี่ยง (PER7) มีการระบุมาตรการที่เหมาะสมในการปฏิบัติเพื่อตอบสนองกับความเสี่ยง (PER9) และ มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการยอมรับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (PER12) มีการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่นำมาใช้แก้ปัญหาตามลำดับของความรุนแรง (PER8) มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหาผู้ร่วมรับผิดชอบจากความเสียหาย (PER13) มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการลดความเสี่ยง (PER10) มีการประเมินผลกระทบของความเสี่ยงที่ได้ระบุไว้ (PER4) มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (PER11) และ มีการจัดทำภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ เพื่อนำไปพัฒนา (PER14) มีการใช้ตัวชี้วัดที่สำคัญครบถ้วนในการประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง (PER5) และสุดท้าย มีการประเมินภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ (PER15)

องค์ประกอบที่ 4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง (REV) มีตัวบ่งชี้จำนวน 11 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.31 – 0.58 โดยตัวบ่งชี้โดยตัวบ่งชี้เมื่อเรียงลำดับตามน้ำหนักขององค์ประกอบมีดังนี้ มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ของโครงการฯ (REV3) และ มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่คุ้มค่าของโครงการฯ (REV4) รองลงมา มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงตามหลักการพื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (REV8) มีการทบทวนการปฏิบัติการความเสี่ยงในประเด็นการปฏิบัติการที่สำคัญของความเสี่ยงโครงการฯ (REV5) มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาการจัดองค์การให้

เหมาะสม (REV10) มีการทบทวนองค์ประกอบการดำเนินงานความเสี่ยงของโครงการฯ (REV6) มีการกระทำการเปลี่ยนแปลงภายนอกโครงการฯที่สำคัญ (REV2) มีการกระทำการเปลี่ยนแปลงภายในโครงการฯที่สำคัญ (REV1) มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงจากการพิจารณาในสิ่งที่ทำแล้วเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย (REV12) มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง (REV11) มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาสิ่งที่สามารถนำไปปรับปรุงได้ในลำดับต้นๆ (REV9)

องค์ประกอบที่ 5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง (ICR) มีตัวบ่งชี้จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.36 – 0.63 โดยตัวบ่งชี้โดยตัวบ่งชี้เมื่อเรียงลำดับตามน้ำหนักขององค์ประกอบมีดังนี้ มีการทำความเข้าใจสารที่ส่งมาให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน (ICR8) รองลงมา มีการจัดกระทำให้ข้อมูลสารสนเทศดีขึ้น (ICR3) มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ข้อมูลจริง (ICR9) มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงที่ผู้ทำงานในโครงการฯรับรู้อย่างทั่วถึง (ICR10) มีการพัฒนาความรู้ผู้ส่งสารในเรื่องสารสนเทศของการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ (ICR5) มีการจัดกระทำให้นวัตกรรมเทคโนโลยีของโครงการฯดีขึ้น (ICR4) มีการเผยแพร่ความรู้ภายในตนให้กับผู้อื่นได้รับทราบ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายนอก (ICR2) และ มีการนำเสนอการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯที่ตระหนักถึงวัฒนธรรมองค์การ (ICR11) มีการใช้ช่องทางการสื่อสารการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ ที่หลากหลาย (ICR7)

2. ผลการศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

การศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน พบว่า ในภาพรวมการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.471) ซึ่งทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับดี โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.396) และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.471) โดยการพิจารณาระดับการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน แยกตามตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ ได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.396) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดโครงสร้างการ

ดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อแสวงหากลยุทธ์ (CUL4) และ มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ (CUL5) ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.482) และตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเป็นค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม (CUL10) ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.612)

องค์ประกอบที่ 2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.499) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดเป้าหมายของโครงการที่สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์ของโรงเรียน (STO10) ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.500) และตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (สังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย) ที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของโครงการฯ (STO3) ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.636)

องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติการความเสี่ยง อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.535) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (PER11) ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.630) และ มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการยอมรับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (PER12) ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.635) และตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการระบุความเสี่ยงที่ชี้ให้เห็นทั้งความเสี่ยงปัจจุบันและความเสี่ยงอุบัติใหม่ (PER3) ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.712)

องค์ประกอบที่ 4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.471) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกระทำการเปลี่ยนแปลงภายในโครงการที่สำคัญ (REV1) ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.500) และตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการทบทวนองค์ประกอบดำเนินงานความเสี่ยงของโครงการฯ (REV6) ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.597)

องค์ประกอบที่ 5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.454) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศดีขึ้น (ICR3) ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.673) และตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการพัฒนาความรู้ผู้ส่งสารในเรื่องสารสนเทศของการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ (ICR5) ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.666)

3. ผลการศึกษาศาภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

ผลการศึกษาศาภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นมาและเหตุผลในการดำเนินโครงการ EP และ MEP ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ ด้านปัญหาในการดำเนินการโครงการ EP และ MEP ด้าน

แนวทางการแก้ไขปัญหา และ ด้านแนวทางในการพัฒนาโครงการ EP และ MEP ให้ประสบความสำเร็จ จำแนกแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านความเป็นมาและเหตุผลในการดำเนินโครงการ EP และ MEP พบว่า ทิศนะของคณะกรรมการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การที่โรงเรียนเปิดโครงการ EP และ MEP หรือ ดำเนินการโครงการมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้วนั้น เนื่องจากความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตัวผู้เรียนเองในเรื่องของทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ รวมไปถึงการตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองที่อยากให้บุตรหลานของตนเองได้รับการพัฒนาทักษะในด้านการใช้ภาษาอีกด้วย นอกจากนี้โรงเรียนในต่างอำเภอของแต่ละจังหวัดก็มีการเปิดโครงการขึ้นมา เพื่อที่จะเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กที่อยู่นอกเมือง ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองทัดเทียมกับเด็กที่อยู่ในเมืองด้วยเช่นกัน

ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า ทิศนะของคณะกรรมการโครงการ EP และ MEP เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การดำเนินการโครงการ EP และ MEP ของแต่ละโรงเรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้วางแผนเอาไว้ โดยที่การบรรลุวัตถุประสงค์นั้น มีความแตกต่างกันออกไป ในบางโรงเรียนบรรลุผลเนื่องจากผู้เรียนที่เข้าเรียนในโครงการ EP และ MEP ได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ตามที่ได้ตั้งใจเอาไว้ ในขณะที่บางโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการตอบสนองต่อความต้องการของทั้งผู้ปกครองและนักเรียนเอง ส่วนอีกประเด็นที่น่าสนใจ คือ โครงการ EP และ MEP สามารถดำเนินโครงการได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนทั้งในด้านคุณภาพของการจัดการศึกษา คุณภาพของผู้เรียน ความคุ้มค่าของโครงการ รวมไปถึงสามารถสนองความต้องการได้ทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนไปพร้อมกันเป็นระยะเวลามากกว่า 10 ปี

ด้านปัญหาในการดำเนินการโครงการ EP และ MEP พบว่า ทิศนะของคณะกรรมการโครงการ EP และ MEP เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ความไม่แน่นอนทั้งทางด้านบุคลากรชาวต่างชาติซึ่งเป็นจุดเด่นของโครงการในการเสริมศักยภาพผู้เรียน ด้านจำนวนนักเรียน สภาพเศรษฐกิจของผู้ปกครอง รวมไปถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการวางแผนดำเนินการโครงการได้

ด้านแนวทางการแก้ไขปัญหา พบว่า ทิศนะของคณะกรรมการโครงการ EP และ MEP เป็นไปในทิศทางที่หลากหลาย กล่าวคือ การแก้ไขปัญหาเป็นไปหลากหลายทิศทางตามปัญหาที่พบเจอ ปัญหาด้านบุคลากรต่างชาติที่ขาดแคลนจะดำเนินการโดยการวางแผนติดต่อกับบริษัทเอกชนไว้ล่วงหน้าในกรณีที่มีปัญหาเรื่องครูต่างชาติ ในด้านงบประมาณ ทางโครงการต้อง

ดำเนินการวางแผนการใช้งบประมาณให้สอดคล้องกับรายรับและรายจ่ายของโครงการ นอกจากนี้ยังมีการนำข้อมูลด้านความเสี่ยงของโครงการ เพื่อทำการศึกษาถึงปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ รวมไปถึงมีการวางแผนหาแนวแก้ไขล่วงหน้า

ด้านแนวทางในการพัฒนาโครงการ EP และ MEP ให้ประสบความสำเร็จ พบว่าทัศนคติของคณะกรรมการเป็นไปในทิศทางที่แตกต่าง ในด้านการดำเนินการของโครงการ คณะกรรมการต้องดำเนินการวางแผนจัดการโครงการเป็นอย่างดี โดยมีการวิเคราะห์กับปัจจัยต่างๆทั้งที่เป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในของโครงการ ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อโครงการ เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางเอาไว้ที่สุด รวมไปถึงจัดให้มีขั้นตอนในการนิเทศ ตรวจสอบ ประเมินผล และติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของโครงการ นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืนและมั่นคง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการเรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน” อภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการกำหนดและองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน พบว่า เดิมที่ทำการกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ตามทฤษฎีของ COSO (The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission, 2017)และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ สามารถกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยง ได้ทั้งหมด 5 องค์ประกอบ 62 ตัวบ่งชี้

ภายหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ตัดตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ที่ต่ำกว่า 0.30 ออกไป จึงได้องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงในโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนทั้งหมด 5 องค์ประกอบ 57 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง (CUL) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.23 – 0.65 โดยตัวบ่งชี้ มีแผนรักษาบุคลากรที่มีความสามารถให้อยู่ร่วมกับโครงการฯ (CUL12) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด เท่ากับ 0.65 รองลงมา คือ มีแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของโครงการอย่างเป็นรูปธรรม (CUL11) มีค่าน้ำหนัก

องค์ประกอบ เท่ากับ 0.46 ถัดมา มีการสื่อสารกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงให้กรรมการทุกคนได้รับทราบ (CUL2) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.43 ต่อมา มีการทำสิ่งต่างๆเพื่อตอบสนองต่อค่านิยมหลักของโครงการฯ (CUL8) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.42 ต่อมา มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อความเสี่ยงของโครงการฯ ที่ชัดเจน (CUL1) และมีการมุ่งเน้นทำตามค่านิยมหลักทุกชั้นตอนอย่างละเอียดรอบคอบ (CUL9) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.38 ต่อมา มีการออกแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้งานในโครงการฯดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (CUL7) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.32 ต่อมา มีการกำกับดูแลความรับผิดชอบเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ (CUL3) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.31 ต่อมา มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อแสวงหากลยุทธ์ (CUL4) และ มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ (CUL5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.30 และตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) น้อยกว่า 0.30 และถูกตัดออกไปจำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ มีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเป็นค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม (CUL10) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.29 และ มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพื่อเป็นเอกลักษณ์ในการดำเนินงานของโครงการฯ (CUL6) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด เท่ากับ 0.23

องค์ประกอบที่ 2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง (STO) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.66 โดยตัวบ่งชี้ มีการดำเนินการที่มีขั้นตอนในการรักษาความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (STO6) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด เท่ากับ 0.66 รองลงมา คือ มีการกำหนดและระบุความเสี่ยงของโครงการฯที่ยอมรับได้ (STO5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.58 ต่อมา มีการขยายความผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับความเสี่ยงในภาพรวม (STO9) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.56 ต่อมา มีการตีค่าผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยง (STO8) และ มีการพิจารณาความเสี่ยงเพื่อความคงอยู่ของโครงการฯอย่างยั่งยืน (STO12) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.54 ต่อมา มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (สังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย) ที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของโครงการฯ (STO3) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.53 ต่อมา มีวิเคราะห์โครงสร้างของโครงการฯจากผลกระทบต่างๆต่อความเสี่ยงโดยรวมของโครงการฯ (STO1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.49 ต่อมา มีการประเมินกลยุทธ์ทางเลือกที่เป็นไปได้โดยตีคุณค่าเทียบกับเกณฑ์ (STO7) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.48 ต่อมา มีการกำหนดและระบุความเสี่ยงของโรงเรียนที่ยอมรับได้ (STO4) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.45 ต่อมา มีการกำหนดความคุ้มค่าของโครงการ (STO11) มีค่าน้ำหนัก

องค์ประกอบ เท่ากับ 0.43 ต่อมา มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี สารสนเทศ) ที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของโครงการฯ (STO2) คำนวณน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.38 และสุดท้าย มีการกำหนดเป้าหมายของโครงการฯ ที่สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์ของโรงเรียน (STO10) คำนวณน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด เท่ากับ 0.35 ดังนั้นตัวบ่งชี้ทุกตัวในองค์ประกอบที่ 2 ไม่มีข้อใดที่มีน้ำหนักองค์ประกอบน้อยกว่า 0.30

องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติการความเสี่ยง (PER)) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.34 – 0.63 โดยตัวบ่งชี้ มีการระบุประเภทของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ ที่คุ้มทุนของโครงการฯ (PER2) และมีการตีค่าเทียบกับเกณฑ์ของตัวชี้วัดในเรื่องของระดับของความรุนแรงของความเสี่ยง (PER6) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด เท่ากับ 0.63 รองลงมา มีการระบุความหมายของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อการปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโครงการฯ (PER1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.61 ต่อมา มีการระบุความเสี่ยงที่ชี้ให้เห็นทั้งความเสี่ยงปัจจุบันและความเสี่ยงอุบัติใหม่ (PER3) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.58 ต่อมาการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงต้องมีการกำหนดความสำคัญของความเสี่ยงที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติความเสี่ยง (PER7) มีการระบุมাত্রการที่เหมาะสมในการปฏิบัติเพื่อตอบสนองกับความเสี่ยง (PER9) และ มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการยอมรับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (PER12) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.55 ต่อมา มีการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่นำมาใช้แก้ปัญหาตามลำดับของความรุนแรง (PER8) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.53 ต่อมา มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหาผู้ร่วมรับผลจากความเสี่ยง (PER13) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.51 ต่อมา มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการลดความเสี่ยง (PER10) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.50 ต่อมา มีการประเมินผลกระทบของความเสี่ยงที่ได้ระบุไว้ (PER4) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.49 ต่อมา มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (PER11) และ มีการจัดทำภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ เพื่อนำไปพัฒนา (PER14) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.48 ต่อมา มีการใช้ตัวชี้วัดที่สำคัญครบถ้วนในการประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง (PER5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.44 และสุดท้าย มีการประเมินภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ (PER15) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด เท่ากับ 0.34 ดังนั้นตัวบ่งชี้ทุกตัวในองค์ประกอบที่ 3 ไม่มีข้อใดที่มีน้ำหนักองค์ประกอบน้อยกว่า 0.30

องค์ประกอบที่ 4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง (REV) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.22 – 0.58 โดยตัวบ่งชี้ มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อกล

ยุทธศาสตร์ของโครงการฯ (REV3) และ มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่ค้ำประกันของโครงการฯ (REV4) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด เท่ากับ 0.58 รองลงมา มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงตามหลักการพื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (REV8) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.50 ต่อมา มีการทบทวนการปฏิบัติการความเสี่ยงในประเด็นการปฏิบัติการที่สำคัญของความเสี่ยงโครงการฯ (REV5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.47 ต่อมา มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาการจัดองค์การให้เหมาะสม (REV10) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.46 ต่อมา มีการทบทวนองค์ประกอบกระบวนงานความเสี่ยงของโครงการฯ (REV6) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.43 ต่อมา มีการระบุการเปลี่ยนแปลงภายนอกโครงการที่สำคัญ (REV2) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.41 ต่อมา มีการระบุการเปลี่ยนแปลงภายในโครงการที่สำคัญ (REV1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.40 ต่อมา มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงจากการพิจารณาในสิ่งที่ทำแล้วเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย (REV12) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.37 ต่อมา มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง (REV11) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.34 ต่อมา มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาสิ่งที่สามารถนำไปปรับปรุงได้ในลำดับต้นๆ (REV9) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.31 และตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) น้อยกว่า 0.30 และถูกตัดออกไปจำนวน 1 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงที่สามารถนำไปพัฒนาได้ (REV7) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด เท่ากับ 0.22

องค์ประกอบที่ 5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง (ICR) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.26 – 0.63 โดยตัวบ่งชี้ มีการทำความเข้าใจสารที่ส่งมาให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน (ICR8) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด เท่ากับ 0.63 รองลงมา มีการจัดกระทำให้อุปกรณ์สารสนเทศดีขึ้น (ICR3) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.59 ต่อมา มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ข้อมูลจริง (ICR9) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.53 ต่อมา มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงที่ผู้ทำงานในโครงการรับรู้อย่างทั่วถึง (ICR10) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.47 ต่อมา มีการพัฒนาความรู้ผู้ส่งสารในเรื่องสารสนเทศของการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ (ICR5) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.44 ต่อมา มีการจัดกระทำให้นวัตกรรม เทคโนโลยีของโครงการดีขึ้น (ICR4) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.43 ต่อมา มีการเผยแพร่ความรู้ภายในตนให้กับผู้อื่นได้รับทราบ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายนอก (ICR2) และ มีการนำเสนอการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ ที่ตระหนักถึงวัฒนธรรมองค์การ (ICR11) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.42 ต่อมา มีการใช้ช่องทางในการสื่อสารการบริหาร

ความเสี่ยงของโครงการฯ ที่หลากหลาย (ICR7) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.36 และตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) น้อยกว่า 0.30 และถูกตัดออกไปจำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ มีการพัฒนาความรู้พื้นฐานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายในตน (ICR1) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.27 และสุดท้าย มีการพัฒนาความรู้ที่ใช้ในการสื่อสารสารสนเทศด้านการบริหารความเสี่ยงตามสถานการณ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด เท่ากับ 0.26

2. ผลการศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

การศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน พบว่า ในภาพรวมการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนอยู่ในระดับดี ซึ่งทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับดี โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง ทั้งนี้เนื่องมาจากการบริหารโครงการห้องเรียนพิเศษหรือกิจกรรมใดๆ นั้น อาจมีสาเหตุหรือปัจจัยทั้งภายในและภายนอกมาส่งผลกระทบต่อกระบวนการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการห้องเรียนพิเศษ กิจกรรม หรือ การบริหารงานได้ทั้งสิ้น ผู้บริหารจึงความวางแผนรับมือกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นนี้ โดยการนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงเข้ามา เพื่อใช้วิเคราะห์ถึงสาเหตุ ความน่าจะเป็น แนวโน้มของปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ ตลอดจนหาทางรับมือหรือบริหารจัดการกับความเสี่ยงตรงนั้น โดยเฉพาะในภาคการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2562) ได้ดำเนินการผลักดันให้หน่วยงานภายใต้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ในการผลักดันให้การบริหารงานของภาครัฐมีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศและเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง (High Performance Organization: HPO) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Matej Masár และ Mária Hudáková (2019) ที่ได้ศึกษาถึงสภาพการณ์ปัจจุบันของการประเมินความเสี่ยงและการศึกษา โดยผลการศึกษาเชิงประจักษ์พบว่า มีความจำเป็นที่จะต้องเอาใจใส่การศึกษาในสาขาของการบริหารความเสี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารความเสี่ยงโครงการ โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาต่างๆ อาจจะทำการศึกษาซึ่งให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง โดยส่วนนี้อาจทำให้เกิดผลดีในด้านความสามารถในการแข่งขัน และทำให้ผู้บริหารของโรงเรียนดำเนินการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง อันเนื่องมาจากในกระบวนการ

บริหารนั้นได้ให้น้ำหนักไปกับการวางแผนและดำเนินการโครงการห้องเรียนพิเศษมากกว่ากระบวนการอื่นใด โดยภายหลังจากการที่กิจกรรมและโครงการบรรลุวัตถุประสงค์เรียบร้อยแล้ว นั้น ผู้บริหารและคณะกรรมการโครงการห้องเรียนพิเศษจึงไม่ได้ทำการสรุปหรือทบทวนกิจกรรม สอดคล้องกับสุมนา เสือเอก (2552) ที่ได้ศึกษาในเรื่องของการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน อาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่ามีการทบทวนระบบการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับ น้อย โดยการพิจารณาระดับการบริหารความเสี่ยงของโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขต พื้นที่ภาคเหนือตอนบน แยกตามตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ ได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง อยู่ใน ระดับดี โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อ แสวงหากลยุทธ์ (CUL4) และ มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของ โครงการฯ (CUL5) เนื่องจากขั้นตอนแรกของการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการห้องเรียนพิเศษ ผู้บริหารและคณะกรรมการของโครงการจำเป็นต้องประชุมวางแผนจัดกิจกรรม รวมถึงกำหนด วัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของปรีดี ประทุมสุวรรณ (2559) ที่ศึกษาในเรื่องของกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามแนวคิดการ พัฒนาความเป็นพลโลกพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์มากที่สุด คือ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง เนื่องมาจากการดำเนินงานในการ กำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการทั้งหมด ทำให้ผู้ที่ เกี่ยวข้องกับการดำเนินการบริหารความเสี่ยงต้องการที่จะพัฒนาการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ ถูกต้องและชัดเจนรวมไปถึงสอดคล้องกับบริบทขององค์กรอีกด้วย และตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้อย ที่สุด คือ มีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเป็นค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม (CUL10) เนื่องด้วยส่วนใหญ่ผู้บริหารและคณะกรรมการโครงการห้องเรียนพิเศษรับราชการครูอยู่ แล้ว จึงได้ค่าตอบแทนในการทำงานเป็นรูปแบบของเงินเดือน โดยระเบียบบริหารราชการไม่ สามารถให้เงินพิเศษเพื่อเป็นค่าตอบแทนผู้บริหารหรือคณะกรรมการของโครงการห้องเรียนพิเศษ ได้ ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานนั้นอาจจะออกมาในรูปแบบของเบี้ยเลี้ยงหรือประสพ การณ์ให้แก่ผู้บริหารหรือคณะกรรมการโครงการในการนำนักเรียนไปศึกษายังแหล่งเรียนรู้นอก สถานที่ต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา ยศคำลือ (2553) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยด้านรายได้และผลประโยชน์ที่ได้รับมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

องค์ประกอบที่ 2 กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับดี โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดเป้าหมายของโครงการที่สอดคล้อง และสนับสนุนกลยุทธ์ของโรงเรียน (STO10) ด้วยเหตุผลที่ว่าโครงการห้องเรียนพิเศษเป็นโครงการ ย่อยภายในโรงเรียน โดยมีความแตกต่างในด้านวัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ที่เพิ่มมากขึ้น ผู้บริหาร โครงการและคณะกรรมการโครงการห้องเรียนพิเศษจำเป็นต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ตามกลยุทธ์ของโรงเรียน เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางของโครงการห้องเรียนพิเศษให้เป็นไปตาม แนวทางของโรงเรียนด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมยศ ชัยแจ้ง (2556) ที่ได้ศึกษาการ พัฒนาระบบบริหารความเสี่ยงสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย พบว่ากระบวนการการบริหารความ เสี่ยงในสถาบันอุดมศึกษาไทยทั้งสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยของการนำไป ปฏิบัติสูงสุด คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพิจารณาในส่วนที่เป็นเป้าหมาย ในการในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณาจากกลยุทธ์ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร และตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (สังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย) ที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของโครงการฯ (STO3) อันเนื่องมาจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่อาจ ส่งผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการห้องเรียนพิเศษ จำเป็นที่จะต้องศึกษาปัจจัยที่ จะส่งผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการทั้งที่เป็นปัจจัยภายใน คือ กระบวนการบริหาร จัดการ งบประมาณ หรือบุคลากรเป็นต้น และปัจจัยภายนอก คือ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และกฎหมาย ณ ตอนที่ทำการวิเคราะห์ปัจจัย ว่าสภาพปัจจัยเหล่านั้นอยู่ในระดับใด ซึ่งปัจจัยภาย นอกนั้นมีความยากลำบากในการควบคุม เพราะเป็นสภาพปัญหาที่เกิดจากสังคมโดยรวมทั้งหมด มีสิ่งที่เกี่ยวข้องกันในทุกๆด้าน จึงทำให้ผู้บริหารและคณะกรรมการพบกับความยากลำบากในการ ควบคุมปัจจัยภายนอกนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิรภัทร ฝอยทอง (2559) ที่ได้ศึกษาในเรื่อง ของการนำเสนอกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในโครงการ พัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล โดยพบว่า ปัจจัยทางสังคมและสภาพที่พึงประสงค์ของ สภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนใน โครงการพัฒนาระบบบริหารรูปแบบนิติบุคคลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติความเสี่ยง อยู่ในระดับดี โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (PER11) และ มีการ เลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการยอมรับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (PER12) เนื่องมาจากการเลือก วิธีที่ปฏิบัติต่อความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการบริหารความเสี่ยง ภายหลังจากที่ ผู้บริหารและคณะกรรมการโครงการห้องเรียนพิเศษได้ทำการประเมินความเสี่ยงแล้ว กระบวนการ

ที่สำคัญต่อมาก็คือ การเลือกกระบวนการในการจัดการกับความเสี่ยง (Risk Appetite) ที่เหมาะสมกับความเสี่ยงนั้นให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับพีรภัทร ฝอยทอง (2559) ที่ศึกษาการนำเสนอกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล พบว่าสภาพปัจจุบันของการจัดการกับความเสี่ยงในทางปฏิบัติของโรงเรียนอยู่ในระดับต่ำ แต่มีค่าความต้องการจำเป็นที่สูงกว่าด้านอื่นๆ โดยในงานวิจัยได้เสนอกลยุทธ์พัฒนามาตรฐานการจัดการความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษาด้วยการพัฒนาคู่มือการจัดการความเสี่ยง เพื่อให้มั่นใจได้ว่าโรงเรียนมีแนวทางจัดการกับความเสี่ยงที่เป็นมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการระบุความเสี่ยงที่ชี้ให้เห็นทั้งความเสี่ยงปัจจุบันและความเสี่ยงอุบัติใหม่ (PER3) เนื่องจากสาเหตุของปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรประสงค์นั้นเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา และมีมากมายหลากหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในซึ่งมีความผันแปรตามสภาพการณ์ปัจจุบันของเศรษฐกิจและสังคมไทย ส่งผลให้โครงการห้องเรียนพิเศษนั้นพบเจอกับความยากลำบากในการระบุปัจจัยของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตรงต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการห้องเรียนพิเศษได้ทันตามสภาพการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องกับพีรภัทร ฝอยทอง (2559) ที่ศึกษาถึงการนำเสนอกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล พบว่าโรงเรียนจำนวนกว่าร้อยละ 70 ยังไม่มีการกำหนดนโยบายและแผนบริหารความเสี่ยง ผู้วิจัยจึงนำเสนอกลยุทธ์ที่จะให้โรงเรียนปรับโครงสร้างการบริหารความเสี่ยง และส่งเสริมให้โรงเรียนจัดทำนโยบายและแผนบริหารความเสี่ยง โดยให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้าร่วมในการวิเคราะห์และระบุความเสี่ยงของโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 4 การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับดี โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการระบุการเปลี่ยนแปลงภายในโครงการที่สำคัญ (REV1) การสื่อสารภายในโครงการห้องเรียนพิเศษระหว่างผู้บริหารและคณะกรรมการนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นสิ่งที่พึงปฏิบัติมากที่สุด เพราะจะทำให้บุคลากรที่เป็นฝ่ายดำเนินการโครงการนั้นได้ทราบถึงวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ของโครงการ เพื่อที่จะทำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในโครงการ รวมไปถึงหากมีความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในโครงการผู้บริหารและคณะกรรมการของโครงการห้องเรียนพิเศษ ก็จำเป็นที่จะต้องทำการชี้แจงให้กับคณะดำเนินงานเช่นกัน เพื่อให้ผู้ดำเนินงานได้นำการเปลี่ยนแปลงนั้นไปกำหนดกระบวนการทำงานใหม่ให้สอดคล้องกับการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาติา สุมณ (2561) ที่ได้ศึกษาแนวทางการบริหารการสื่อสารองค์การของโรงเรียน

ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บริหาร ครูและนักเรียนมีการปฏิบัติในด้านการติดต่อสื่อสารที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในระดับปานกลางถึงมาก และตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการทบทวนองค์ประกอบการดำเนินงานความเสี่ยงของโครงการฯ (REV6) สอดคล้องกับสมนา เลือเอก (2552) ที่ได้ศึกษาในเรื่องของการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่ามีการทบทวนระบบการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย

องค์ประกอบที่ 5 การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับดี โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดกระทำข้อมูลสารสนเทศดีขึ้น (ICR3) เนื่องจากข้อมูลสารสนเทศของการบริหารความเสี่ยงมีจำนวนมาก จึงต้องอาศัยบุคลากรและทรัพยากรจำนวนมากในการดำเนินการ จึงต้องอาศัยการจัดกระทำข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบ เพื่อให้โรงเรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในการระบุปัจจัยเสี่ยง และสามารถดำเนินการจัดการกับความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมและทันท่วงที สอดคล้องกับพิรภัทร ฝอยทอง (2559) ที่ศึกษาการนำเสนอกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล พบว่าการใช้เทคโนโลยีเพื่อใช้ในการรายงานหรือติดตามผล ก็จะช่วยให้นักบุคลากรของโรงเรียนไม่ต้องรับภาระด้านการจัดการข้อมูลมากเกินไป รวมไปถึงยังสามารถนำข้อมูลไปใช้ได้มีประสิทธิภาพอีกด้วย และตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการพัฒนาความรู้ผู้ส่งสารในเรื่องสารสนเทศของการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ (ICR5) เนื่องจากในการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ต้องบูรณาการการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี เข้ากับการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กรในด้านบุคลากรให้ได้ ถ้าหากองค์กรให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรบุคคลที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยลดลดความเสี่ยงอันเกิดจากตัวคนได้ (ธร สุนทรายุทธ, 2553) สอดคล้องกับงานวิจัยของเกียรติ์น ไชยโรจน์ (2556) ที่ได้ศึกษาในเรื่องของการนำเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่าแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ควรมีการเร่งดำเนินการ คือ การปฏิบัติจริงด้านบุคลากรผู้ดูแลงาน ICT ของโรงเรียน โดยที่โรงเรียนต้องระบุหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจนให้แก่บุคลากรด้าน ICT ซึ่งพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีความคาดหวังให้เกิดในระดับสูง จากงานวิจัยและแนวคิดดังกล่าวก็แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเป็นอย่างมาก ถ้าหากบุคลากรมีคุณภาพในด้านของ ICT ก็จะทำให้ประสิทธิภาพของการบริหารความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น

3. ผลการศึกษาศภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

ผลการศึกษาศภาพการบริหารโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นมาและเหตุผลในการดำเนินโครงการ EP และ MEP ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ ด้านปัญหาในการดำเนินการโครงการ EP และ MEP ด้านแนวทางการแก้ไขปัญหา และ ด้านแนวทางในการพัฒนาโครงการ EP และ MEP ให้ประสบความสำเร็จ จำแนกแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านความเป็นมาและเหตุผลในการดำเนินโครงการ EP และ MEP พบว่า ทิศนะของคณะกรรมการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การที่โรงเรียนเปิดโครงการ EP และ MEP หรือ ดำเนินการโครงการมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้วนั้น เนื่องจากความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตัวผู้เรียนเองในเรื่องของทักษะการใช้ภาษาอังกฤษซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) โดยคณะกรรมการได้ให้ความเห็นถึงความต้องการของนักเรียนกลุ่มนี้ว่านักเรียนเหล่านี้ต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยการได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านจนถึงระดับสูงกว่าปกติ ในสภาพแวดล้อมที่มีการจัดสรรทรัพยากรและในการที่จะเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม รวมไปถึงการตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองที่อยากให้นุตรหลานของตนเองได้รับการพัฒนาทักษะในด้านการใช้อีกด้วย นอกจากนี้โรงเรียนในต่างอำเภอของแต่ละจังหวัดก็มีการเปิดโครงการขึ้นมา เพื่อที่จะเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กที่อยู่นอกเมือง ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองทัดเทียมกับเด็กที่อยู่ในเมืองด้วยเช่นกันสอดคล้องกับงานวิจัยของภารุจา จันทรเงิน (2559) ที่ได้ศึกษาแนวทางบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษโรงเรียนบ้านแม่จัน (เชียงใหม่ ประชานุสาสน์) พบว่า การที่โรงเรียนมีการตอบสนองและปฏิบัติตามต่อนโยบายห้องเรียนสองภาษาของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ในการส่งเสริมด้านภาษาอังกฤษให้เด็กเรียนในต่างอำเภอและอำเภอใกล้เคียงไม่ต้องเข้าไปเรียนไกลถึงในตัวจังหวัด โดยมีการพัฒนาคุณภาพด้านการจัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า ทิศนะของคณะกรรมการโครงการ EP และ MEP เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การดำเนินการโครงการ EP และ MEP ของแต่ละโรงเรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้วางแผนเอาไว้ โดยที่การบรรลุวัตถุประสงค์นั้น มีความแตกต่างกันออกไป ในบางโรงเรียนบรรลุผลเนื่องจากผู้เรียนที่เข้าเรียนในโครงการ EP และ MEP

ได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ตามที่ได้ตั้งใจเอาไว้ ในขณะที่บางโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการตอบสนองต่อความต้องการของทั้งผู้ปกครองและนักเรียนเอง ส่วนอีกประเด็นที่น่าสนใจ คือ โครงการ EP และ MEP สามารถดำเนินโครงการได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนทั้งในด้านคุณภาพของการจัดการศึกษา คุณภาพของผู้เรียน ความคุ้มค่าของโครงการ รวมไปถึงสามารถสนองความต้องการได้ทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนไปพร้อมกันเป็นระยะเวลามากกว่า 10 ปี สอดคล้องกับงานวิจัยของเกวลิน ไชยสวัสดิ์ (2557) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาห้องเรียนพิเศษโครงการพัฒนาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ (SME) ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาพบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาห้องเรียนพิเศษประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความพร้อมของสถานศึกษา โดยมีตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ มีการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ชุมชน/ผู้ปกครอง ส่งเสริมและให้การสนับสนุนในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโครงการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักมากที่สุด คือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโครงการ โดยอาจจะเข้ามาในรูปแบบของการได้รับการพิจารณาให้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา 4) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้กล้าแสดงออก สร้างความมั่นใจให้กับตนเอง ส่งเสริมความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในตนเอง

ด้านปัญหาในการดำเนินการโครงการ EP และ MEP พบว่า ทิศนะของคณะกรรมการโครงการ EP และ MEP เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ความไม่แน่นอนทั้งทางด้านบุคลากรชาวต่างชาติซึ่งเป็นจุดเด่นของโครงการในการเสริมศักยภาพผู้เรียน เนื่องจากโครงการ EP และ MEP เป็นโครงการที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งความมุ่งหวังของตัวผู้เรียนและผู้ปกครอง ต้องการเรียนกับครูต่างชาติ เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษของตนเอง ถ้าหากทางโครงการมีปัญหาเรื่องของบุคลากรชาวต่างชาติก็จะกระทบถึงความเชื่อมั่นของตัวผู้เรียนและผู้ปกครองด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุคนธ์ เทพณรงค์ (2553) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการหลักสูตรห้องเรียนพิเศษโรงเรียนตึกพังงาวิทยายน โดยที่การศึกษาพบว่าการประเมินด้านปัจจัยที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จ คือ ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ รวมไปถึงงานวิจัยของภาณุจา จันท์เงิน (2559) ที่ศึกษาในเรื่องของ แนวทางบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษโรงเรียนบ้านแม่จัน (เชียงใหม่ประชานุสาสน์) โดยพบว่าปัญหาด้านบุคลากรครูต่างชาติเป็นจุดอ่อนของ

โครงการห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ เมื่อบุคลากรชาวต่างชาติไม่มีคุณภาพ รวมไปถึงเกิดการเปลี่ยนแปลงครูต่างชาติอยู่ตลอดเวลา ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างที่ควรจะเป็น ด้านจำนวนนักเรียน สภาพเศรษฐกิจของผู้ปกครอง รวมไปถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการวางแผนดำเนินการโครงการได้

ด้านแนวทางการแก้ไขปัญหา พบว่า ทัศนะของคณะกรรมการโครงการ EP และ MEP เป็นไปในทิศทางที่หลากหลาย กล่าวคือ การแก้ไขปัญหาเป็นไปหลากหลายทิศทางตามที่ปัญหาที่พบเจอ ปัญหาด้านบุคลากรต่างชาติที่ขาดแคลนจะดำเนินการโดยการวางแผนติดต่อกับบริษัทเอกชนไว้ล่วงหน้าในกรณีที่มีปัญหาเรื่องครูต่างชาติ ในด้านงบประมาณ ทางโครงการต้องดำเนินการวางแผนการใช้งบประมาณให้สอดคล้องกับรายรับและรายจ่ายของโครงการ นอกจากนี้ยังมีการนำข้อมูลด้านความเสี่ยงของโครงการ เพื่อทำการศึกษาถึงปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ รวมไปถึงมีการวางแผนหาแนวแก้ไขล่วงหน้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงใจ ช่วยตระกูล (2551) ที่ศึกษา การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพบว่าปัจจัยความเสี่ยงด้านงบประมาณและการเงินควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยง เพื่อเป็นการเลี่ยงไม่ให้เกิดปัจจัยใดๆที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

ด้านแนวทางในการพัฒนาโครงการ EP และ MEP ให้ประสบความสำเร็จ พบว่า ทัศนะของคณะกรรมการเป็นไปในทิศทางที่แตกต่าง ในด้านการดำเนินการของโครงการ คณะกรรมการต้องดำเนินการวางแผนจัดการโครงการเป็นอย่างดี โดยมีการวิเคราะห์กับปัจจัยต่างๆทั้งที่เป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในของโครงการ ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อโครงการ เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางเอาไว้ที่สุด รวมไปถึงจัดให้มีขั้นตอนในการนิเทศ ตรวจสอบ ประเมินผล และติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของโครงการ นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืนและมั่นคง สอดคล้องกับอาทิตย์ อาจหาญ (2558) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ และด้านประโยชน์ในการนำไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โรงเรียนมีพัฒนาการในการจัดการเรียนรู้และมีมาตรฐานการประเมินด้านการใช้ประโยชน์ มีความเหมาะสม มีความถูกต้องและมีความเป็นไปได้ สามารถนำไปใช้ได้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากข้อค้นพบจากการวิจัยที่พบว่า องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยใช้แนวคิดการบริหารความเสี่ยงของ COSO 2017 มีองค์ประกอบหลักทั้งสิ้น 5 องค์ประกอบ และมีตัวบ่งชี้จำนวน 57 ตัวบ่งชี้ นั้น

1. คณะกรรมการโครงการห้องเรียนพิเศษ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการโครงการ ในรูปแบบของการประเมินความเสี่ยงของโครงการห้องเรียนพิเศษ เพื่อที่จะสามารถสร้างแนวทางการบริหารโครงการห้องเรียนพิเศษให้ดำเนินไปได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

2. ผู้บริหารการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่ และผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงคณะกรรมการโครงการห้องเรียนพิเศษ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดแนวทางการบริหารความเสี่ยงภายในสำนักงานการศึกษา รวมไปถึงสถานศึกษาได้

3. การบริหารความเสี่ยงในโครงการ EP และ MEP ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะสามารถนำผลของการบริหารความเสี่ยงไปใช้ในการปรับปรุงระบบและพัฒนากการบริหารโครงการห้องเรียนพิเศษให้สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน เพื่อตอบสนองเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงปริมาณโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis) ที่เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะประมาณหรือพยากรณ์ค่าของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียน ที่เป็นตัวแปรตาม (Dependent Variable) จากตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุ เพื่อเป็นข้อมูลเพิ่มขึ้นในการนำไปปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงในโครงการ EP และ MEP ของโรงเรียนต่อไป

2. ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพขององค์ประกอบหลักและตัวบ่งชี้ของโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียน เพื่อเป็นการยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณ นอกจากนี้ยังอาจค้นพบองค์ประกอบหลักและตัวบ่งชี้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น นอกเหนือจากการศึกษาในครั้งนี้

บรรณานุกรม

- Duaa Abaoud. (2018). *The Relationship between Knowledge Management Practices and Enterprise Risk Management in Higher Education: An Action Research Study*. The Claremont Graduate University, Ann Arbor. (Ph.D.). Retrived from:
<https://www.proquest.com/docview/2103150829?accountid=44800> ProQuest
Dissertations & Theses Global database. (10846841)
- Hair, J. F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th Edition). NJ.
- Jarot S. Suroso, & Muhammad A. Fakhrozi. (2018). Assessment of Information System Risk Management with Octave Allegro at Education Institution. *Procedia Computer Science*, 135, 202-213. Retrieved from
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877050918314558>
- Jinglei Meng, G. X., Fan Qian,. (2018). *Public-Private Partnership Project Risk Management in Education Industry*.
- John David Centko. (2017). *A Report Card for Risk Management in Higher Education for Two-Year Colleges in Minnesota, Wisconsin, and Michigan: A Study to Assess Gaps Regarding Risk Management in Higher Education*. North Dakota State University, Ann Arbor. (Ph.D.). Retrieved from:
<https://www.proquest.com/docview/1960621259?accountid=44800> ProQuest
Dissertations & Theses Global database. (10616291)
- Matej Masár, & Mária Hudáková. (2019). THE CURRENT STATE OF PROJECT RISK ASSESSMENT AND EDUCATION NEEDS IN PROJECT RISK MANAGEMENT. In (Vol. 7, pp. 207-214). Prague: Central Bohemia University.
- The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission. (2017). *Enterprise Risk Management Integrating With Strategy and Performance*.
- Wolke. (2017). *Risk Management*: Oldenbourg De Gruyter Oldenbourg.

กษพวรรณ ลักโนปกรณ์, วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์, และ จันทนา แสนสุข. (2561). The Causal Factors that Affect the Risk Management Capabilities of Higher Education Institutions in Thailand. *Dusit Thani College Journal*.

กวรรณิการ์ พงศ์กิตติธัช. (2553). สภาพและปัญหาการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย. (ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา).

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษามาคฉบับ พ.ศ. 2545: กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553a). การกำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และการกำหนดเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553b). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553: กระทรวงศึกษาธิการ.

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง. (2562). คู่มือการบริหารความเสี่ยงสำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563.

กลุ่มสารสนเทศสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา. Retrieved on 1 November 2020, from สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน Retrieved from: <https://data.bopp-obec.info/emis/>

กัลยา ยศคาลือ. (2553). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2557). การจัดการความเสี่ยงและตราสารอนุพันธ์ = *Risk management and derivatives*: กรุงเทพฯ : McGraw-Hill Education.

กิตติภูมิ รัตนสุสรณ์. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.

เกวลิน ไชยสวัสดิ์. (2557). การวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาห้องเรียนพิเศษโครงการพัฒนาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ (SME) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา. วารสารหาดใหญ่วิชาการ ปีที่ 12, ฉบับที่ 2 (ก.ค.-ธ.ค. 2557), หน้า 135-146.

ชนิษฐา ชัยรัตนาวรรณ. (2557). ความเสี่ยง: ปัจจัยสำคัญ ผู้ที่เกี่ยวข้อง และกระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถาบันอุดมศึกษาไทย* Risk: Important Factor, Stakeholders and Risk

Management Process in Higher Education in Thailand. *Veridian e-Journal* ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ และฉบับ *International Humanities, Social Sciences and arts*.

ขวัญชนก จุลนวล, และ ชญาพิมพ์ อุสาโห. (2557). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโครงการ
ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต
12. *Online Journal of Education*.

จตุภูมิ เขตจัตุรัส, ศักดิ์การณ ไชยเจริญ, และ วัลลภา อาริรัตน์. (2559). การบริหารความเสี่ยงด้าน
ทรัพยากรบุคคลในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอภูผาจารย์ จังหวัดขอนแก่น. *Journal of
Education Khon Kaen University (Graduate Studies Research)*.

จิรัชยา จาระนัย. (2559). การศึกษากระบวนการบริหารโครงการ *Mini English Program (MEP)*
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร. (การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย. (การบริหารการศึกษา).

จิรพร สุเมธีประสิทธิ์. (2556). การบริหารความเสี่ยงอย่างมืออาชีพ = *Professional risk
management*: กรุงเทพฯ : แมคกรอ-ฮิล.

เจริญ เจริญวาลย์. (2550). การบริหารความเสี่ยง (5). นนทบุรี: บริษัท พอดี จำกัด.

ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2541). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน. วารสารการวัดผลการศึกษา ปีที่
20, ฉบับที่ 59 (ก.ย.-ธ.ค. 2541), หน้า 27-42.

ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2551). การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ดุชนิพนธ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, บัณฑิตวิทยาลัย. (บริหารการศึกษา).

ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข, และ สุรีย์ลักษณ์ สาระฤทธิ์. (2559). การบริหารความเสี่ยงด้านการ
เรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น 199. *Journal of
Education Khon Kaen University (Graduate Studies Research)*.

ทัชชกร ยุวัฒน์นา. (2561). การศึกษากระบวนการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรตามกรอบแนวคิด
COSO ERM 2017 กรณีศึกษา: คริวสวนดุสิต. (บัญชีมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เทพไท แซ่เตียว. (2562). การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรตามกรอบแนวคิด *COSO ERM 2017*:
กรณีศึกษา สมาคมกีฬาบาสเกตบอลแห่งประเทศไทย. (บัญชีมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ธรรมาวุธ. (2553). การบริหารจัดการความเสี่ยงทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2, [ฉบับพิมพ์ซ้ำ]).: ชลบุรี : ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกียรติชัยโรจน์. (2556). การนำเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน. วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ปี ที่ 2, ฉบับที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2555), หน้า 68-74.
- นฤมล สอาดไหม. (2550). การบริหารความเสี่ยงกับเศรษฐกิจพอเพียง. *NIDA BUSINESS JOURNAL*, 2.
- นิมิตร ธิยาม. (2558). การประเมินโครงการห้องเรียนพิเศษ เอ็ม อี พี โรงเรียนจอมทอง. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษา)). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปรีดี ประทุมสุวรรณ์. (2559). กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามแนวคิดการ พัฒนาความเป็นพลโลก. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปวันรัตน์ ใจนักรักกุล. (2562). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยปัจจัยความเสี่ยงใน รายงานประจำปีกับผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (บัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เปรมยุดา ท้าวบุตร, อัครเดช ญวีรักษ์, และ สลักจิต นิลผาย. (2552). Effects of Financial Practice Risk Management on Financial Operational Success of Higher Education Institution in Thailand. *Journal of Accountancy and Management*.
- พิรุณ ภาสดา. (2560). ประสิทธิภาพของการบริหารความเสี่ยงตามกรอบ COSO ERM ในมุมมองของ นักบัญชีการไฟฟ้านครหลวง. (บัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิรภัทร ฝอยทอง. (2559). การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (คณะครุ ศาสตร์).
- ไพโรจน์ วิริยจารี. (2558). การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. Paper presented at the การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ห้องประชุมหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล.

- ภณิดา วรทวีธำรง. (2561). ความสอดคล้องของการบริหารความเสี่ยงตามหลัก COSO ERM 2017 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (บัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภาณุ จันทร์เงิน. (2559). แนวทางบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษโรงเรียนบ้านแม่จัน (เขียนแผนประชาอนุสาสน์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2556). คู่มือการบริหารความเสี่ยง พ.ศ. 2556.
- โรงเรียนบดินทรเดชา. (2562). รายงานการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในประจำปีงบประมาณ 2562. from โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2530). หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช ผู้จัดจำหน่าย.
- สมบุญ สุริยวงศ์. (2550). การวิเคราะห์องค์ประกอบ = *Factor analysis* : MR 674: กรุงเทพฯ : ภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมยศ ชี้แจ้ง. (2556). การพัฒนาระบบบริหารความเสี่ยงสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายชล สันสมบุญทอง. (2559). การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว = *Multivariate analysis*: กรุงเทพฯ : ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต34. (2563). อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและทิศทางการพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2563. Retrieved 1 November 2020
Retrieved from:
<http://www.secondary34.go.th/web34/index.php?name=page&file=page&op=tidta ngongkon>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). แนวทางปฏิบัติงานการควบคุมภายใน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (พิมพ์ครั้งที่ 2.): กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2562). แผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ของ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับปรับปรุงตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร).
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). แนวทางการเปิดห้องเรียนพิเศษในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2559.

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด. (2551). คู่มือการปฏิบัติงานสำนักบริหาร
ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด: OSM.

สุคนธ์ เทพณรงค์. (2553). การประเมินโครงการหลักสูตรพิเศษโรงเรียนดีบุกพังงาวิทยายน จังหวัด
พังงา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (บัณฑิตวิทยาลัย).

สุชาดา สุ่มน. (2561). แนวทางการบริหารการสื่อสารองค์การของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
(ครุศาสตร์).

สุมนา เสือเอก. (2552). การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร.
(ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. (บริหารการศึกษา).

อดิศักดิ์ มุ่งชู. (2555). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานการพัฒนานักเรียนห้องเรียนพิเศษ.
(ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. (บัณฑิตวิทยาลัย).

อาทิตย์ อัจฉาญ. (2558). การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนห้องเรียน
พิเศษวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. (ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

ภาคผนวก ก
รายชื่อสถานศึกษาที่ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อสถานศึกษาที่ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บเครื่องมือการวิจัย

1 บ้านสันโค้ง (เชียงรายจตุร ราษฎร์)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1
2 อนุบาลเชียงราย	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1
3 อนุบาลเมืองเชียงราย (สันทราย ราษฎร์ดรุณานุเคราะห์)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1
4 บ้านแม่จัน (เชียงแสนประชานุ สาสน์)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3
5 อนุบาลแม่สาย (สายศิลป์ ศาสตร์)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3
6 อนุบาลเชียงของ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4
7 อนุบาลเชียงใหม่	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1
8 บ้างเชิงดอย (ดอยสะเก็ดศึกษา)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1
9 บ้านสันกำแพง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1
10 พุทธิโสมน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1
11 ชุมชนบ้านบวกครกน้อย	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1
12 วัดเวฬุวัน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 4
13 สันป่าตอง (สุวรรณราษฎร์วิทยา คาร)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 4
14 อนุบาลพะเยา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 1
15 บ้านดอน (ศรีเสริมกสิกร)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1
16 บ้านปรางค์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2
17 บ้านสบคอน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2
18 บ้านนาราบ (จุลเกษตรศึกษา คาร)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1
19 ราชานุบาล	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 1
20 วัดเมธังกราวาส (เทพรัฐราษฎร์ นุกูล)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1
21 อนุบาลแพร่	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1
22 บ้านปางสนุก	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1
23 อนุบาลลำปาง (เขลางค์รัตน์ อนุสรณ์)	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1
24 ยุพราชวิทยาลัย	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34

25 จอมทอง	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34
26 วัดโนนทัยยาฬ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34
27 เวียงเจดีย์วิทยา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35
28 ส่วนบุญโญปถัมภ์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35
29 บุญวาทย์วิทยาลัย	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35
30 ลำปางกัลยาณี	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35
31 เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
32 ดำรงราษฎร์สงเคราะห์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
33 เทิงวิทยาคม	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
34 สามัคคีวิทยาคม	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
35 นาวิรัตน์	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37
36 ศรีสวัสดิ์วิทยาคาร	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37
37 บัว	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือ

1. ผศ.ดร. จันทรัมย์ ภูติอริยวัฒน์ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
และการอุดมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อ.ดร. สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
และการอุดมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผศ.ดร. วิไลลักษณ์ ลังกา อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. นางวรินพร เจริญแล้ว รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ
โรงเรียนโยธินบูรณะ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1
5. นายณัฐเมธี ดุลคณิต ศึกษานิเทศก์ ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ
ติดตามและประเมินผลการศึกษา หัวหน้ากลุ่มงาน
พัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการ
เรียนรู้
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1

ภาคผนวก ค

หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644
 ที่ อว 8718.1/972 วันที่ 6 พฤษภาคม 2564
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
 เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายวรุธ อินผูก นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหาร การศึกษาและการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียน ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน” โดยมี อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทรีคม ภูตอริวัฒน์ ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา และอาจารย์ ดร.สมบูรณ์ บุศรีรักษ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือ แบบสอบถาม เรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน” ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร.085 034 8492

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายวรุธ อินผูก และ ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ศาสตราจารย์ ดร. อ.

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
 รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ อว 8718/971

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

6 พฤษภาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนโยธินบูรณะ

เนื่องด้วย นายวรุธ อินผุก นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบของ
การบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน” โดยมี
อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางวรินทร์ เจริญแล้ว เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
แบบสอบถาม เรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ
MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน” ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว
และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายวรุธ อินผุก และ
ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085 034 8492

ที่ อว 8718/971

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

6 พฤษภาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

เนื่องด้วย นายวรุธ อินผุก นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน” โดยมี อาจารย์ ดร.อภิธีร์ ทรงบัณฑิต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นายณัฐเมธี ดุลคณิต เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถาม เรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน” ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายวรุธ อินผุก และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085 034 8492

ภาคผนวก ง

การตรวจคุณภาพของแบบวัดการบริหารความเสี่ยงในโครงการ EP และ MEP

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย

ข้อ	ผลพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
2	0	1	1	1	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
3	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
4	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
5	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
6	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
7	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
8	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
9	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
10	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
11	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
12	1	1	1	0	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
13	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
14	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
15	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
16	1	1	1	0	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
17	1	1	1	0	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
18	1	1	1	0	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
19	1	0	1	1	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
20	0	1	1	1	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
21	0	1	1	1	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
22	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
23	1	0	1	1	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
24	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
25	1	1	1	0	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
26	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์

ข้อ	ผลพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
27	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
28	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
29	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
30	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
31	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
32	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
33	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
34	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
35	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
36	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
37	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
38	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
39	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
40	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
41	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
42	1	0	1	1	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
43	1	0	1	1	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
44	1	0	1	1	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
45	0	1	1	1	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
46	0	1	1	1	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
47	0	1	1	1	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
48	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
49	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
50	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
51	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
52	0	1	1	1	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
53	0	1	1	1	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์

ข้อ	ผลพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
54	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
55	1	1	0	1	1	4	0.8	ผ่านเกณฑ์
56	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
57	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
58	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
59	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
60	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
61	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์
62	1	1	1	1	1	5	1	ผ่านเกณฑ์

หมายเหตุ เกณฑ์การพิจารณาใช้ค่าดัชนีสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป

ข้อคำถาม จำนวน 62 ข้อ

ผ่านเกณฑ์ จำนวน 62 ข้อ

รวมข้อคำถามที่ใช้ได้ จำนวน 62 ข้อ

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP
ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

THE FACTOR ANALYSIS OF RISK MANAGEMENT IN ENGLISH PROGRAM AND
MINI ENGLISH PROGRAM IN THE UPPER NORTHERN SCHOOLS

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

แบบสอบถามประกอบไปด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นต่อการดำเนินการโครงการ EP และ MEP ในโรงเรียน
ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามนี้เป็นข้อมูลภาพรวมในการวิจัย ไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น

.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ ☐ น้อยกว่า 31 ปี ☐ 31 - 40 ปี
☐ 41 - 50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาเอก ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ประสบการณ์การทำงานในโครงการห้องเรียนพิเศษ ☐ น้อยกว่า 5 ปี ☐ 5 - 10 ปี
☐ 11 - 15 ปี ☐ 16 ปี ขึ้นไป

5. ตำแหน่งภายในสถานศึกษา ☐ ครู ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP

การบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP หมายถึง การดำเนินการของคณะกรรมการในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ร่วมกันวางแผนและจัดการให้อุปสรรคหรือปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการบรรลุเป้าหมายของการบริหารความเสี่ยงของโครงการให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ ตรวจสอบได้ ประเมินได้ และควบคุมได้ แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ 1) การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง 2) กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง 3) การปฏิบัติการความเสี่ยง 4) การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง 5) การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความอย่างละเอียดและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังข้อความที่ตรงกับระดับความเป็นจริงของการดำเนินการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ตามความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับมาก

3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
	5	4	3	2	1
การกำกับดูแลและวัฒนธรรมของการบริหารความเสี่ยง					
1. มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อความเสี่ยงของโครงการฯ ที่ชัดเจน					
2. มีการสื่อสารกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงให้กรรมการทุกคนได้รับทราบ					
3. มีการกำกับดูแลความรับผิดชอบเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ					
4. มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานของโครงการฯ เพื่อแสวงหากลยุทธ์					
5. มีการกำหนดโครงสร้างการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ					
6. มีการกำหนดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพื่อเป็นเอกลักษณ์ในการดำเนินงานของโครงการฯ					
7. มีการออกแบบวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้งานในโครงการฯดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
8. มีการทำสิ่งต่างๆเพื่อตอบสนองต่อค่านิยมหลักของโครงการฯ					
9. มีการมุ่งเน้นทำตามค่านิยมหลักทุกชั้นตอนอย่างละเอียดรอบคอบ					
10. มีการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเป็นค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม					

ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
	5	4	3	2	1
11. มีแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของโครงการอย่างเป็นรูปธรรม					
12. มีแผนรักษาบุคลากรที่มีความสามารถให้อยู่ร่วมกับโครงการฯ					
กลยุทธ์และการกำหนดวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง					
13. มีวิเคราะห์โครงสร้างของโครงการฯจากผลกระทบต่างๆต่อความเสี่ยงโดยรวมของโครงการฯ					
14. มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี สารสนเทศ) ที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของโครงการฯ					
15. มีการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (สังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย) ที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของโครงการฯ					
16. มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโรงเรียนที่ยอมรับได้					
17. มีกำหนดและระบุความเสี่ยงของโครงการฯที่ยอมรับได้					
18. มีการดำเนินการที่มีขั้นตอนในการรักษาความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้					
19. มีการประเมินกลยุทธ์ทางเลือกที่เป็นไปได้โดยตีคุณค่าเทียบกับเกณฑ์					
20. มีการตีค่าผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยง					
21. มีการขยายความผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับความเสี่ยงในภาพรวม					
22. มีการกำหนดเป้าหมายของโครงการฯที่สอดคล้องและสนับสนุนกลยุทธ์ของโรงเรียน					
23. มีการกำหนดความคุ้มค่าของโครงการ					
24. มีการพิจารณาความเสี่ยงเพื่อความคงอยู่ของโครงการฯอย่างยั่งยืน					
การปฏิบัติการความเสี่ยง					
25. มีการระบุความหมายของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อการปฏิบัติตามกลยุทธ์ของโครงการฯ					
26. มีการระบุประเภทของความเสี่ยงที่เป็นผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่คุ้มค่าของโครงการฯ					
27. มีการระบุความเสี่ยงที่ชี้ให้เห็นทั้งความเสี่ยงปัจจุบันและความเสี่ยงอุบัติใหม่					
28. มีการประเมินผลกระทบของความเสี่ยงที่ได้ระบุไว้					
29. มีการใช้ตัวชี้วัดที่สำคัญครบถ้วนในการประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง					
30. มีการตีค่าเทียบกับเกณฑ์ของตัวชี้วัดในเรื่องของระดับของความรุนแรงของความเสี่ยง					
31. มีการกำหนดความสำคัญของความเสี่ยงที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติความเสี่ยง					
32. มีการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่นำมาใช้แก้ปัญหาตามลำดับของความรุนแรง					
33. มีการระบุนาตรการที่เหมาะสมในการปฏิบัติเพื่อตอบสนองกับความเสี่ยง					
34. มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการลดความเสี่ยง					
35. มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง					
36. มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการยอมรับความเสี่ยงที่ยอมรับได้					
37. มีการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อตอบสนองในการหาผู้ร่วมรับผลจากความเสียหาย					

ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
	5	4	3	2	1
38. มีการจัดทำภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ เพื่อนำไปพัฒนา					
39. มีการประเมินภาพรวมเชิงระบบของความเสี่ยงโครงการฯ					
การทบทวนและสรุปประเด็นการบริหารความเสี่ยง					
40. มีการกระหน่ำการเปลี่ยนแปลงภายในโครงการฯที่สำคัญ					
41. มีการกระหน่ำการเปลี่ยนแปลงภายนอกโครงการฯที่สำคัญ					
42. มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ของโครงการฯ					
43. มีการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่ค้ำประกันของโครงการฯ					
44. มีการทบทวนการปฏิบัติการความเสี่ยงในประเด็นการปฏิบัติการที่สำคัญของความเสี่ยงโครงการฯ					
45. มีการทบทวนองค์ประกอบกระบวนงานความเสี่ยงของโครงการฯ					
46. มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงที่สามารถนำไปพัฒนาได้					
47. มีการทบทวนปฏิบัติการความเสี่ยงตามหลักการพื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง					
48. มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาสิ่งที่สามารถนำไปปรับปรุงได้ในลำดับต้นๆ					
49. มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาการจัดองค์การให้เหมาะสม					
50. มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง					
51. มีการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงจากการพิจารณาในสิ่งที่ทำแล้วเกิดผลดีมากกว่าผลเสีย					
การจัดการสารสนเทศ การสื่อสารและการรายงานการบริหารความเสี่ยง					
52. มีการพัฒนาความรู้พื้นฐานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายในตน					
53. มีการเผยแพร่ความรู้ภายในตนให้กับผู้อื่นได้รับทราบ เพื่อเป็นการจัดการความรู้ภายนอก					
54. มีการจัดกระทำให้อุปกรณ์สารสนเทศดีขึ้น					
55. มีการจัดกระทำให้อุปกรณ์เทคโนโลยีของโครงการฯดีขึ้น					
56. มีการพัฒนาความรู้ผู้ส่งสารในเรื่องสารสนเทศของการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ					
57. มีการพัฒนาความรู้ที่ใช้ในการสื่อสารสารสนเทศด้านการบริหารความเสี่ยงตามสถานการณ์					
58. มีการใช้ช่องทางการสื่อสารการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯ ที่หลากหลาย					
59. มีการทำความเข้าใจสารที่ส่งมาให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน					
60. มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ข้อมูลจริง					
61. มีการรายงานการบริหารความเสี่ยงที่ผู้ทำงานในโครงการฯรับรู้อย่างทั่วถึง					
62. มีการนำเสนอการบริหารความเสี่ยงของโครงการฯที่ตระหนักถึงวัฒนธรรมองค์การ					

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นต่อการดำเนินการโครงการ EP และ MEP ในโรงเรียน
(ขอความอนุเคราะห์ช่วยแสดงความคิดเห็นด้วยครับ)

1. ข้อคิดเห็นของท่านต่อการดำเนินการโครงการ EP และ MEP ในโรงเรียนของท่าน

1.1 ความเป็นมาและเหตุผลที่โรงเรียนของท่านจัดทำโครงการนี้

.....

.....

1.2 โครงการ EP และ MEP ในโรงเรียนของท่าน บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

1.3 ปัญหาในการดำเนินการโครงการห้องเรียน EP และ MEP ในโรงเรียนของท่าน

.....

.....

1.4 แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

.....

.....

1.5 แนวทางในการพัฒนาโครงการห้องเรียน EP และ MEP ให้ประสบผลสำเร็จ

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของคณะกรรมการโครงการฯ ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลงานวิจัย

ที่ อว 8718/990

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

7 พฤษภาคม 2564

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนปัว

เนื่องด้วย นายวรธ อินสุก นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำ
ปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ
MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน” โดยมี อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง “การวิเคราะห์องค์ประกอบ
ของการบริหารความเสี่ยงในโครงการห้องเรียนพิเศษ EP และ MEP ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน”
กับผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่มีโครงการ EP และ MEP ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน เพื่อเป็นข้อมูลในการ
วิจัย และขอใช้สถานที่ภายในหน่วยงานของท่าน ระหว่างเดือนเมษายน 2564 ถึงเดือนมิถุนายน 2564 ทั้งนี้ นิสิต
จะเป็นผู้ประสานงาน ในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085 034 8492

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	วรุณ อินผูก
วัน เดือน ปี เกิด	10 มกราคม 2532
สถานที่เกิด	ลำปาง
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2549 มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนลำปางกัลยาณี พ.ศ. 2555 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) วิชาเอกภาษาอังกฤษ จาก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	56 ซอย 3 ถนน นาก่วม ตำบล ชมพู อำเภอ เมือง จังหวัด ลำปาง 52100

